

ARGIA

**CARLOS
ITURGAITZ**

«Euskal Herria
azpi probintziek
osatzen dutela
uste dugu
euskotarrok»

**NAFARROA
OINEZ 93**

Ikastolen oin
hotsek Altsasura
garamatzate

INGURUGIROA

Itoginak Itozko
urtegiak eta
Nafarroako
ubideak

**JOSEBA
TAPIA**

«Trikiritxan
komunikazioa
lortzea da gure
helburua»

EUSKALDUNTZE ALFABETATZEAREN DIRUEZ

MARI KARMEN GARMENDIA:
«EZ DA NIK EGINGO NUKEENA»

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Errege-erreginen etorreraz

ESPAÑOLEN erregeak, Euskal Herrira eragin duen bisitaldian, azken garaioan lo-
sagarriro zabaltzen ari den gaitza konsta-
tatu ahal izan dugu: desinformazioa.

Berriemaile estatalistek, Borbondarren
etorrera alderdi orok ongi ikusia zela adie-
razi zuten. Soilik HB agertu omen zen kon-
tra (betikoak). Aipatu gabe utzi zuten EAK
ere desegokitzat jo zuela bidaia hau, baina
bira.

Ez dugu, ordea, Espainia aldera jo behar
alibisten manipulazioa aurkitzeko. ETB-2k
kallean normaltasun egoera eta polizi zain-
tza *discretua* zegoela adierazten zuen
umean, polizia nazional eta ertzain talde
handiek, errege-erreginen kontrako mani-
festariak bortxaz sakabanatzen zituzten,
gazte bat ospitalera bidaliz.

Eta hau guztiau, hurrengo egunean Atu-
rak, errege-erreginen aurkakoez beren
kritika askatasun osoz adierazi zutela esan
zuzen.

Eta egia da, sistemak, antimonarkikoei
beren borondatea azaltzen utzi zien... poli-
ziaren eskusartzearen mehatxupean. Bes-
taldeko erregezaileek, ezin arriskutik kan-
po, ez zuten halere jende gehiago bildu.

Hori bai, komunikabideek argi utzi zuten,
erradikalen oihuak, «euskal herritarren

gehiengoak» monarkei eskaintzen zizkien
txaloen artean galdu zirela. Ikaragarria be-
netan, herri honen ordezkaritza, bandera
espainiar frankistak (!) astinduz zebiltzane-
i ematea, ikurrinadunak tokiz kanpoko ex-
tremistatzat jotzen (bereziki horixe) zituz-
ten bitartean.

Dakusagunez komunikabideen degene-
razioa jadanik ez da mugatzen egiak erdi-
ka esatera, gezur irekian erori dira. «Ez da
ezer gertatzen», horixe da mezua.

Informazioa beti atxitu behar da ikuspegi
kritikoz. Bereziki demokrazian gaudelako:
adierazpen askatasuna dagoela sinestorazi
eta edozein gauza egia-biribil moduan aur-
keztu gura digute. Diktaduran behintzat,
zentsura zegoela onartzen zen.

Gertakari hauek izan eta egun gutxira,
Juan Carlos I.ak hitzaldia bota zuen frantses
parlamentuan. Kooperazio franko-hispa-

noaz mintzatu zen, justizia, solidaritate eta
bakeari dei eginez.

Ni ere elkarlan horren aldekoa naiz.
Nahiko nuke ahaleginok, mendetan zehar
injustuki zigortu duten euskara berresku-
ratzeko erabiltzea. Azken finean, estatu
biek, gure hizkuntza beren kultur ondarea-
ren parte dela diote.

Baina ez gaitezen engaina, solidaritatea
beren mintzairadun Hispanoamerika eta
Quebecentzat dute gordea. Guretzat, indar
armatuen kolaborazio antiterroristaz zain-
dutako bakea.

Jurgi Kintana Goiriena
Bilbo

OHARRA:

Sail hau, aldizkarian azaldutako edozein
gairi buruz edota interesgarri litekeen
beste edozeini buruz, ARGIAko irakurleak
adierazi nahi duena idatziz jasotzeko txo-
ko irekia da. Gutunak, ahal dela, ez ditu
mila karakter (folio erdi, espazio bikoit-
zean) baino gehiago izango; bertan, igor-
learen izen-abizenak eta kaleratu nahi
duen sinadura agertuko dira, gehienez lau
hitzeko tituluarekin batera. Gutun hauek
ARGIA, Zirkuitu Ibilbidea, 1 eta 2 pabi-
lioak, 20160 Lasarte-Oria helbidera bidali
behar dira.

H I R U G A R R E N B E G I A

Betikoa, betikoa banuela... baina berririk ez

FILMEETAN bezalaxe, lerdea ahotik darigula ba-
teko teilatua, besteko
ohea, hemengo koltxoia,
hango komuna... ikusita.
Dena polita, dena kolore-
tan. Ederra atera ez denik
ez digute esango. «Etxea»
gehigarriaz ari gara, noski.
Betikoa, batzuek, alproja
zaharrak esaten zuen be-
zala, «baneukake nun en-
plegatua, bost mila duro
banitu» kantatuz irakurri
ditugula orriok. Hala ere,
bainera horiek...

Ale honetan bertan
oharra dator nazioarteko
kronikarekin datorren zu-
tabean egindakoaz, eta

akatsa onartu eta bertan
barkamena eskatzen de-
nez, ez gara gu hasiko ihe-
sean doan zakurrari buz-
tanean su ematen. Hizpi-
dera ekarriko dugu, ordea,
azken aldian erredakzioan
sumatu dugun aniztasun
arazo bat. Baliabide-era-
kustaldia. Duela bi zen-
baki titulu hau eskaini zi-
tzaigun, jolasti antzera:
«Etxea banuela... baina
dirurik ez». Euskal kultur
ondarean arakatuz buru-
ratutakoa. Azkenengo
aleko titulua: «*Poltsa, pol-
tsa banuela baina...*».
Erredaktoreen titulu on-
darean arakatu gabe bu-

rututakoa. Kantu bakarra
al dakite kazetariak? Serie
baten hasiera ote da? **R.**
Carver idazlearen jarrai-
tzaileak nonbait, hauek
ere horrelako misterio edo
zerbait gertatuko dela iru-
dipena eman nahi diote
beren lanei.

Erraztasuna izango du-
gu azken aipamena. Izan
ere, iruditzen zaigu ba-
tzuetan baieztapenak
errazegi egiten direla, ge-
rora errealtatera zehatz-
mehatz egokitzen ez dire-
nak. Adibidetzat azkene-
koan topatutako txikikeria
jarriko dugu. Honelaxe
zectorren: «*Jaiotza, berio-*

*tza, ezkontza, urtebe-
tzeak... Dena loreen bitar-
tez adierazten dugu*». Za-
lantzarik ez. Ziur. Azken
urte hauetan erredakzio
honetan ez da plastikoz-
korik ere ikusi, eta ez digu
aitzakia bezala gure zu-
zendariaren alergiak balio.
Azalpen bakarra zera li-
tzateke, alegia, loreak
oparitzea erredakziotik
kanpokoentzat, kuttun eta
maitatuentzat uzten dituz-
tela gure kazetari *maite-
mindu-erromantikoek*.
Azken hau, noski, oke-
rragoa iruditzen zaigu.

MIKEL ELORZA

8. Carlos Iturgaitz, EAEko PPko idazkari nagusi berria. «Euskotarrok Euskal Herria zazpi probintziek osatzen dutela uste dugu». AITZIBER YARZA.

12. Politika ttantaka.

14. Nazioartea kronika. LUKAS MARTINEZ.

16. Nati Garcia eta Yolanda Montejo, Mama Maquin emakume taldeko kideak.

«Gainerako emakumeak ulertzen gaituztela pentsatzea gustatuko litzaike». MYRIAM GARTZIA.

18. Nazioartea ttantaka.

20. Zenbait galdera euskal banku publikoaren gainean. MYRIAM GARTZIA.

23. Krisi garaietako James Bond 007-ak. MYRIAM GARTZIA.

26. Itoginak Itoizko urtegiaren eta Nafarroako ubidean. AMAGOIA IBAN.

30. Nafarroako ikastolen ohin hotsen bidetik. ALBERTO IRAZU.

34. Mari Karmen Garmendia: «Etorkizunari buruzko hainbat pauso berriztatzaile emateko atarian gaude». ALBERTO IRAZU.

40. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

42. Trikitixaren inguruan sortu den egitasmoko partaide da Joseba Tapia. «Trikitixan komunikazioa lortzea da gure helburua». JOXI GOIKOETXEA.

46. Azaroan zabalduko da Koldo Mitxelena Kulturunea. Kulturari bizi emateko habea. J.J. PETRIKORENA.

50. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.

52. Kultura Agenda.

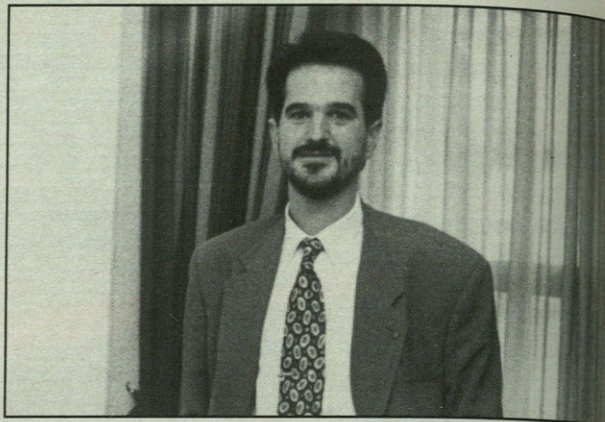
54. Argitalpenak.

56. Kultura ttantaka.

58. Aukeran.

64. Denborapasa.

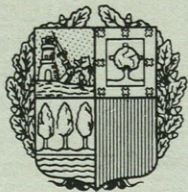
66. Elkarriketa eta akordioa itxaropenezko bidea. GOTZONE SESTORAIN.

CARLOS ITURGAITZ: 27 urte besterik ez dituela iritsi da gazte santurtziar hau EAEn PPko idazkari nagusi izatera. Hala ere, oso gazte izan arren denbora dexente darama politika munduan 18 urte zituela sartu baitzen Partidu Democrata Popularrean. Berarekin batera aurpegi berri eta gazteak agertu dira PPn, eta azaldu digunez, irudi berria ez ezik ideai berriak ere sartu nahi dituzte. Hasi berria da idazkari nagusi postuan eta oraindik izango da denborarik benetako emaitzak neurtzeko. /8

ITOIZ: Itoizko urtegiaren aferari buruzko berriak ez dira oso ugariak izan azken hilabeteotan. Urriaren 7an, Cristina Narbona Espainiako Ingurugirorako Estatu idazkari nagusiak, urtegiaren eragin txostena berriro egin behar dela adierazi zuen. Hitz hauek berpiztu egin dute gai honi buruzko berrien jarioa. Koordinakundea itxaropenerako ate batetaz mintzatu da. Allik ez duela esateko ezer adierazi du. Bitartean, duela sei hilabete hasitako obrek aurrera darraite. /26

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamenduak

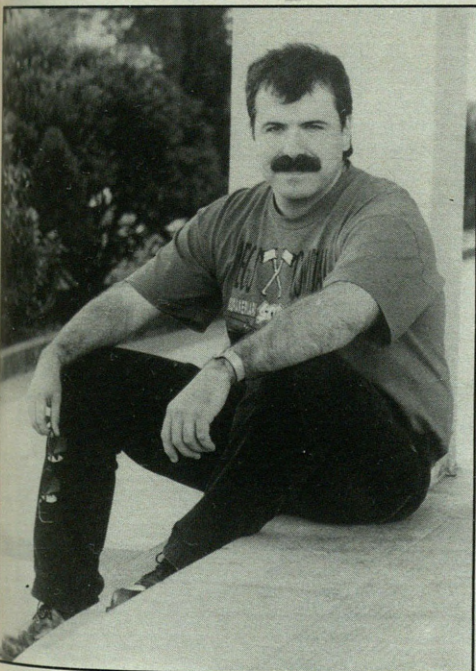
Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

NAFARROA OINEZ: Urriaren 24ean, Nafarroako ikastolen festa, bere lehen edizioa egin zen herrira zuzendutako da: Altsasura. Lehen hartan 45.000 lagun bildu ziren, aurtengoan, berriz, 100.000 espero dituzte antolatzaileek. Jendetza arteko giro beroan, hainbat galdera ikurra izango dira. Arazo ekonomiko larriekin, hizkuntza erreformari aurre egin beharrean, Euskararen Legearen auzia ere nonnahi antzemango da Altsasun. /30

MARI KARMEN GARMENDIA: Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Idazkari Nagusia azken zortzi urteotan, Donostian bizi den ormaiztegiarrak ez du aurkezpenik behar euskaltzaleen artean. Urtetan jarrera zabal eta irekia mantentzen jakin duen emakumea, elkarlanerako deia hainbatetan egina dago. Joseba Arregik AEKko euskaltegi libreei dirulaguntzak kendu berriak dizkiela, hainbat puntu sakondu ditugu erdiko orrialdeetako elkarriketan. /34

JOSEBA TAPIA: Abuztuan Martin Aginagaldek trikitilari elkarte berria martxan jarri eta Esteban Larrañagak Trikitilarien Elkarteko lehendakaritza uzteko asmoa agertu zuenean, eman zituen bere lehen urratsak zenbait trikitilari eta zalek abiatutako egitasmoak. Joseba Tapia da mundu honetako arazo eta premiei aurre egiteko sortu den talde honetako kide, eta berarekin aztertu dugu trikitixaren egoera eta etorkizuna. /42

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san Sebastián

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Garbiñe Ubeda.
GERENTZIA: Joxe Mari Irazusta.
ADMINISTRAZIOA: Aitor Aznar.
PUBLIZITATEA: Josu Martikorena, Pello Zubiria.
PROMOZIOA: Jose Luis Olaziregi.
HARPIDETZAK: Olatz Kortá.
BIDALKETA: Koldo Azkue, Pedro Benitez «Zapa».

ERREDAKZIOA

LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.
BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.
IRUÑA: Patxi Larrión.
URRUÑA: Isabel Etxeberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK

LASARTE: Ritxi Lizartza, Bego Montorio, Jon Odriozola, Joxemi Saizar, Patxi Sarriegi.
BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arritxu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogoitia.
GASTEIZ: Jaione Guridi, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Vanessa Sanchez.
IRUÑA: Iñigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usabiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK

Iñaki Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Arzak, Mikel Asumendi, Iñaki Barcena, Itxaro Borda, Pablo Cabeza, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elozegi, Ramon Etxezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gillenea, Garikoitz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxemari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larrañaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Iñaki Martiarena «Mattin», Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua Uria, Iñaki Murua, Bea Narbaiza, Ihintza Ostolaza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibabe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Eulogio Talavera «Tala», Arantza Tapia, Txillardegui, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Fernando Villar, Iñaki Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIZKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.
ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.
DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. Tlf: 37 15 45. Faxe: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48002 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruña. Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

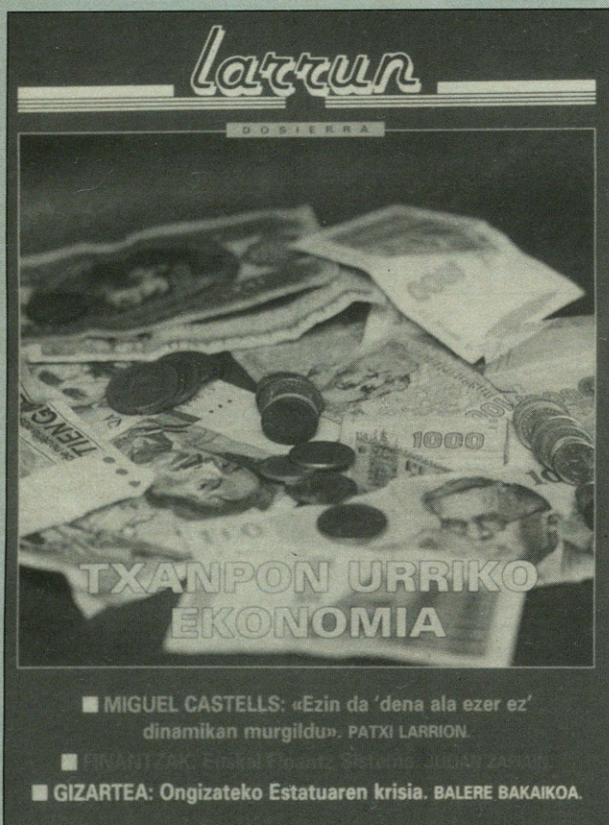
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

18 garren zenbakia
KALEAN

LARRUN

18

MIGUEL CASTELLS

«Ezin da dena 'ala ezer ez' dinamikan murgilgu»

EKONOMIA DOSIERRRA

- Euskal Finantz sistema
- Ongizateko Estatuaren krisia
- Ipar-Hegoa izeneko ekonomia.
- II. Ekonomia berri batetarat.

Mugarik gabeko pentsamendua

Jaso ezazu LARRUN etxean

IZEN-ABIZENAK

HELBIDEA Tel.:

HERRIA K.P.

HERRIALDEA K.P.

BANKU.EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

SUKURTSALAREN ZENBAKIA

KONTUAREN ZENBKIA

(Urtean lau ale. Hego Euskal Herria: 2.800 pezeta. Ipar Euskal Herria: 182 libera)

LARRUN: Industrialdea, 1 eta 2 pabilioiak, Tel: 37 15 45 Fax: 36 10 48 Lasarte Oria 20160

Amaiera egokiaren bila

HIRU hilabete igaro dira jada Julio Iglesias Zamora bahitu zutenetik. Azken asteetan tentsioa gora joan da, guztion ahotan baitago bahiketaren amaiera. Juan Mari Olarra HBko Mahai Nazioneleko kideak eginiko adierazpen gogorren ondorioz, alderdi politiko ezberdinak bahiketaren amaiera dramatiko bati buruz hitz egiten hasi ziren. Eusko Jaurlaritzako Barne Sailburuordea den Jose Manuel Martiarenak ere HB bahiketaren amaiera desegokia justifikatzen ari zela azaldu zuen. Olarraren adierazpenek eta hauen inguruan sorturiko erreakzioek giroa nahasi zuten.

Baina gerora ikusita, ez dira inoren hitzak izan, baizik eta batzuen ekin-tzak, bahiketaren amaiera txarraren beldurra zabaldu dutenak. Estatuko Segurtasun Indarrak, batez ere Gipuzkoan, burutzen ari diren miaketa lanak ekarri du amaiera txarraren beldurra. Azken hilabeteetan eginiko atxiloketei, Hego Euskal Herrian joan den hilabete amaieran eta Ipar Euskal Herrian azken asteetan, komunikabi-de ezberdinetan ateratako berriak gehituz, ETAko agintaritzak askatze-ko agindua emana duela jada, polizia ziur dela Julio Iglesias Urnieta eta Hernani inguruan dela eta abar. Guzti

honek, beldurra eragin dio bati baino gehiagori. Hauen artean, bereziki, bahituaren senitartekoak, bahitzai-leen aurkako ekintza bat burutzeak zer suposa dezakeen argi baitute. Baina ez da familia izan kezkatuta azaldu den bakararra, Arzalluz berak ere polizi ekintzaren xede nagusia Julio Iglesias bizirik askatzea dela gogorarazi die segurtasun indarrei. Azken batean, bahiketa ongi amaitzearen nahia dago adierazpen gehie-n atzetik, eta ez dirudi polizi bidea denik hori lortzeko biderik egokiena. Politikari nahiz bestelako jende askok poliziak darabiltzan sistemek emaitza ona emango ote duten zalantzan jar-tzen dute. ETArenak ez ezik polizia-ren jokaerak ere zalantzak sortzen ditu, antza.

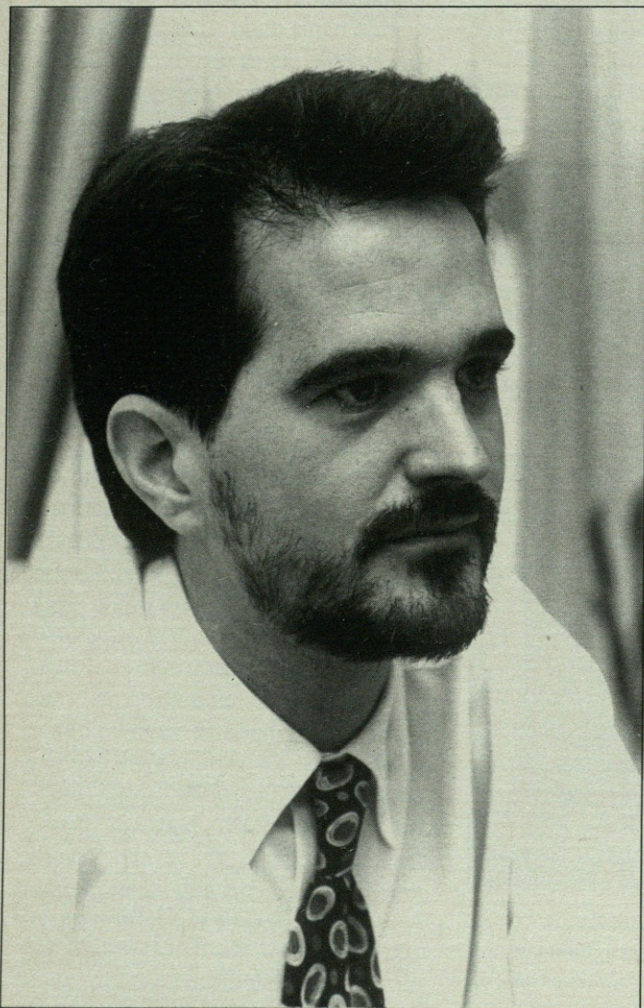
EUeren Biltzar Ttipia EAekin koalizioa indartzearen alde azaldu zen. EA ere koalizioaren indartzearen alde azaldu da EUeri emaniko agiri batean, baina erabateko batzea baztertuz. Elkartze irudia zabaldu nahi da, eta sektore batzuen aldetik asmoa ere badago, baina bitartean, ezberdintasunak agerian daude.

MADRILEN bitartean EAJ nego-ziaketen inguruko giroa hobetzen saiatu da. PSOEK, aurrekontuak onartzeko CiUren botoak lortu ondo-ren ez zuen beste alderdien laguntza behar hauek aurrera atera ahal izate-ko. CiUk eskatzen zuen PFEZaren %15a jaso du. EAJ, ordea, joko-z kanpo geratu zen. Baina joko-z kanpoa estali asmoz edo, aurrekontuei osoko en-mendakinik ez zaiola egingo azaldu dute. PSOErekin transferentziak ne-goziatzea aurrekontuen aldeko botoa ematearekin ez baldintzatzea erabaki dute, honek oztopoak jarriko lituz-keelakoan. PSOEK laguntza behar zuenean ez badu amore eman, gero emango duela pentsatzea inozo sa-marra ere izan daiteke. Baina horre-lakotan gertatu ohi den bezala, krisi ekonomikoa erabili da aitzaki gisa.

Aitziber Yarza

Carlos Iturgaitz, EAEko PPko idazkari nagusi berria

«Euskotarrok Euskal Herria zazpi probintziek osatzen dutela uste dugu»

«Jendeak ez badu euskara ikasi edo hitz egin nahi ezin da inposatu, demokrazia batean bizi baikara».

Hemezortzi urterekin hasi zen politikagintzan Partido Demócrata Popular-en. Ondoren, PPren birsortzea egin zenean, bertan sartu zen. Gazteen taldeko idazkari nagusi izan ondoren, alderdiaren idazkari nagusi bilakatu da. Santurtziko gazte honek bertako udal euskaltegian ikasi zuen euskara, duela hamar urte.

ARGIA. Javier Peon, Jose Eugenio Azpiroz eta zuk zeuk ere belaunaldi berri bat ordezkatzeko duzuela esan daiteke. Belaunaldi horrek zer berri ekartzen dio PPri, irudi berria soilik ala zerbait gehiago?

CARLOS ITURGAITZ. Alderdiari irudi berria ematen diogu, zalantzarik gabe, baina horretaz gain ideia berriak ere eskaintzen dizkio. Gazteok ideien berrikuntza ekarri nahi dugu, gazteok gauza asko ditugu esateko une honetan euskal gizartearen.

Guk etxeko arazoei eman nahi diegu irtenbidea. Gaur egun guztiok dakigu arazoak zeintzuk diren: langabezia, desindustrializazioa,

terrorismoa eta abar.

A. Aipatzen duzun ideien berritasun hau ideia konkretutan zehaztu al daiteke?

C.I. Nire ustez orokorra da. Ideia berriekin sartzeari, gazteek gaurko gizartearen inguruan beste ikuspegi bat dugula esan nahi du. Guk arazo batzuk ikusten ditugu, helduek, aldiz, beste arazo batzuk bizi izan dituzte eta beste mundu batean egon daitezke.

A. Ezberdintasun honetan zein eragin izan dezake batzuek frankismoa ezagutu izana eta beste batzuek ez?

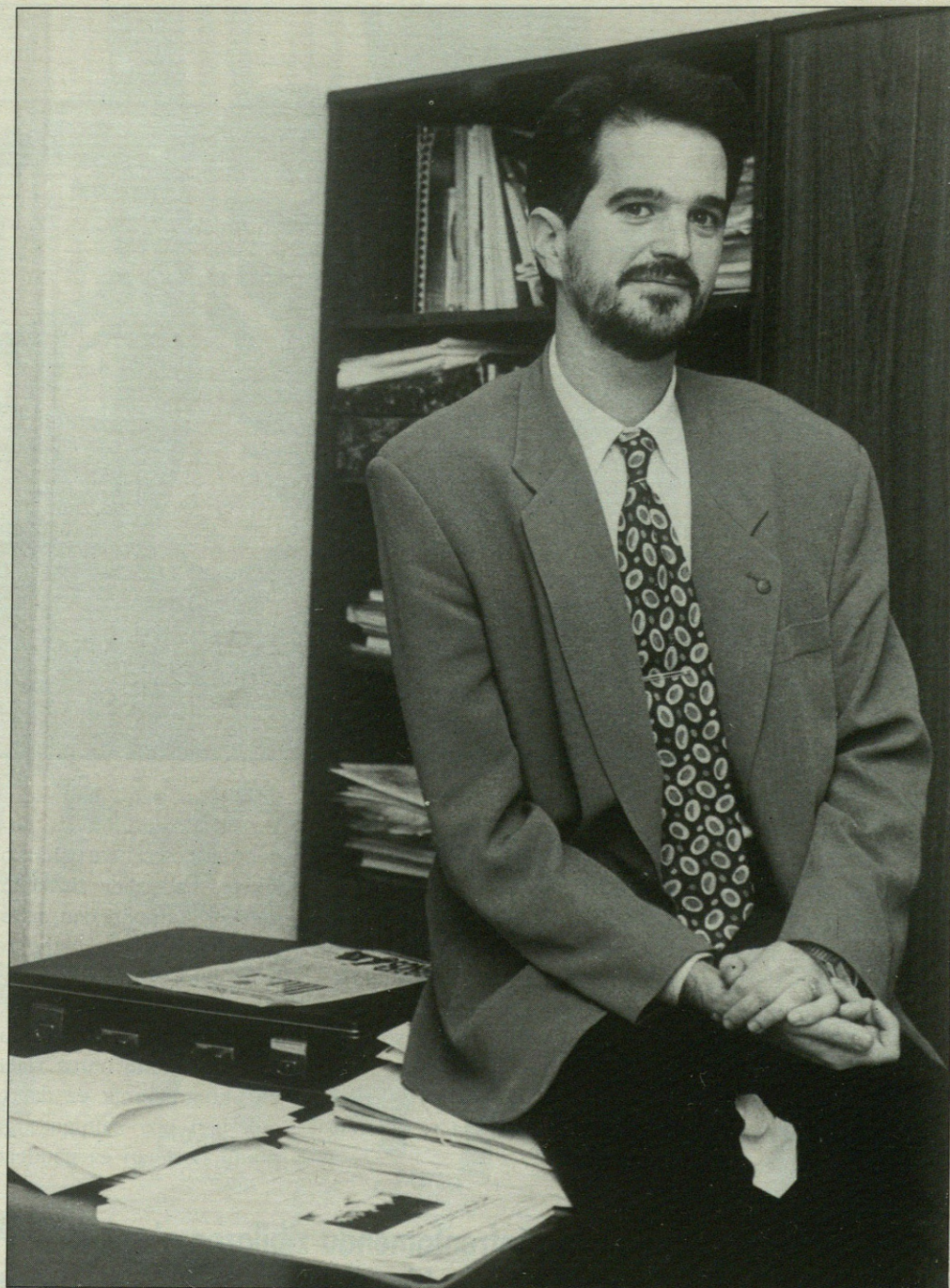
C.I. Haiek frankismo garatitiko datoz eta bertan paper

bat izan zuten, baina uste dut frankismoan, nahiz eta pertsona batzuk sistema horren barruan egon, apur bat liberalagoak edo progresistagoak zirela eta hauetako batzuk PPn daude.

A. Aipatu duzu eguneroko eta burbileko arazoei lotuagoak zaudetela, baina adibidez, duela aste batzuk Jaime Mayor Orejak egin zituen adierazpen batzuetan arazo lokalak desdramatizatzeraz jo behar da esan zuen. Adibide bezala euskarara aipatu zuen. Ez al zaizu iruditzen horrek kalte handia egin diezaiokeela euskarari?

C.I. Ezetz uste dut. Euskararen arazoa garrantzitsua da, baina arazo horri buruz pentsatzen dugunean ez dugu instituzioetan bakarrik pentsatu behar. Euskararen arazo nagusia euskaldunak berak gara. Batzuetan guk, nahiz eta euskaraz jakin, gure lagunen artean eta kalean ez dugu euskara erabiltzen. Zergatik? Batzuetan gustura ez garelako sentitzen, gizartea nola dagoen badakigulako.

Instituzioak lan handia egiten ari dira. Eusko Jaurlaritza, adibidez, lan ugari egiten ari da, batez ere haurren arloan. Dena dela, jendeak ez badu euskara ikasi edo hitz egin nahi ezin da inposatu, demokrazia baiten bizi baikara. Eusko Jaurlaritza batzuetan inposaketa egiten ari da. Adibi-

dez, lanpostu batzuk lortzeko euskara jakin behar izatea inposaketa da.

A. Hor demokrazia aipatu duzu, baina ez al zaizu iruditzen jendaurrean aritzea eskatzen duen lanpostu publiko bat aukeratzeko orduan euskara jakintza maila kontuan hartzen ez bada, gerora euskaraz mintzatu nahi dutenei erdaraz hitz egitea inposatzen zaie?

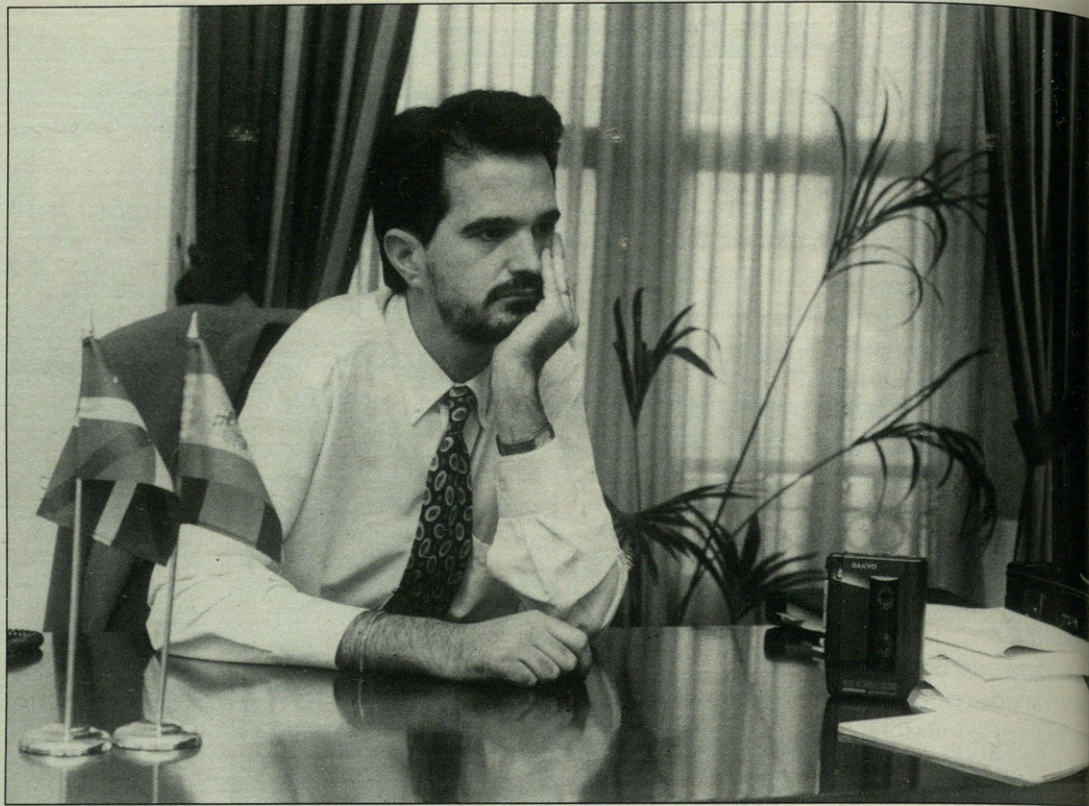
C.I. Baina pentsatu behar dugu pertsona horrek ikas- teko aukerarik ez badu izan, ezin dugula ikastera behartu. Berak euskara ulertzen ez badu, nik uste dut, bulegoan beste pertsona bat egongo dela euskaraz hitz egiten duena eta beste horrekin hitz egitea nahikoa da. Baina ezin dugu inor behartu euskara ikastera.

A. Noizko izango dugu PP Eusko Jaurlaritzan?

«Ajuria Eneko Ituneko zenbait punturekin ados ez gaudela argi utzi dugu beti, baina Ajuria Eneko Itunean batasuna da nagusi. Alderdi bakoitzak bere puntuak sartu nahi ditu, eta batzuetan ados gaude, besteetan ez».

■ «Espainiako Barne Ministerioak esaten duena sinetsi behar dut, aberriko instituzio guztietan sinesten baitut» ●

«Frankismoan,
nahiz eta
pertsona
batzuk
sistemaren
barruan egon,
apur bat
liberalagoak eta
progresista-
goak ziren, eta
hauetako
batzuk PPn
daude».

C.I. Une honetan gure abiapuntua oso ona da. EAEko hirugarren indarra gara eta Euskal Herrian bigarrena. Datozen hauteskundeetarako aukera ona daukagu lurralde honetan agintean egoteko. Koalizio bat beharrezkoa izango dela uste dut, politika puzzle handi bat baita.

Balizko koalizioak egiterako orduan, zalantzarik gabe, EAJtik hurbilago gaudela ideologikoki.

A. Euskal Herria aipatu duzu. Nafarroa sartzen al duzu Euskal Herrian?

C.I. Euskaraz eta Autonomi Estatutuan argi azaltzen da El Pueblo Vasco-Euskal Herria: Arabak, Gipuzkoak eta Bizkaia eta, era berean, Nafarroak Euskal Autonomi Elkarteko partaide izateko eskubidea dute. Horrek esan nahi du guk euskotarrak pentsatzen dugula Euskal Herria Bizkaia, Araba, Gipuzkoa, Iparraldea eta Nafarroak osatzen dutela.

EAE beste gauza bat da.

A. Nafarroaren egoera nola ikusten duzu?

C.I. Nafarroak independentzia autonomikoa du eta horrela jarraitu behar du nafarrek horrela sentitzen badute. Nafarroa historia n erreinua izan zen, eta agian Euskadik Nafarroa izan behar zuen eta ez alderantziz.

■ «Enfrentamendu zibilaren aipamena beti HBren aldetik dator, baina enfrentamendu zibilik ez dago; arazo bat dago eta horri buruz hitz egiten da» ●

A. Ajuria Eneko Itunak bergizarteratzea onartzen du; zuek, aldiz, ez. Ajuria Eneko Ituneko batasuna behin eta berriro aipatzen duzue-nean ez al da hau kontraesana?

C.I. Guk beti puntu horretan beste ikuspegi bat izan dugu. Bergizarteratzea odol

ekintzetan parte hartu dutenentzat ezinezkoa da, horiek zigor osoa bete beharko lukete. Ezberdina litzateke presoek demokrazian sartu nahi dutela esatea; hau gertatuz gero, gizarte espainiarra oso eskuzabala denez, hitz egin genezake, baina kasu jakin horiei buruz. Hala ere, kontraesanik ez dago, guk beti utzi baitugu argi puntu horretan ez gaudela

enfrentamendu zibila. Nola ikusten duzu gai hori?

C.I. Hori HBk dio, guk ez dugu uste enfrentamendu zibila dagoenik. Euskal gizaarteak oso argi du zeintzuk diren herri honetako ideiak eta nola bizi nahi duen. Enfrentamendu zibilaren aipamena beti HBren aldetik dator. Enfrentamendu zibila ez dago, arazo bat dago eta horri buruz hitz egiten da.

A. Zein balorazio egiten duzu Xabier Kalparsoro eta Gurutze Iantziaren beriotzen inguruan?

C.I. Espainiako Barne Ministerioak oso argi utzi du zer gertatu zen eta nik Barne Ministerioak esaten duena sinetsi behar dut, aberriko instituzio guztietan sinesten baitut. Xabier Kalparsororen kasuan nik ezin dut inoiz pentsatu leihotik bota zutenik. Gurutzeren kasuan, forentseek esan zuten zer gertatu zen, eta nik sinesten dut.

ados. Ajuria Eneko Itunean batasuna da nagusi; alderdi bakoitzak bere puntuak sartu nahi ditu, eta batzuetan ados gaudela eta besteetan ez baina, zalantzarik gabe, batasun handia dago.

A. Askotan aipatu izan da euskal herritarren arteko

Aitziber Yarra

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO EUOMAR
Nafarroa Ibilbidea, 37
ZARAUTZ

SUPER ANDONAEGUI; C.B.
Andonaegi-kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas auzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de Lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Eliceagi kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa / Merkatalagunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jaietxearen atzean)
HONDARRIBIA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

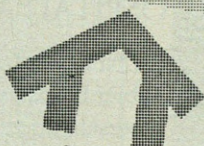
EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR

EKO AIETE
Etxaidi Saila
AIETE - DONOSTIA

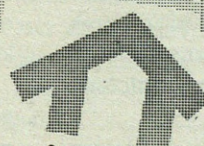

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

EKO

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

E Z P A L A K

■ RICHARD IRAZUSTA ABSOLBITU DUTE

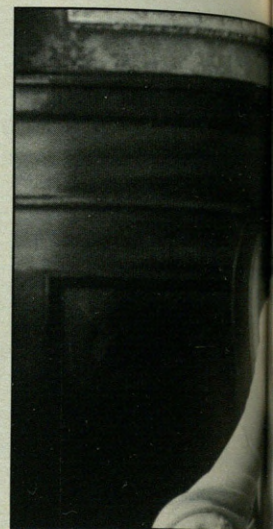
PARISEKO Gorteak absolbitu egin du Richard Irazusta EMAko kidea. Lehenengo epaiketan urtebeteko espetxe zigorra jaso zuen. 40 egun espetxean igaro ondoren aske utzi zuten. Richard Irazustari IK erakundeari laguntzea leporatzen zioten. Poliziak egin zituen ikerketen ondorioz, lehergailuak egiteko materiala zuen garaje bat topatu zen. Garaje hau Richard Irazustaren babespean zegoen gazte baten ize-nean zegoela jakin izan zen: Irazusta gazteen gizarte laguntzailea da ogibidez, eta beraz, bere ardurapean zeuden gazteen ondasunak. EMAko buroak azaldu zuenez, ordea, garaje hori alokatuta zegoen eta, ondorioz, berak ez zuen inolako partehartzerik izan. Poliziak oraindik ez du garajea alokatu zuen pertsona topatu.

Azkenean, bi ordu eztabaidatzen igaro ondoren epaimahaiak aske uztea erabaki zuen.

■ POLIZIAK EMANDAKO JIPOI BATEN ONDORIOZ OSPITALEAN

IRUÑEKO kaleetan Gurutze Iantzi eta Xabier Kalparsoren heriotza zela eta protestan ari zen jendea eta Poliziaren artean istiluak zeuden. Josu Caminos gau horretan lagunekin afaldu ostean etxera zihoala polizia talde bat ikusi zuen bidean jarrita. Orduan, «herri honetakoak lotara ere ezin al gara joan ala?» esan zien. Une horretan, poliziak joka hasi zitzaizkion eta lurrean konortea galduta geratu zen. Biharamunean ospitalera eraman zuten baina azterketa egin ondoren etxera bidali zuten. Egun batzuetara egoera okerrera zihoala ikusita ospitalera eraman zuten, eta ebakuntza egin zioten birkak odolez beterik baizituen.

Josu Caminosek ez du epaitegietan gertaera salatzeke asmorik ezer konponduko ez delakoa. Ruiz de Alegriak Josu Caminosen hitzak epaitegira eramango dituela delitua ote diren argitzeke.

«Gema Zabaleta postutik kentzea neurritz kanpoko jokaera izan da. Politikan eta baita beste arlo askotan ere emakumeak eta gizonak neurtzeko neurri ezberdinak ibiltzen dira».

Elvira Kortajarena,
Gipuzkoako Foru
Aldundiko Gizarte
Zerbitzuetako diputatua.
El Diario Vasco, 93-X-10

«Denbora igarotzen joan den beinean konturatu gara jendeak okerrago erreakzionatzen duela ETAko kide bat biltzen denean. Gure ekintzetara joaten den jende kopurua gutxitu egiten da. Zergatik? «Berak bilatutakoa da», izan obi da jende askok erabiltzen duen argudioa. Honek gogoeta egitera behartzen gaitu, iritsi baitaiteke unea jendeak «zerbait egingo zuen!» esango duena; edo bildako onak eta gaiztoak egongo dira (ENAMen gertatzen den bezala), eta hori oso arriskutsua da».

Imanol Zubero, Bakearen
Aldeko Koordinakundeko
kidea.
Hika, 40. zenbakia 93ko
urria.

G O R D E T Z E K O A K

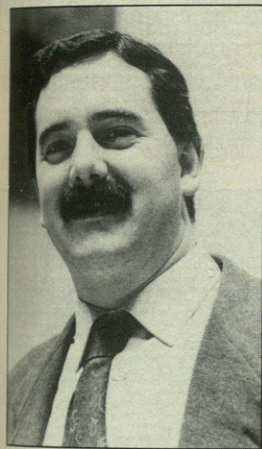
DANIEL VEGAREN ORDEZKOAREN SALTSA MALTSAK

PEDRO Luis Piñeiro aipatu da Daniel Vega Bizkaiko gobernadore zibilaren ordezkotako bat bezala, eta antza denez, aukera handiak ditu postua lortzeko. Gaur egun Soriako gobernadore zibila den Piñeiro Euskal Herrian aritu zen UGT sindikatuko ordezkari gisa. 1990ean Euskal Herria utzi zuen arte. Urte horretan Bizkaiko Labe Garaietako hauteskundeetan berak legez kanpoko prozedura erabiliz postaz bidalitako 301 botoen ondorioz, epaileak hauteskunde hauek baliogabetzea erabaki baitzuen.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

«PSOErekin ere akordioa lortzeko prest gaude».

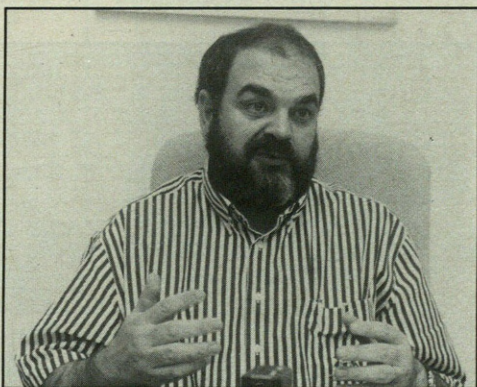
Xabier Gurrutxaga, EUEko idazkari nagusia. Egunkaria, 93-X-12

«Espainia mito bat eta timo bat da».

Floren Aoz, HBko bozeramailea. Egin, 93-X-13

«PSOErentzat laguntza beharrezkoa CiUk eman diezaiokeena da, EAjk ez du ezer erabakitzeke inolako abalmenik».

Karlos Garaikoetxea, EAko lehendakaria. El Mundo, 93-X-11

MARIO ONAINDIA

EAjk Espainiako aurrekontuen aldeko botoa eman dezan egiten ari diren negoziaketetan transferentziak behin eta berriro aipatzen dira. Giroa nahiko beltz zegoen unean Mario Onaindia azaldu da EAerentzat eskumen gehiago eskatuz. PSE-EEko idazkari nagusiordeak, berriro ere, transferentziak hiru epetan egiteko aukera aipatu du. Onaindiaren ustez, bukaerarako utziko litrateke kompetentziarik zailenak, baina ez du inolaz ere zalantzan jarri INEM eta Gizarte Segurantzaren transferentzia. Onaindiaren ustez, PSOEren koordinazio falta bat izan daiteke arazoa ●

JOSE LUIS MARCOS MERINO

PSE-EEko bere alderdikidearen hitzak entzunda, aldiz, oso bestelako giroa nabari daiteke. Merino ere transferentziak hiru epetan ematearen alde azaltzen da. Baina hirugarren epean transferitu beharreko gaiak ez ditu Onaindiak bezain argi ikusten. Merinoren ustez, *«transferentzia hauei buruz ez da ezer eztabaidatu eta ondorioz zentzugabea da orain hauen transferentzia eskatzen bastea»*. Merinok transferentzia hauen negoziatzea atzeratzearen aldeko apustua egiten du, eta azaltzen dituen moduan ez dirudi oso argi duenik transferentzia hauek noizbat lortuko direnik ere ●

Abertzale galiziarren garaipena

GUZTIA espero bezala atera zen Galiziako hauteskunde autonomikoetan, baina areagotua. Manuel Fragak (PP) lehen baino indar handiagoz eramango du horren gustoko duen botere makila (43 eskainu, 1989an baino 5 gehiago); alderdi sozialistak, barne banaketak ekarritako porrot mingotsa dastatu zuen (19 eskainu, 9 gutxiago); eta, Xoxe Manuel Beirasen eskutik, BNGkoek, abertzaleek Galizian inoiz lortu dituzten emaitzik oparoenak bereganatu zituzten (13 eskainu, 8 gehiago). Fragaren agintaldian honek eragindako hauteskunde sistemaren aldaketaren ondorioz, kanpoan geratu ziren EU-EG eta CG, ezker moderatua eta eskui-

neko indar abertzaleak.

Piztia eta Ederra izan dira hauteskunde hauetako benetako irabazle nagusiak, Manuel Fraga eta Xoxe Manuel Beiras. Piztia eta Ederra biak, ikuspuntuaren arabera. Istorio honek ez du baina Walt Disneykoa bezala amaituko. Horrela izan da iragandako legealdian, eta horrela izango bide da, aurrekoan baino gehiago gainera, igandean hasitako honetan ere.

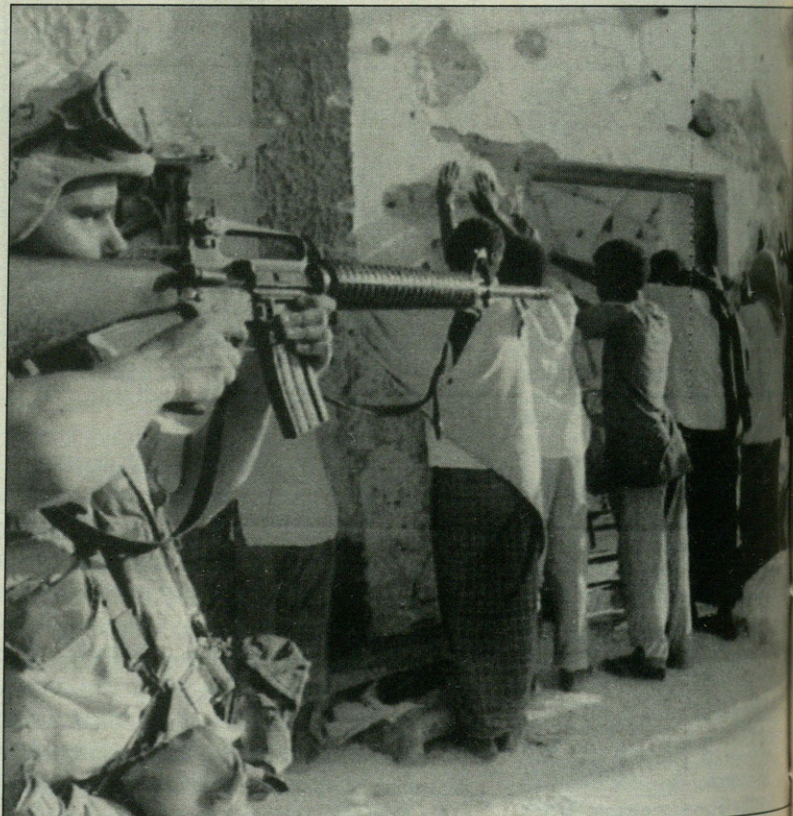
Fragak, egoerataraz moldatzeko gaitasuna erakutsi duen arren, bere baitan gordetzen ditu ministro Franko zale haren molde ugari. Lortu duen emaitza erabatekoak ere, molde horren azaleratzea bapo lagunduko du. Ez da ahortzi behar, Galiziako kon-

tserbadore amorratuaren azken legealdia izango dela eta legealdi honetan guztia lotuta utzi gura duela PPk erabateko gehiengoarekin jarrai dezan. Bere alde, aurrera begira lau urteko epea izatea; aurka, oster, alderdiaren baitan bera ordezkatzeko sor litezkeen liskarrak.

IKUSTEA besterik ez, PSGkoei gertatu zaiena. Galizia euren ohizko eremu onenetakoa ez izateaz gain, barne gatazkek eraginda, sozialistek azken urteetan estatu mailan izandako porrot entzutetsuena eskuratu dute. Berritzaile eta gerrazaleen arteko arazo gogorrek, agerian utzi dituzte PSOEg gerrazale barik izan ditzakeen

Mohamed Farra Aidid deabru somaliarrak bi kasko urdinak —bat estatubatuarra eta bestea nigeriarra— aske utzi zituen iragan astean.

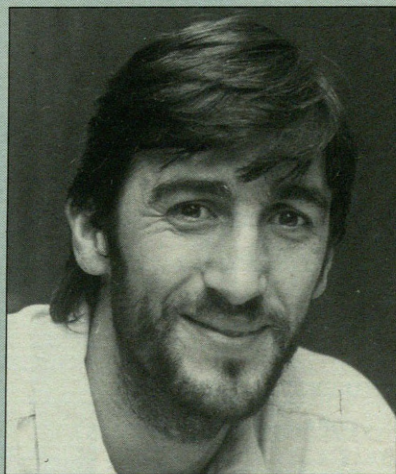
Itxura guztien arabera, Robert Oakley Bill Clintonen ordezkari bereziarekin izandako negoziaketaren ondoren, nahiz eta Clintonek horrelakorik ukatu. Nola ez. Publikoki onartu duena, oster, gerran sartzeari estrategia okerra izan zela. Eta soldadu gehiago bidali baditu ere, epe laburrera somaliarren gerra jokotik kanpo geratzea beste aukerarik ez du. Iritzi publikoak horretara bideratzen du, gero eta gehiago gainera. Izan ere, nola lotu hasierako eginbehar humanitarioa egungo gerra partehartzearekin? Somaliako klanak arras banatuta egonda ere, EEBBen jokabideak estatubatuar indarren aurkako batasun taktikorantz daramatza. Bitartekaritza lana ei da NBEko indarren egin beharra. Alde guztietan. Beraz, nola lortu bakea, prozesu horretan somaliarrak kontuan hartu barik? Nazioarteko ordena berri horretan lehen laborategia izatea egokitu zaie somaliarrei. Badaezpada, oraingoan ere, Afrikan.

Aukerak

BRASIL munduko estatu aberatsenatarikoa da, dituen aberastunak neurri ezinak eta sarri esan ohi da etorkizun oparoa izateko baldintza guztiak betetzen dituela (brasildarrek diote beti izango dela etorkizun haundikoa, inora sekula iritsiko ez bada ere). 150 milioi biztanle izanik Hogoameriketako estatu zabalena, guztiak bizimodu duina izateko behar baino baliabide gehiago du, hala ere hil honetan bertan Nazioarteko Diru Kutxak zabalduetako datuen arabera 70 milioi miseria gorrian bizi dira, 30 milioi benetako gosea eta horren ondorioak pairatzen ari direlarik. Hauen ondoan eta aldamenean, biztanlegoaren % 10ak lotsagabe erakusten du bere aberastasuna, Europa edo Estatu Batuetako gehiegikeriak farregarri utziz.

HIRI nagusienetan milaka eta milaka dira kale bazterretako espaloietan bizi direnak, bizi-modu miserableena duten *favelatan* ere lekuri gabe errezegi galtzen dute geratzen zaien bakarra, bizitza. Sei ordutik behin indarrez eragindako heriotza bat gertatzen da eta miseriaren ondorioz gertatzen diren milaka eta milaka ez dira estadistiketan agertzen. Hirieta-ra bizimodu hobeagoaren itxaropenaz iritsitakoek ez dute estatuen laguntza urriena jasotzen; oinarrizko zerbitzu ia guztiak pribatuak dira, osasuna edo jubilazio sariak telebistak etengabe botatzen dituen pelikula estatubatuarren lortu ezinezko ametsak bihurtu direlarik.

JUANJO SAN MIGUEL

Euskadi Irratiko kazetaria

ZER galtzeko ez dutenek kale dotoreetan irudi itsusi eta gogaikarri samarra ematen dute (batzuetan gainera lapurretan egin behar izaten dute jateko) horrexegatik aldiro-aldiro batzuk garbitu egiten dituzten (tiroka kale erdian edo desagertaraziz. Azken hau gero eta sarriago gertatzen ari da). Polizia, estatuaren kontrolatik at, talde erabat autonomoa eta usteldua da; politiko gehienek helburu bakarra, karguan izango diren denboraldi motza aberasteko erabiltzen da.

Brasilen azken urteetan bide egoki eta bakartzat aldarrikatu den demokrazia dute eta nazioartearekin harremanak ezin hobeak dira.

Oharra: iragan astean zutabe honetako egile gisa Juanjo San Miguel agertu bazen ere, testua ez zen berea. Erredakzio akats bat medio, jadanik argitaratua zegoen Luis Fernandezek artikulu bat ateratu genuen. Barkamenik zintzoena eskatzen diogu Juanjo San Migueli.

oztopo larriak. Antolin Sanchez Presedo hautagai sozialistak gerrazaleen aurkako gurutzada gupida barik zuzendu du, hueuk zerrendetatik guztiz kanpo utziz, eta hauek ere zentzu berean erantzun zioten: «botorik ez Gonzalezen ume lainerazentzat». Honen adierazle esanguratsua, Galiziako gerrazaleen buruzagi eta A Coruña-ko alkate den Francisco Vazquezen abstentzioa izan liteke. Estatuko gerrazaleen alde egingo du Sanchez Presedoren porrotak, haiek barik alderdia lehengoa izango ez dela tesiaren lehen mailako sostengua. Berritzaileen aldean geratu da pilota: edo integrazioaren bideari lekua egin, edo, dioten modura, alderdiaren berpizkunderako ezinbestekoa den gerrazaleen garbiketa azkartzea. 1994ko martxoko PSOEn kongresu federalari begira, alde bien turboak prest daude jada.

BLOQUE-AREN emaitzak pozgarriak dira edonongo abertzalarentzat, Galiziak inoiz izan duen ordezkaritza abertzale handiena lortu baitu. Aspaldi iragan ziren BNGaren norabide gabeko pauso totelak eta galiziar errealtatean zeresan handiko garaia datozkio. Fragaren aurrean mantenduko duen arradikaltasuna —emaitza hauen giltzarrietako bat— azken urteetan markatu duen pragtismoarekin bateratu beharko du. Baina, bestetik adi ibili beharko du ardura instituzionalek erabat ito ez dezaten. Nazionalismoaren gidaritza bakarrik ez dio, bere sektoreen arteko barne orekari lagunduko; baina, bestetik, bi indar estatualista aurrean izateak, bere emaitzak eta indarra sendotu ditzake. Galiziar nazionalismoaren etorkizuna baikortasunez ikus daiteke.

Lukas Martinez

Nati Garcia eta Yolanda Montejo, Mama Maquin emakume taldeko kideak

«Gustatuko litzaiguke pentsatzea gainerako emakumeek ulertzen gaituztela»

Mama Maquin, nekazarien eskubideak aldarrikatzen zuen manifestaldi batean armadak 1975ean hildako emakume guatemaldarra dugu. Izen hau hartu zuten Mexikoko errefuxiatu kanpamenduetan sortutako emakume taldeek. 1990ean elkartu ziren lehendabizi, eta gaur egun 8.000 kide ditu. Nati Garcia eta Yolanda Montejo talde honetako kideak Bilbon izan dira.

Yolanda Montejo eta Nati Garcia, Mexikoko guatemaldarren errefuxiatu kanpamenduetan sortutako Mama Maquin taldeko kideak dira.

ARGIA. 1990ean elkartu zineten lehendabizi, 45 emakume guztira. Nolako izan zen lehenengo topaketa?

YOLANDA MONTEJO. Arazo izugarriak izan genituen elkartzeko, han bildutakoak Mexikoko estatuetan

kokatuta dauden errefuxiatu kanpamenduetakoak baiki-nen. Topaketa horren helburua, batez ere, esperientzien trukaketa zen. Hala heldu ginen ondorio jakin batera: emakumeen presentziarik ez zegoen kanpamenduetako ordezkari-

tzan, gure iritzia hutsaren hurrengo zen, gure lana familiari lotua zegoen eta honetaz gain, ez genuen erantzukizunik. Horrela erabaki genuen Mama Maquin sortzea, emakumeen antolamendurako eta maila guztietan gure partehartze

aktiboa bultzatzeko. Gure helburuak asko dira, baina oinarritzkoena zera da: emakume eta gizonen arteko berdintasuna bultzatzea.

A. Errefuxiatuen itzultzearen antolaketa parte hartu eta emakumeen alfabetatze prozesuari ekin diozue.

NATI GARCIA. Alfabetatze prozesua oso garrantzitsua da, ezin baitugu partehartze aktiborik izan gaur egun bezala emakumeon inguruko alfabetugabea denean. Dagoeneko, kanpamenduetan 500 emakume hasi dira 43 hezitzailearen bidez ikazten eta irakurtzen, eta Guatemalako Victoria herrian, lehenengo itzultze taldea kokatua dagoen tokian, beste 185 ikasle eta 25 hezitzaile ditugu.

A. Hizkuntza indiarrek erabiltzen dituzue alfabetatze eskoletan?

N. GARCIA. Zaila da, kanpamenduetan zein Victorian tribu desberdinetako emakumeak daudelako. Posible den heinean, tribu bateko emakumeak biltzen saiatzen gara, beti ere hezitzaileak ere hizkuntza menperatzen bada, eta hala taldeak eratu. Baina hezitzaile kopurua txikia da eta askotan klaseak nahastuak daude. Dena den, hizkuntza indiarrek askotan erabiltzen dira, emakume askok gaztelera ez dute ulertzen eta azalpenak ematean derrigorrezkoa suertatzen da.

A. Errefuxiatuen lehenengo itzultze taldean ere parte hartu zenuten, baina gauzak ez dira behar bezala ateratzen. Hau da, emakumeek izan duten zeregina famatari lotua izan da.

Y. MONTEJO. Lehenengo taldean berrikuntza gehiegi ez ziren gertatu ildo honetan, gure lana betikoa

Nati Garciak esan digunez, «oso zaila da hizkuntza indiarrek erabiltzea alfabetatze prozesuan, kanpamenduetan tribu desberdinetako emakumeak baitaude; hala ere, batzuetan derrigorrezkoa da, ez baitute denek gaztelera menperatzen».

izan baitzen: familia, elikadura edota etxeko gauzez arduratzea. Nire ustez, eta oso denbora gutxi pasatu bada ere, emakumeok zein gizonak kontzientziatuagoak gaude eta lehenengo urratsak eman dira. Oso garrantzitsua izan da, batzorde

iraunkorretan —errefuxiatuen ordezkaritza eta Gobernuarekin itzuleraren baldintzak negoziatu dituztenak— gure taldeko bi emakume egotea. Hurrengo itzultze taldeetan emakumeok parte hartuko dugu antolaketa lanetan.

A. Gobernuarekin lortutako akordioak ez dira betetzen eta hala ere itzultzeko asmoa duzue. Zergatik?

Y. MONTEJO. Guatemalarrak garelako eta ikusten dugulako gure eskubideak defendituko baditugu, han egon behar dugula. Bestetik, errefuxiatu kanpamenduetan gauzak okerrerantz doaz. Mexikok ere ez du oso egoera ona bizi eta gu han-

dik joateko presioak gero eta handiagoak dira. Badakigu Gobernuaren aldetik gauzak ez direla gehiegi aldatu, baina gurea hobeto defendituko dugu etxean, etxetik kanpo baino; eta asko baldin bagara, askoz ere hobe.

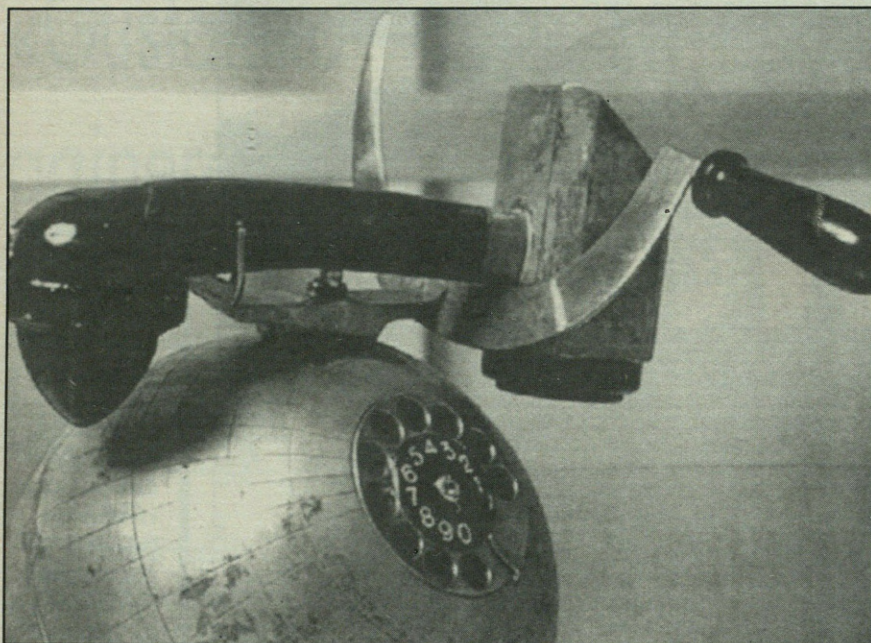
A. Gainerako emakumeok zuen egoera ulertzen dugula uste duzue?

Y. MONTEJO. Gustatuko litzaiguke pentsatzea gainerako emakumeek ulertzen gaituztela, eta gainera horretarako etorri gara, Guatemalako egoera eta emakumeona azaltzeko. Elkartasun handia jaso dugu eta hala jarraitzea espero dugu.

Myriam Gartzia

■ «Alfabetatzeari ekin genion, ezinezkoa baitzen, beste era batera, emakumeon partehartze aktiboa» ●
NATI GARCIA

HISTORIA ETA GERO

■ IGITAIA ETA MAILUA STALINEN TELEFONOAN

GOIKO argazkian ageri den aparailua Poloniako hegazkin industriako langileek Stalini oparitu zioten telefono bitxia da. Zenbakiak sakatzeko tresna Lur globo batean dago, aurikularrean mailua eta aurikularra igitaiairen gainean sostengatzen da. Udazken hone-tan, Stalinekin bere urtebetetzetan jaso zituen zenbait opari bitxien artean ikus daiteke Finlandiako erakusketa ba-tean.

■ THATCHER ETA WHISKYA

JAKINA da Thatcher baroiak, Erresuma Batuko lehen ministro ohiak, boterearekiko zuen atxikimendua. Bapo kostatu zitzaion Downin Street-eko etxea uztea. Harrezkero, botere go-seak eragindako tristura whiskyarekin

estali ohi duela entzun eta irakurri da behin eta berririo britainiar komunika-bideetan. Iragan astean horrelako komentarioei lehenbiziz erantzunez, whiskya bere lagunik onena zela uka-tu zuen. Ez zuen guztiz ezeztatu, or-dea, whiskyarekiko gustua. «Ene jau-na. Inoiz ez dut edan gehiegi nire bi-zitzan. Banekien bizitza berri bati ekin behar niola, denbora pasatu zen au-reko guztiarekin amaitzeko».

■ JAPONIAN HILTZEA

HERIoTZA, jakina, ez ohi da gogokoa ez hemen, ez han. Alabaina, Japonian hiltzeak, heriotzak berarekin dakarren guztiaz gain, porrot ekonomikoa ekar diezaioke familia bati. «Kurashi no To-mo» hileta eta ezkontzetarako gizarte laguntzaz arduratzen den erakundeak kaleratutako datuen arabera, Tokio eta bere inguruko erregioetan hileta batek batez beste bost milioi pezeta (215.000 libera) balio ditu.

E L E M E L L E

«Oraindik ez dut erabakirik hartu baina oso serio ari naiz pentsatzen Errusiako lewendakaritzara aurkeztearena. Mendealdeak, Ieltsin merkatu ekonomiaren alde agertzen delako laguntzen du, baina horrek esan nahi du, akaso, Ieltsin demokratu dela?»

Mikhail Gorvatsxov, SESB ohiko estatuburu ohi.

«Exiliatu askorentzat, elkarriketa berba bera Castroren aurrean amore ematea da».

Jaime Ortega, La Habanako artzapezpikua.

O I H A R T Z U N A K

BERLUSCONI ITALIAKO ROSS PEROT

MUNDU politikoa krisian sartzen denean, laster sortzen da herri bat aurrera aterako duen salbatzailea. EEBBetan Ross Perot da heroi hori eta Italian Silvio Berlusconi telebista kate ugariaren jabea izan liteke. Italiako gizon ezagunenetakoa politikagintzan murgiltzekotan da, datu guztien arabera. «Gobernu on baten bila» lelopean, hausnarketa talde bat sortu du jadanik eta beronetaz baliatuz, zentroko mugimendu zabal bat sortzeko asmoa bide du. Bere lan ardatzak: zerga gutxiago, Estatu gutxiago, ekimen pribatu gehiago. Bere helburu nagusiak: Ligen mugimendua eta PDI (PCI ohia) hondoratzea, zentroaren nahaspilaz baliatuz zentroa bere inguruan egituratzea, eta kristau-demokratik batera gobernatzea. Berlusconiaren publizitate gizonak hasi dira jada Italia goitik behera zeharkatzen, eta irailean «L'Espresso» egunkariak egindako inkestaren arabera, italiarren % 14ek oraintxe bertan emango lioke botoa.

EEBB ETA IRAK-EN ARTEKO NEGOZIAZIO SEKRETUAK

LIBANO-KO «Al Hayat» egunkariak kaleratu duenez, EEBBek nazioarteko enbargua altxatzea proposatu diote, baina honen truke Irakek Ekialde Erdiko bake prozesua bultzatu beharko luke. Bere zeregina? Libanok duela bi belaualdi etorritako eta beretzat arazo diren errefuxiatu palestinar ugari dauzka. PAE eta Israelen arteko akordioekin, errefuxiatuak Gaza eta Zisjordaniara itzuli ahal izango dira apurka; baina leku eza dela eta, guztiak ez dira bertan sartuko. Hor sartuko litzateke Irak, soberan dauden palestinarrek bere lurrean hartuz. Ondoren, Golkoko gerran bere aurka sortutako estatuen aliantzak enbargua altxatuko lioke eta gainera Irakek palestinarren eskulana erabili ahal izango luke herrialdearen berreraikuntzan.

«Aita Santuaren azken entziklika, 'Veritatis Splendor', inmorala da. Badirudi Jainkoak Aita Santuarengan bakarrik eragiten duela eta ez gizakume guztiongan».

Leonard Boff, Askapenaren Teologiako ordezkaria.

«Clinton lehendakariak onartu egin du erabilitako taktikak ez duela emaitzarik eman; nabarmena da, Somaliako egoerak okerrera egin du».

Robert Oacley, Bill Clintonen ordezkari berezia Somalian.

«Ez dut ukatzen Khazbulatov-ek ziegan urkatutik amai dezakeenik».

A. Projanov, Errusiako buruzagi ultrakontserbadorea.

«Eremu moralean dagoeneko belauinkatu gara; politikoan, askatasuna galdu dugu; eta, ekonomikoan, EIKn sartzeak ez digu ezer ekarriko».

Ruslan Beridze, Georgiako Legebiltzarreko lehendakariordea.

Zenbait galdera Euskal Banku Publikoaren gainean

Azken berriek diotena gauzatuz gero, eta horretarako EAJ eta PSOeren arteko akordio politikoa behar da, Euskal Herrian Euskal Banku Publikoa izango dugu. Honen eremua EAE izanagatik ere, Mario Fernandez abokatu ekonomilaria, J.R. Goikoetxea «Ardotxi» «Egin»eko kazetaria eta Manu Alvarez ekonomilariarekin aritu gara banku hau zer izan daitekeen jakiteko.

ARGIA. Zertarako behar dugu Euskal Banku Publikoa?

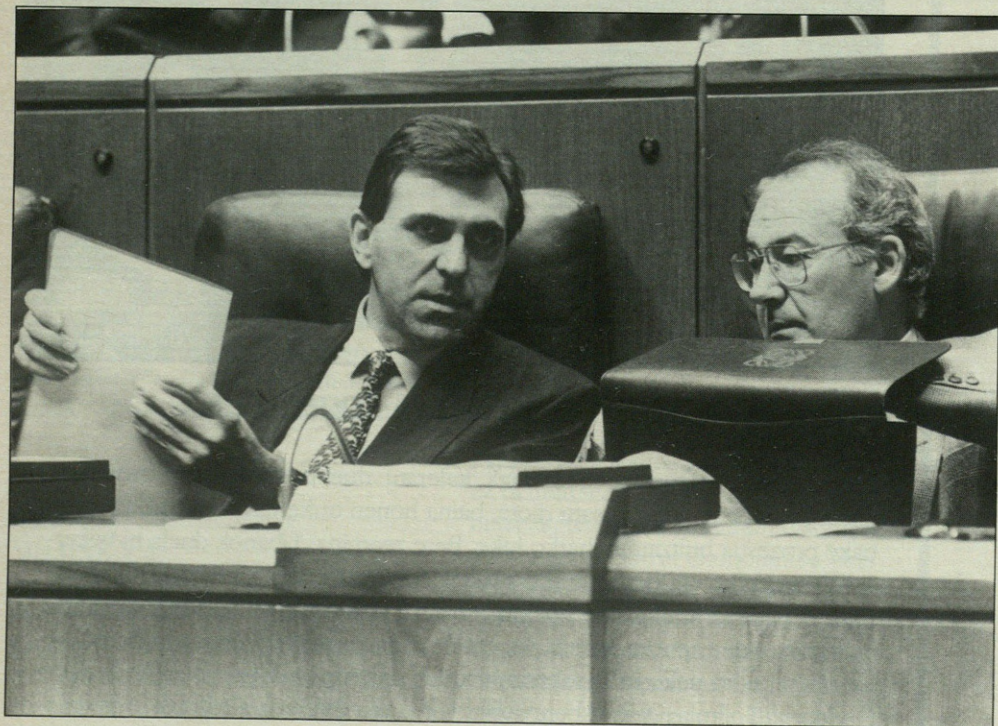
MARIO FERNANDEZ. Izan daiteke kreditu institutu ofiziala, eta honen bidez Administrazio publikoaren finantz jarduera bideratu. Bigarren urrats batean, euskal banku erakundeek gaur egun Madrilén jartzen dituz-

ten koefizienteen jarlekua izan daiteke. Eta azkenik, une honetan aurrakusten ez den banku zentrala izan daiteke, hau da, edozein herrialdek duen banku zentrala. Azken hau burutzeko gaur egun ez dugun subiranotasuna beharko genuke eta horregatik posibleenak lehenengo bi aukerak dira.

MANU ALVAREZ. Nire ustez ez dugu horrelakorik ezertarako behar. Banku publiko bat edozein banku bezalakoa da, baina kasu honetan Eusko Jauriaritza eta diputazioen esku egongo da. Alde teoriko batetik, honek beteko dituen funtzioak Administrazioi o bestea sail batek bete dezake. Hazienda sailak, esaterako, eta funtzio hauek banku egitura behar badute aurrezki kutxak egin dezakete, Administrazioak bertako administrazio kontseiluak kontrolatzen dituelako.

A. Nork izan beharko luke banku bonen ardura? Eusko Jauriaritzak ala Madrilgo Gobernuak?

M. F. Argi eta garbi, euskal instituzioek. Posible da bien arteko koordinazio irizpi-

Jon Azua izan daiteke Euskal Banku Publikoaren arduraduna.

deak ezartzea finantz politikari dagokionez. Baina, hala ere koordinazioa berdin arteko negoziazioa da.

J.R. GOIKOETXEA. Eusko Jaurlaritzak. Baina une honetan ez badauka gaitasunik politika ekonomiko bat egiteko, edo bertan dauden enpresa publikoetan parte hartzeko, are gutxiago euskal banku publikoa lortzeko. Ez dut uste gauzatuko denik.

A. Zer diru izango luke? Nola jokatu, burtsan, salerosketetan?

M.F. Kreditu industrialeko institutu ofiziala bada, eta honen bidez finantz jarduerak koordinatzen bada, Eusko Jaurlaritza eta diputazioetako aurrekontuetatik dirua jaso beharko luke. Bestetik, bertako banku erakundeek gaur egun Espainiako Bankuan jarri

behar dituzten koefizienteak Euskal Bankuan jarriko balituzte, bigarren diru iturria izango genuke. Banku bezala, diru horrekin trafikatu beharko luke diru hori errentagarria egiteko eta horrela ere diru sarrera gehiago lortu.

M. A. Helburu nagusia Espainiako Bankuan dauden kutxa koefizienteak erakartzeko litzateke. Baina duela urte gutxi jarritako sistema-

ren arabera, koefiziente hauek gero eta gutxiago dira eta hamar urteren buruan, agortu egingo dira. Hala ere, banku zentralak mugiarazten dituzten gainerako koefizienteak laster Europa mailako banku zentral batera pasatu beharko dira, diru eta ekonomia batasunaren ondorioz. Beraz, kutxa koefizienteen atal bat desagertu eta bestea Europara joaten bada, ez du zentzurik gehiago deszentralizatzea Euskal Bankua sortuz.

A. Zer ekarriko lioke euskal ekonomiari?

J.R. G. Aztertu beharko litzateke gestioa eta duen gaitasuna gestio hori aurrera eramateko. Argi dago estatuak badituela karta politiko batzuk, eta esku sartzen ez badu ikusi behar zer gertatuko litzatekeen. Hala ere,

Mario Fernandez abokatu ekonomilariaren ustez, «kreditu industrialeko institutu ofiziala eta Espainiako Bankuan dauden kutxa koefizienteak erakartzeko erabil daiteke Euskal Banku Publikoa».

«Banku bezala diruarekin negoziatu beharko luke, errentagarritasunaren izenean eta diru kopurua handitzeko» ●

MARIO FERNANDEZ

Manu Alvarez ekonomilariaren ustez, «kutxa koefizienteek desargertzeko joera dute, eta gainerakoa Europa mailako banku zentralera pasatu beharko da laster. Ez du zentzurik Euskal Banku Publikoa sortzea gehiago deszentralizatzeko».

eragina izango luke, batez ere sektore publikoan, baina euskal ekonomia bizkortzea ez dut uste posible denik banku publiko batekin, gauza asko aldatu beharko lirakeke.

A. Benetako bultzada ala suntsipena ekar dezake Euskal Banku Publikoak?

M. F. Ez du zertan suntsipena ekarri behar, finantz erakunde berria baita. Oso desberdina da erabilpen ona edo txarra egitea, baina ez du ondorio txarrik ekarri behar. Diru kopuru garran-

tzitsu baten bideraketa administrazio publikotik egitea ez da ezkorra, baikorra baizik. Hau da, une honetan Madrilera doan dirua hemen gelditzea esanahi du.

A. Nazioarte mailan, diruen gorabeherak direla eta, ez al zaigu bankua handiegi gelditzen?

M. F. Ez, zergatik? Azken batean, banku horrek edozein diruzaintza saileko irizpide berberak erabiliko ditu eta horren arabera merkatuan jarriko dirua, beste herrialde baten zor publikoan

edo atzerriko txanponetan edo errentagarria iruditzen zaion beste inbertsio batean.

M. A. Europako Diru Sistemak ezarriko du txanponen balioa eta, zentzu honetan, Euskal Banku Publikoak ez du aukerarik izango eskua sartzeko, Estatutuak ez baitio eskubiderik ematen. Eta, bigarrenaz, Euro-

■ «Kutxa koefizienteak lortuz gero, sektore publikoan izango luke eragina, baina ekonomia bizkortzeko gauza asko behar dira» ●

J.R. GOIKOETXEA

pako diru motak desargertzeko zorian daudenean diru bakarra sortzeko, ez du zentzurik Euskal Bankuak.

J.R. G. Argi dago une honetan finantzen mundua oso nazioartekoa dela, eta erabakiak Japonian, Estatu Batuetan eta Alemanian hartzen direla. Euskal Herriko finantz 'etxolak' ez luke gauza handirik erabakiko.

A. Diruarekin espekulatze-ko sortuko den bankua da?

M. F. Honek diruarekin egingo duena lege baten bidez zehaztuko da eta enpresen laguntzarako, kreditu eta beste gazua batzuen artean, diru horrekin negoziatu beharko luke.

J.R. G. Ikusi egin behar zer egiteko asmoa duten. Burtan jokatu, espekulazioa, maileguak zabaldu sektore publikoarentzat, zor publikoan inbertitu...

Myriam Gartzia

KRISI GARAIETAKO JAMES BOND 007-AK

Industri espioitza kimikagintza eta elektronika arloan nagusitu da.

Proiektu iraultzailea ezkutatu, informazioa izan eta gorde, konpetentziakoez egindako industri espioitzaren aurkako sistemak aurkitu. Kontraespioitza proiektuak lapurreten aurka, imitazioen aurka, beste inork baino lehen produktua merkaturatzeko. Nor, zer eta nola jakin babeserako tartearen den?

LOPEZ de Arriortuarena izan da industri espioitza dela eta azken kasu zalapartatsuena. Baina kontraespioitza enpresek esaten dutenez, ez da bakarria. Gaur egun, diskette blindatuak, segurtasun kutxak,

Gadget inspektorearen baliabideak

NOR da espia eta nor espiatua? Espioitza ala kontraespioitza? Non bukatzen da babesa eta non hasten eraso? *«Zer da gizarte bonetan denok nahi duguna? Dirua. Eta dirua eta gero? Boterea. Zeren bidez lortzen dugu boterea? Informazioaren bidez. Inork ez duen informazioa dugu boterea»*. Horrela adierazi dizkigu Miguel Andoinek, Segráf enpresako gerente-zuzendariak, espioitza eta kontraespioitzaren nondik norakoak. Batzuek informazioa babesten dute, beste batzuek lapurtu eta lapurtutakoa babestu. Askok euren informazioa babesten dute ingurua espiatuz, espiak diren

‘satorrak’ azalera ateratzeko. Eta horri kontraespioitza deitzen diote. Eta horrela mugarik gabe.

Zurrumbilo honetan Gadget inspektorearen zapatofonoa umeen jolasarako tresna izan daiteke Segráfek kontraespioitza eta segurtasunerako eskaintzen dituen sistemenkin konparatuz gero. *«Gerra hotzaren garaiko espioitza filmeetako edozein zuzendarik nahiko lituzke bereganatu. Berriro ere errealtateak fikzioa gailentzen du. Pintxaezina»* diren telefono kodifikatuak; 2 milimetroko diametroa duten kamerak; objektu apaingarrietan jarritako mikrofonoak; telefono elkarrizketak eta

beste gelétako soinua jaso eta grabatzen duten aparailuak; grabagailuak diren lan maletak; gutunak irakurtzeko espraiak; laser izpien bidez lortutako irudi eta soinuak, nahiz eta beste gela baten egon. Hariak, ingeneritzako sistema elektronikoak... Espioitza sistemak aurkitu eta desagiten dituzten kontraespioitza sistemak badaude, *«baina kontraespioitza sistemen aurkako mekanismoak goi mailako teknologiazkoak dira, imagina ezinak»*, esan digu Miguel Andoinek. Bulego batetik eraikin osoan gertatzen diren gauzak jakin daitezke. Kontrola. Dena kontrolpean egon daiteke.

Miguel Andoin dugu Segráf segurtasun eta kontraespioitza enpresako gerente-zuzendaria. Bere ustez, «Euskal Herrian industri espioitza uste duguna baino garrantzitsuagoa da».

informazioa leku desberdinetan banatzea, txipak eta mikrofilmak dira informazioa gordetze kontuetan enpresen konfiantza mantentzen duten bakarrak. Bukatu da konfiantzazko langileen garaia. Filmeetan bezala, pertsona guztiek dute salneurria; denei topa

dakieke Akile-sen orpoa. *«Ez dira diru truke bakarrik saltzen sekretuak. Informazioa duen pertsona horri edozein akats aurkitzea nahikoa da txantaia egiteko»*, azaldu digu Miguel Andoin, Segráf, segurtasun eta kontraespioitza enpresako gerente-zuzendariak.

Oso arraroa da enpresara kanpoko pertsona bat sartzea informazioa horren bila, horretarako beste bide batzuk baitaude, espioitza elektronikoa adibidez. Horregatik, goi mailako langile eta nagusiak izaten dira txantai hauen pairatzaile eta informazio-ihes hauen eragileak. Sexu

harreman edo isilpeko arazo bat ez plazaratzearen truke, adibidez.

Beraz, enpresek goi mailako langileok lortzeko burutzen dituzten gerrek edute profil profesionalak lortzea arrazoi bakarra. Azken batean, lehian dagoen enpresaren atarira hurbiltzen denak aurreko enpresan landutako informazioa eta harreman guztiak berarekin eramaten baititu. Proiektuen espia hauei, *sator* deituraz ezagutzen direnei, Espainiako Kode Penalaren arabera, hilebete eta sei hilebete bitarteko espetxe zigorra eta 100.000 pezetako isuna ezar dakieke.

Josteko makinaren sekretua

Ez gabilta fikziozko jardunean. Espainian, enpresek 300.000 milioi pezeta (13 bat miliar libera) inbertitzen dituzte industri espioitzaren aurkako babesean. Eta Euskal Herrian, honezkero, ezagunak dira gertakizun batzuk. Izena ematerik ez dagoen simaur enpresa batean, aztertzen ari ziren formula berritzailearekin harremanik izan zuten langile guztiak ikertu zituen iker-tzaile talde batek. Azkenean, ikerketa taldeko ingeniari burua izan zen ‘aurkariei’ formula saldu ziena. Joan den martxoan beste kasu baten lekuko izan ziren Elgoibarren dagoen Estarta y Ecnarro enpresako arduradunak. Sigma josteko makinekin aritzen diren hauek 200 milioi pezeta inbertitu zituzten jostailu proiektu berri batean. Bertako langile batek milioi bat pezetaren truke saldu zien ‘lehiakideei’. Harrapatu zutenak diruaren erdia ja-

Maleta-grabagailua izaten da kontraespioitzarako erabiltzen den tresnetako bat.

soa zuen. Eibarko Ertzaintza burua den Julio Arevalo harritu egin zen kasuaren berri izan zuenean, «oso arraroa baita honelako kasuak gure eskuetara eta auzitegi mailara heltzea. Orokorrean enpresa eta langilearen arteko akordio edota zigorren bidez konpontzen baitira».

Kimikagintza eta elektronika arloko industria dira espioitzaren jomuga nagusiak, «baina arlo guztietan ematen da», argitu digu Miguel Andoinek. «Hain zuzen ere, Segráf eskaera horren ondorioz jaio zen, eta Euskal Herrian bezero asko ditugu». Erabiltzen diren

aparailuak asko dira, «baina, bala ere, bezero bakoitzaren beharretara egokitu beharra dago, eskaera desberdina izaten delako».

Arropa bilduma egilearena ez den sinadurarekin merkaturatzea, salgai ez dauden atzerriko marken imitazioa, denbora eta diru asko eskatu duten ikerketak 'besteen' eskuetan agertzea, edo ikertutako garbitzaile formula iraultzailearen kanpainari ekin aurretik beste enpresa batek formula kale-ratzea. Mundu hau ezagutzen dutenek dirutzak mugitzen dituela esaten dute.

Euskal Herrian dagoen

armagintza industria, esaterako, espioitza ezagutzen dutenetakoa da. Hain zuzen ere, CESIDek (Espainiako Defentsa Ikerketarako Gune Nagusia) berak ikertzen ditu industria honetan ari-zen diren langile guztiak, eta 1988z geroztik MSI-02 izeneko galdetegia bete behar dute enpresek langile guztien ohiturak eta zereginak zehaztu. Jakina, hau ez da erabiltzen duten kontraespioitza bide bakarra.

Kontraespioitza, hala eta guztiz ere, bi ahodun ezpata da. Espioitzaren aurkako sendabidea izanik, zaila da zehaztea non hasten den bat eta bukatzen bestea. «Etika profesionalaren pean dago. Oso esparru larria da, eta honen ondorioz, oso profesional gutxi daude beren lana ondo betetzen dute-

nak», azaldu digu Segrak enpresako gerente zuzendariak.

Imitazioa ere industri espioitzaren ondorioa izaten da. Duela gutxi, Gasteizko Entzutegian Arabako industria-maisu bat epaitu zuten. Enpresa israeldar batek egindako salaketaren arabera, arabar honek enpresa atzerri-tarraren Epilady izeneko bipilgailua imitatu eta Euskal Herrian merkataratu zuen Quick Depilady izenpean.

Espioitza edo kontraespioitza, mila gauza zabal ditzake: lotura politikoak, joko zikinak edo konpetentziaren arau basatia. Informazioa dirua eta boterea baita: mundu honetako urrezko legea.

Myriam Gartzia

Joan den martxoan, Sigma enpresaren 200 milioi pezetako proiektua saldu zen milioi baten truke ●

ITOGINAK ITOIZKO URTEGIAN ETA NAFARROAKO UBIDEAN

Urriaren 7an Estatuko Ingurugiro idazkari nagusia den Cristina Narbonak adierazi zuenez, Icona (Naturaren Mantenurako Institutua) erakundeari Itoizko Urtegiaren eraikuntzak izan ditzakeen eragin ekologiko kaltegarriak aztertzeko txosten bat egiteko eskatu dio. Proiektua egin aurretik, Nafarroako Gobernuak Ingurugiro teknikariek egindako txostena «baldintza ez egokietan egin» izan zitekeela argudiatuz.

HITZ hauek, hilabete batzuek isilean egon den arazo bati gaurkotasuna eman diote berriro. Duela sei hilabete martxan jarri ziren Itoizko urtegiaren eraikuntza obrak kolokan jar zitezkeela esan zuten urtegiaren aurkako Koordinakundekoek. Baina CHE (Ebroko Konfederazio Hidrografikoa), MOPEk (Espainiako Herrilan Ministe-

ria) Itoizko urtegiaren obrak burutzeko izendatutako erakundea, hitz hauei erantzunez agertu zen berehala Antonio Aragon bere lehendakariaren bitartez: «Obrak ez dira inolaz ere geldituko».

Iconaren txostenak

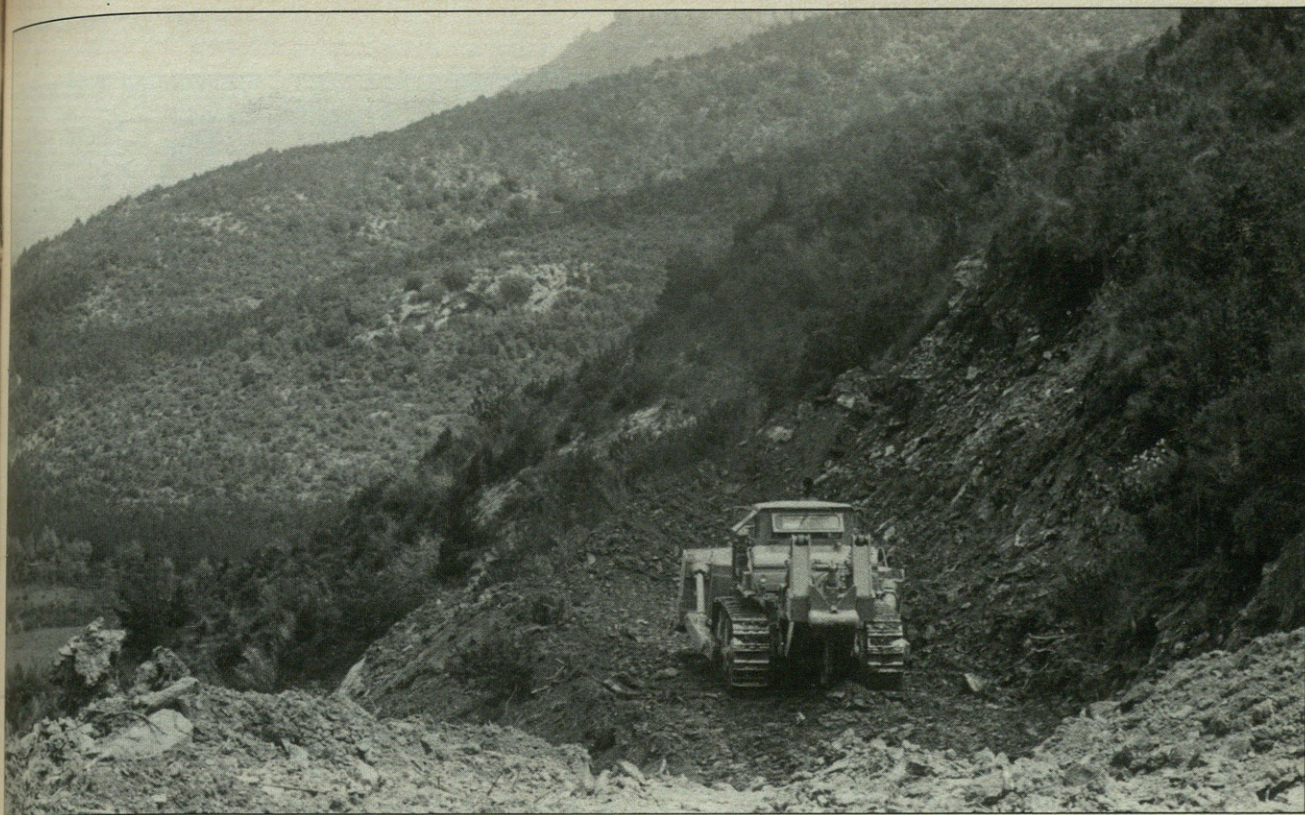
Koordinakundearen partaide den Fermin Leatxeren esanetan, «ezin da abantzi Aragon Nafarroako Herrilan kontseilaria zela Itoizko urtegiaren eraikuntzaren ideia aurkeztu zenean». Iconak 1990ean jada aurkeztu zuen urtegiak 30 kokagune natural kaltetzen zituela zioen txostena. Orain egin behar duen txostena leunagoa izatea harrigarria litzateke.

Madritetik ere berehala erantzun zaie Koordinakundekoek. Txosten hau gehigarria dela adierazi du. Eskaera berriak ez duela inolaz ere esan nahi obrak geldituko direnik.

Nafarroako Gobernuak ere hainbat akordio eta protokolotan bere sinadura Madritetik Ministerioakoren alboan jarri duenez, ea bere

Irati bailarako biztanleak 1985etik ari dira urtegiaren aurka. Hurrengo mobilizazioa azaroaren 6ko manifestaldia da.

iritzia zein den galdetuz deitu dugu. Bertako teknikaria den Javier Castiellak adierazi digunez: «Nafarroako Gobernuak ez du zer esanik hor. CHEn ardura

da». Juan Cruz Alli Nafarroako lehendakariak urriaren 14ean erantzun die esandakoei. «Gai bonetan Estatuak du eskumena, Nafarroak duen eginbeharra

lurrak desjabetzea eta lurralde antolakuntza da» zioen UPNkoak Koordinakundeko partaidea den Patxi Gorraizi urriaren 14ean bidalitako eskutitz batean.

Aurtengo maiatzean hasi dira urtegiko obrak, Goardia Zibilaren babes eta guzti. (Argazkia: Joxean Lacalle).

Felix Belzunegi, Longidako alkatea:

«Madrilen helburuetan ez da sartzen lur nafarrak ureztatzea»

ARGIA. Beti esan izan da Nafarroako Ubidea eta Itoizko Urtegia elkarturiko proiektuak direla.

FELIX BELZUNEGI.

Horren aurka esan behar da UPNren gobernuak berak onartu duela urtegia eta bere eraikuntza ez daukela Nafarroako Gobernuaren menpe. Obra hauek hasi dira, eta Nafarroako Ubidea, nahitaezkoa dena Nafarroako lur-sail guzti horiek ureztatzeko, beraien esanetan beti, oso egoera desberdinean dago. Ez dago gauzatze proiekturik eta bigarren fasea jada ezeztatua dago bete ezina kontside-

ratu izan baita. Gainera, bigarren fase horren finantzaketarako akordiorik ez dago, eta Nafarroak ez du dirurik hainbesteko gastua bakarrik egiteko.

A. Urtegia Estatuak ordaintzen duela diote Madriletik, ordea.

F.B. Ura urtegian nahi duelako, bere helburuak betetzeko, eta helburu horietan ez da sartzen lur nafarren ureztatzea.

A. Zure udala ubidearen trazatuan agertzen da. Alegazioak ere aurkeztu dituzu ubide horren aurka. Zergatik?

F.B. 1993ko uztailaren 22an aurkeztu nituen nafar

Administrazioan, 3 kilometroko luzera duen lehen faseko lehen zatiairen proiektuaren onarpen teknikoa ezagutzera eman zutelako. Lehen zati horrek gure bailara ukitzen du. Nafarroako Administrazioak onartu du proiektu hori, behin eta berriro esana duenean horrelako gaiak Madriletik soilik onar daitezkeela. Argi dezatela ea noren eskumena den; baina Nafarroak ez du zer esanik hemen, lehen fasearen onarpena Madriletik etorri baituzten.

A. Aurkeztu al da ingurugiroarekiko eraginari

buruzko txostenik?

F.B. Bat bera ere ez, eta hori izan da hain zuzen ere nire beste alegazioetako bat. Derrigorrezkoa da egitea eta jakitera ematea, eta bigarrena behintzat ez da bete. Gainera desjabetzari ekin diote aurrekonturik ofizialki onartu ez duenean. Hori ez da legeak dioena.

KRONOLOGIA

1985-I-26: Nafarroako Gobernuak Julian Campos Espainiako Herrilan ministroari Itoizko urtegia Nafarroarentzat lehentasunezko obra bezala aurkeztu zion.

1985-VII-3: Dendros enpresari urtegiaren eragin ekologikoari buruzko ikerketa egitea esleitu zitzaion.

1985-X-5: Itoizko Urtegiaren Aurkako Koordinakundearen sorrera.

1986-XI-16: Urtegiaren aurkako 1. Eguna Agoitzen (urtero egin dira ordutik).

1988-X-20: MOPU (Espainiako Herrilan eta Urbanismo Ministerioa) eta Nafarroako Gobernuaren arteko akordioa. Lehenak obren gastuak bere gain hartu zituen eta bigarrenak lur sailen erosketarenak.

1989-VI-1: Nafarroako Gobernuak Itoizko urtegiaren proiektua Eragin Supramunizipaleko Proiektu Sektorial bezala onartu zuen.

1990-IV-18: Estatuan aurkako jarrera handiena jaso duen ur obra bihurtu zen Itoizko urtegia, Koordinakundea, Irati bailarako udaletxe guztiak eta 15.000 alegazio partikular proiektuaren aurka aurkeztuak izatean.

1990-XI-2: Madrilko Herrilan Ministerioak proiektua guztiz onartu zuen.

1991-V-5: Koordinakundea Europako Parlamentura joan zen.

1992-IV-29: Madrilak obrak 15.978 milioi pezetan (694,5 milioi libera) esleitu zituen.

1992-VI-8: CHEk Ebro ibaiaren Plan Hidrologikoaren Direktriz Proiektua aurkeztu zuen. Bertan agertu zen Itoizko urtegia.

1992-IX-16: Europako Komunitatearen Batzordeak, Koordinakundeak eta Irati bailarako udalerriek urte bereko ekainean aurkeztutako kexuen tramitea onartu zuen.

1992-XI-14: CODAk (Ingurugiroaren Babeserako Erakundearen Koordinakundea) Europako Komunitatearen Batzordean Itoizko urtegiaren aurkako salaketa aurkeztu zuen.

1992-XII-23: 16.406 milioi pezetako kopurua urtegi-ko obretarako bideratzea onartu zuen Ministroen Kontseiluak. Egun berean, MOPTek Nafarroako Ubidearen trazaketa proiektua onartu zuen.

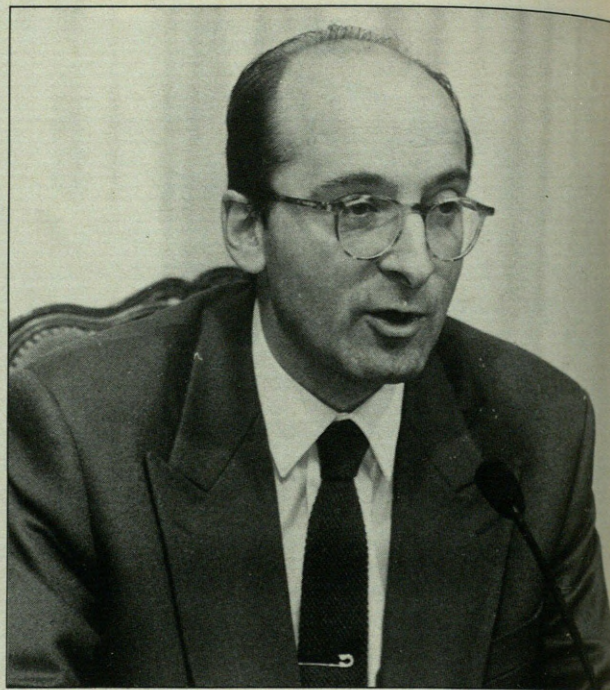
1993-V-3: Goardia Zibilak babesturik, urtegiaren obrak hasi ziren.

1993-V-12: Nafarroako Gobernua eta CHEk protokolo bat sinatu zuten. Bertan agertutakoaren arabera, Nafarroako Gobernuari Itoizko uren zaindaritza zego-kion.

1993-V-14: Grenpeacek Itoizko urtegiaren obrak geldiaraztea eskatu zion Felipe Gonzalezi.

1993-VII-17: Abuztuaren 29ra arte iraun zuen kanpaldia hasi zen Itoizen.

1993-X-1: CODA eta Greenpeacek Jose Borrel Espainiako ministroari urtegiaren obrak geldiaraztea eskatu zioten.

Juan Cruz Allik adierazi berri duenaren arabera, «Itoizko obrak gelditzea ez dago Nafarroako Gobernuaren eskuetan, Estatu-ko Administrazioa edota CHErekin harremanetan jartzea dute hori nahi dutenek».

Gorraizen ustez, ez da bati-terez harrigarria Alliren eskutitza, *«beti gauza bera esaten baitigu. Koordinakundea duela zortzi urte sortu zenetik, inoiz ez gaituzte hartu elkarrizketarako, arrazoi bera argudiatuz»*.

Koordinakundea ez da izan, ordea, eskutitz hori jaso duen elkarte bakarra. Espainiako Greenpeace-ko lehendakaria den Xabier Pastorrek ere jaso du. Greenpeace-ri bidalitako eskutitza ez da kasualitatea izan. Hil honen hasieran CODA-rekin (Ingurugiroaren Babeserako Erakundearen Koordinakundea) batera emandako prentsaur-rean, Jose Borrell Espainiako Herrilan ministroari obrak gelditzearen beharraz jabetzeko eskatu zion, *«Estatu espainiarrean egun burutzen ari diren obren artean ingurugiroaren aurkako erasorik bortitzena baita Itoizko urtegiakoa»*.

Hitz hauen baieztapen legez, 1.100 hektarea ureztatuak izango direla diote. Hamar herri urpean gertatu direla, bertako ingurugiroa ekosistema mediterraniar eta atlantiarren arteko nahasketa dela, aberastasun handikoa. Basoak zein harkaitz sailak hondatu direla. Hegaztiak eta ugaztunak izango dira, hala ere, kaltetuenak, hiru erre-serba natural eta hegaztien babeserako zona berezi bi desagertuko bailirateke.

Ubidea ahandi gabe

Urtegiari buruz aritu gara orain artean, baina berarekin guztiz lotuta doan beste eraikuntza bat ere bada: Nafarroako Ubidea. «1988an Madril-eko Itoizko obrak ordaintzeko konpromezua hartu zuen, Nafarroako Gobernuak trukean desjabetzak egitearen a

hartzan zuen bitartean. Ez zuen hitz egin ubideari buruz. 1991ko otsailean, garai berran Gobernuburua zen Urralburuk Maiztegorriko Herrilan ministroa izan zuten, Saez de Cosculluela, Nafarroako Ubidearen lehen fasearen ordaintzaren protokoloa sinatzeko. Horren arabera, gastuen % 40 eta lurren desjabetza Nafarroako Gobernuaren gain geratzen da, gainontzeko % 60 Maiztegorriko ordaintzeko», diosku Patxi Gorraizek.

Nafarroako Ubideak 181 kilometro lituzke, bi fasetan osatu beharrekoak. Lehen faseak 90 kilometro ditu, eta 12 zatitan banatua dago. Itxitik Pitillasera doa eta 26.000 Ha ureztatuko dituela diote. Bigarren fasea ezeztua izan da CHEren aginduz. Ubide osoaren eraikuntzak 6 tunel, 8 sifoi (bat Ebro ibaiaren azpitik

Azken prentsurrekoetan, Urtegiaren Aurkako Koordinakundea konponbide baten itxaropenaz agertu da. (Argazkia: joxean Lacalle).

eta bestea Erro ibaiaren azpitik), 2 ubide eta 4 erregulazio putzu. Nafarroako autobidea 3 aldiz gurutzatuko luke eta errepideak 16 aldiz. Lehen fasearen au-

rrekontua Nafarroako Gobernuari dagokio, eta lehen zatia trazaratu proiektua iaz aurkeztu zen, baina honek esana du jada 1996 urtera arte ez duela horretara

rako dirurik izango. Argi dago eztabaidatzeko asko dagoela oraindik.

Amagoia Iban

10. URTEURRENA

EUSKAL KULTURAREN URTEKARIA

Euskal Kultura gertatzen diren berri guztiak bildu eta ondoren ARGIA aldizkariak argitaratzen duen URTEKARIA da azken 10 urte hauetan erreferentzi unetan zalantza guztiak argitu dizkizuna.

10. zenbaki honetan, aurtun Euskal Kulturak eman dituen urrats eta gertakariez gain, azken hamar urteotan euskal gizartearen kultur arloan nabarmen eta erabakiorrak izan diren hainbat gertaera,

pertsonaia, lan eta mugimenduak topatuko dituzu: erreferentziak, hemerroteka, gogoetak... Jakina, eguneroko lanean lagungarri izango zaizun agenda ere bertan izango duzu, gure kulturaren ezinbestekoak diren izen, telefono eta helbideez.

Aurtun ez duzu orain arte bezala kalean jarritako mahaletan topatuko, baina zuzenean etxean jaso dezakezu URTEKARIA, eta gainera sos gutxiagoren truke.

**ETXEAN
MERKEAGO**

HARPIDETZA SARIAK

Hego Euskal Herria
1.300 pzta / Ipar
Euskal Herria 71
libera / Espainia
1.300 pzta / Beste
Atzerriak 1.650 pzta/
Airez 3.300 pzta

SALPUNTUETAN

Hego Euskal Herria
1.700 pzta / Ipar
Euskal Herria 85
libera

HARPIDETZA TXARTELA

Tel:

(943) 37 15 45

Faxa:

(943) 36 10 48

IZENA _____

1. DEITURA _____

2. DEITURA _____

HELBIDEA _____

TFNOA _____

HERRIA _____

KODE POSTALA _____

HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTS. HELBIDEA _____

SUKURTS. ZKA. _____

KONTUAREN ZENBAKIA _____

HARPIDA ZKA. _____

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160

NAFARROAKO IKASTOLEN OIN HOTSSEN BIDETIK

Hilaren 24ean, hamabi urteren ondoren, Nafarroako Ikastolen festa bere lehen edizioa egin zen herrira itzuliko da: Altsasura. Ehun mila pertsona bertaratzea espero dela, eguna garrantzitsua izango da bai Sakana baita Nafarroa osoko ikastolentzat ere. Hezkuntz erreformaren erronka aurrean dela, arazo ekonomiko ugarirekin... ikastolek matrikulazio gorakadaren testuinguruán burutuko dute aurtengo festa. Bestelako gairik ere nabarituko da, baina, giro beroan: aurtengo etorriko ote Euskararen Legearen aldaketa?

URRIAREN 24ean. Sakanako Burunda eskualdeko Altsasun, Nafarroa Oinez festaren hamairugarren edizioa izango da. Burunda eskualdea lau herriek osatzen dute: Ziordia, Olazti, Urdiaín eta Altsasu, lauretan eeuskararen egoera oso ezberdina izanik. Honela,

Ziordia, Olazti eta Altsasuko biztanleen gehiengoa erdal-duna den bezala, Urdiaingo gehienak euskaldunak dira. Nafarroako Euskararen Legearen arabera eskualde euskaldunean kokatuak, euskararen atzerakada azkarra izan da Burundan zein Sakana osatzen duten beste bi bailaretan: Arakil eta Arantz. Testuinguru honetan, hilaren 24eko festa egunean ateratzen den dirua Altsasuko Inigo Aritza ikastolara zuzenduko da.

Galdera ikurrak

Aipatu ikastolaren egoitza nagusia Altsasun dagoen arren, ikastola honek Olazti, Ziordia, eta Urdiaingo ikastetxeak bateratzen ditu.

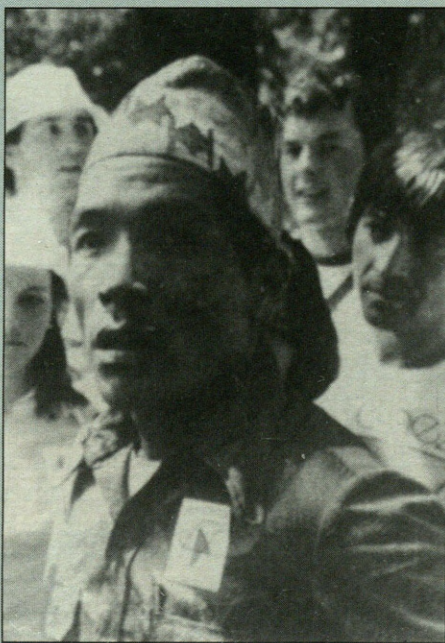
Administrazioarekin hainbat tira-bira ere tartean direla, Sakanako ikastolen arazorik handiena ekonomikoa da. «Ez dugu abaztu behar, hala ere, euskarak Sakanan bizi duen egoera zaila —diosku Esther Garaialdek, Inigo Aritza ikastolako zuzendariak—. Baina Altsasun, eskolaurreko gelak dirulaguntzarik gabe daude eta Olaztin ere borroka latza izango dugu aurten. Urdiaingo ikastola, 21 urte zeramatzana, ia izan behar izan zen dirulaguntza ezean».

Geroa, beraz, ez da batere samurra Burundan ikastolen munduan dabilzanentzat. Hala eta guztiz ere, urtetan egindako lanaren emaitzak hor daude. Aurtengo ikasturtean Ziordiko ume guztiek ikastolan eman dute izena. Olaztin % 80 - 90era jaisten da kopuru hori. Urdiainen % 50-60 inguru dira ikastolan ari direnak eta Altsasun % 37. Zentzu honetan, matrikulazio kopu-

Altsasu, zirkuituaren lehen eta azken oinezkoak

ORAIN 12 urte, ekainaren 21ean, Nafarroa Oinez-en lehen edizioa egin zen. Aurten legez, Altsasu izan zen orduan aukeratutako herria, eta lortutako dirua bertako Inigo Aritza ikastolara zuzenduko zen.

1981ean 5.401 ume zeuden Nafarroako 42 ikastoletan izena emanda. Horietatik 2.302 eskolaurrekoak ziren, 2.462 OHOkoak eta 104 BBBn ari ziren. Aurtengo ikasturtean, berriz, Nafarroako Ikastolen Federazioa osatzen duten 23 ikastoletan banaturik, 6.900 ikasle inguru arituko dira denera. Jaiotza tasaren jaitiera etengabekoa izan denez, eta garai batean Nafarroako Ikastolen Federazioan zeuden Nafarroako hainbat ikastola egun ikastetxe publikoak direnez, datuok ikastolek izandako etengabeko matrikulazio gorakada erakusten dute.

Kontuak honela, lehen edizio hartan 45.000 pertsona bildu ziren, aurten espe-ro diren 100.000tik urrun. Guztira jasotako dirua 10 milioi pezetakoa (430.000 bat libera) izan zen, hiru milioi t'erdi pezetako mozkinaz. Egunean zehar, Inaki Perurenaren jasoaldiak ikusi, eta Osasuna, Alaves, Athletic eta Realeko garai bateko jokalarien jokaldiez gozatzeko aukera izan zen besteak beste. Bertaratu-takoen artean, berriz, Karlos Garaikoe-txea eta Joxe Migel Barandiaran izan zi-ren.

Orain 12 urte, baina, mendizale talde nafar bat egun horietan Nepaleko Jannu menditik itzuli berria zela, espedezioko sherpak izandako Penba Tsering eta Pa-sang Tenba Altsasuko zirkuituan ikustea izan zen gauzarik harrigarriena. Horixe izan zen, hain zuzen, komunikabideek hurrengo egunetan aipaturiko alderdie-tako bat.

ruei eustea da Burundako ikastolen xedea: «Inguru honetan konpetentzia handia dago bezkuntza mailan. Mantentzea lorpen handia izango litzateke, urtez urte matrikulazioetan gorantz hartutako bideari eutsiz».

Altsasun izango den fes-tan, dena den, Inigo Aritza eta Olaztiko ikastolarentzat

dirua lortzeaz gain —200 milioi pezeta (8,5 milioi li-bera) behar dituzte azpiegi-tura proiektuak aurrera ateratzeko—, salaketak ere present izango dira.

Altsasun amaiera gabeko arazoak izaten ari dira ber-tako Lanbide Heziketa zentroan D eredua martxan jartzeko. Borroka honetan, bai Sakanako Mankomuni-

tatearen Euskara Batzordea, bai bertako udalak, baita aipatu zentruko ikasleen gurasoak ere, hainbat aldiz zuzendu dira Nafarroako Gobernura euskararen le-geak dioena bete dadin es-katuz. Legearen arabera, Lanbide Heziketa zentroko ikasleek D ereduari aitzeko eskubidea dute. Orain arte, A eredua baino ez da izan.

Ehun mila pertsona espero dira aurtengo Nafarroa Oinez-en. Orain dela 12 urteko 45.000 pertsona bildu ziren Altsasun.

Aurtengo ikasturtean 11 izan dira D eredia eskatu eta euskal adarrean aritu ezinik geratu diren ikasleak.

Esther Garaialdek badu Altsasuko Lanbide Heziketa zentroaren arazo berri: «Beti aitzakiaren bat jar-tzen dute, irakasleen ezin-

tasuna dela, ikasleen ko-puru urria dela... Urtez urte horrela ibiltzen gara eta aurtun ere egoera beraren aurrean gaude».

Altsasu eta Burundako gorabeherak alde batera utzirik, aurtengo Nafarroa Oinez egun garrantzitsu a

izango da Nafarroako ikas-tolen federazioa osatzen duten 23 ikastolentzat. Horietatik 19 legezko egoeran daude, eta Administrazioa-rekin kontzertazio sistemaz aritzen dira. Zenbait kasu-tan, baina, arazoak dira kontzertazio hori dela eta.

Legezko egoeratik kan-poko beste zazpi ikastolak, euskararen legeak eskualde

■ «Euskararen legearen aldaketan sartuz gero, eduki aldetiko gauza batzuk lortzea ezinbestekoa jotzen dugu» ●

PATXI ZABALETA

ez euskalduntzat jotzen duen eremuan dihardute-nak dira. Aurtun, gainera, zazpi ikastola hauek 83 milioi pezetako diru laguntza jaso dute Nafarroako Go-bernuarengandik: iaz baino 33 gehiago. «Ikastola horiek jasotako dirulaguntza ezinbestekoa izan da proiektuei eusteko, —adie-razi digu Begoña Erraztik, Nafarroako ikastolen fede-razioko lehendakariak—, bestela hil edo biziko egoe-ran ziratekeen».

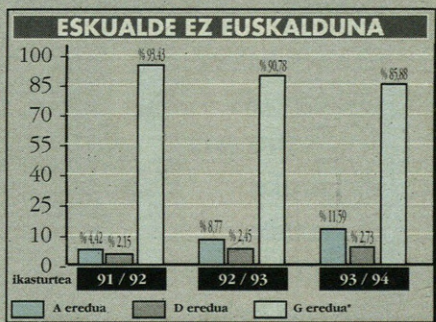
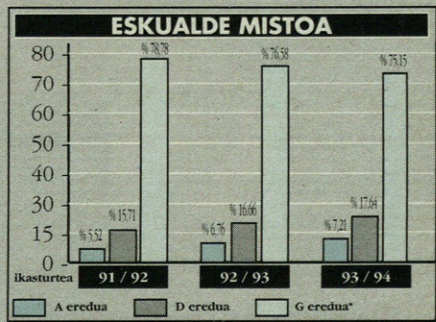
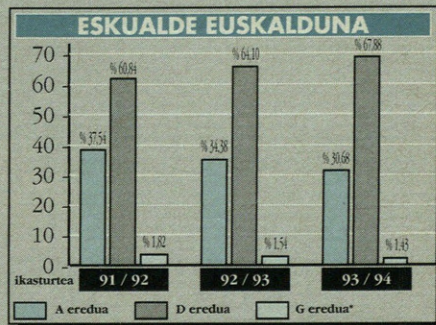
Nafarroako ikastolen erronka nagusietakoa, dena den, hezkuntz erreformari egoera onetan aurre egitea da. Zentzu horretan, Begoña Erraztiren aburuz, «gure zentroak alde peda-gogiko-didaktikotik egokitu behar ditugu. Irakasle eta azpiegitura aldetik abale-gin handia eskatuko du bo-rrek, inbertsio handiak». Guztia ez da inbertsio kon-tua izango, baina: «Etorki-

HIZKUNTZ EREDUEN BILAKAERA NAFARROAN (HAUR + LEHEN HEZKUNTZA)

BARDEAK ETA MUGALARREAK
(Biztanle gabeko eremuak)

* Nafarroako "G" eredua EAEko "X" ereduaren parekoa da. Ikasgai guztiak gaztelaniaz ematen dira

zunari begira, ikasleen kopurua gora ari dela ikusirik gainera, birmoldaketa egiten ari gara zenbait alderditan. Gestioaren arrazionalitzea lortu behar da, etorkizunari beldurrik gabe begiratzeko». Prozesu horretan, Nafarroako Ikastolen Federazioak zenbait zentrotan elkartzea bultzatu du gestio bateratua lortu asmoz.

Altsasuko festan present egongo den beste gaia Nafarroako Euskara Legea izango da. 1986ko abenduaren 15ean onartua, iaz lan talde bat osatu zen Nafarroako Parlamentuan legegari egin dakizkioken al-

daketak aztertzeko. Joan den urriaren 5ean, Eako parlamentaria den Iñaki Cabases lan taldea berriro martxan jarri beharraz min-

«Eskualde ez euskaldunetako ikastolek jasotako dirulaguntzak ezinbestekoak izan dira proiektu horiei eusteko» ●

BEGOÑA ERRAZTI

tzatu zen. Honela, urriaren 14ean, lan talde horretan diharduten EA, HB, EB eta PSN alderdiek berriro heldu zioten gaiari. UPNk taldean ez sartzea erabaki zuen.

EA eta PSNk apirilean lorturiko akordioa —eskualde ez euskaldunean euskarazko irakaskuntza bermatzea eskatzen due-

na—, Parlamentura lege ez proposamen gisa eramatea izan daiteke hurrengo pausoa. Ez dirudi, hala ere, adostasunik egongo denik. HBko parlamentaria den

Patxi Zabaletaren aburuz, «lege horren aldaketan sartu behar baldin badugu, eduki aldetiko gauza batzuk lortzea ezinbestekoa iruditzen zaigu, bai ofizialtasunaz, bai hezkuntzaz baita hizkuntzaren sustapenaz ere».

Gai asko izango dira, beraz, Altsasuko festa giroan nabaritutako direnak. Antolatzaile lanetan ari den Mikel Agirreren iritziz, «euskarakaren legearen auzia ziur giroan egonen dela, ez dakit zenbaterainoko eraginez, baina egonen da».

Alberto Irazu

«Etorkizunari buruzko hainbat pauso berriztatzaile emateko atarian gaude»

Eusko Jaurlaritzako Hizkuntz Politikarako idazkari nagusia azken zortzi urteotan, Mari Karmen Garmendiak ez du aurkezpenik behar. Hitz erraz eta gozoko emakumea, urtetan jarrera zabal eta irekia mantentzen jakin du. Ezinbesteko erreferentzia puntua, bere hitzek oihartzun handia izaten dute beti. Lerrootan, hainbat kontuez aritu zaigu ormaiztegitarra, ez nahi izandako guztiez, baina.

«Lur argitaletxeak, beste erakundeek bezalaxe, partaide izateko ateak zabalik ditu Eusenor proiektuan».

funtzio bete dezakete etorkizunean?

MARI KARMEN GARMENDIA. Oso gertakizun interesgarriaren aurrean gaude. Batetik,

izugarria da hizkuntzaren alde egiten ari diren lana. Bestalde, Administrazioa kedo erakundeek egin dezaketen lanaren osagarri garrantzizkoa direla uste dut.

Administrazioak ezin dezake guztia egin, are gutxiago eguneroko bizitzan herri mailan egin beharreko horiek. Euskararen alde egiten duten eta egin dezaketenaz gain, gure gizartearen egituraketan benetan aurrerapauso handia izan daitezkeela iruditzen zait. Bestalde, funtzio garrantzitsu a bete dezakete elkarbizitzarako, akordiorako, eztabaidarako eta egitasmoak elkarrekin aurrera ateratzeko.

A. Nola dakusazu Euskal Eskola Publikoaren legea medio ikastolen mugimenduan sortutako egoera berezia?

M.K.G. Ikastolek beren proiektuari eutsi egin behar diote, ez diote bere izateari utzi behar. Nahiz sare publikoan nahiz pribatuan egon, ikastolek gure hezkuntza sisteman ekarpen handia egin behar dute etorkizunean ere. Ikastola proiektu herrikoia da, euskalduna; guraso, irakasle nahiz herritarren partaidetaz aurrera ateratakoa. Dударik gabe, horrela ikusten da kontua EAJn, ikusi besterik ez dago zenbaterainoko ardura jarri den Ikastolen Konfederakuntzarekin izan diren eta dauden harremanetan; eta ikastolen aldeko festetan

ARGIA. AEDk hamar urte beteko ditu aurki. Zein funtzio bete dute han hemenka sortutako tankera honetako elkarteek? Zein

gure ordezkaritza beti hor izaten dela. Ikaragarritzko galera litzateke gure herriarentzat urtetan zehar ikastolaren baitan sortu den kultura hori galduko balitz.

A. Azkenaldion bainbat iritzi plazaratu dira Euseñor proiektuaz. Lur argitaletxeak ere hitz gogorrak eman ditu.

M.K.G. Euseñor proiektua proiektu nazionala da, irekia, eta une egokian iritsitakoa. Orain urte batzuk, ez giza baliabide aldetik ezta hizkuntza beraren garapena horretarako egokitua ez zegoelako, ez genuen modurik izango proiektu horri eusteko. Horrelako garrantzia duen proiektua ezin da esku pribatuetatik garatu eta eramane. Gizarte ekimena eta erakunde publikoen eta parapublikoen ardura, konpromezua eta baliabideak elkartu behar dira. Euseñorek Euskal Herr osoa hartzen du kontuan, partaidetza aldetik, beraz, Euskal Herri osoko erakunde eta alderdi guztiak jakinaren gainean jarriak izan dira. Horrengatik onartzen da fundazio izaera izan dezan. Horretarako jarriko diren arauak onartzen dituzten guztiek partaide izateko aukera izango dute. Beraz, Lur argitaletxeak, partaide izan nahi baldin badu atekak zabaltzeko izango ditu.

A. Helduen euskalduntze eta alfabetatze mundua une kritikoan dago egun. Zein da zure analisia?

M.K.G. Helduen euskal-

«Euseñor proiektu nazionala da, irekia, eta une egokian iritsitakoa» ●

duntze eta alfabetatzea kahalegin handiak eskatu ditu eta garrantzi handia izan du gure hizkuntzaren normalizazioaren prozesuan. Hala ere, urteak ez dira alferrik pasatu eta iruditzen zait inertiaren harlauza gainetik kendu egin behar dugula. Galdera bat dago hemen erantzun beharrekoa: alfabetatze euskalduntzeak bere horretan jarraitu behar du ala ez? Horri erantzun eta hartu beharreko erabakiak hartu behar dira.

Alfabetatze euskaldun-

tzeari eskerrak, biztanleria osoaren % 14 da jatorriz erdalduna izanik euskaraz ondo hitz egiten ikasi duena. Erdaldunen %18k euskaraz ondo ikasi du horri eskerrak. Bestalde, Eusko Jaurlaritzan euskararako dauden egitasmo guztietarako dauden diruak batu eta nola banatuta dauden ikusten badugu, HABEren aurrekontuak guztiaren %45,5 hartzen du. Beraz, ikusi behar da nahiz giza nahiz diruzko baliabide horiek bere horretan jarraitu behar duten, ala galderari

«Nahiz sare publikoan nahiz pribatuan egon, benetan sinesten dut ikastolek gure hezkuntza sisteman ekarpen handia egingo dutela etorkizunean ere».

«Erabilera
gauzatu ahal
izango duten
gune
soziolinguís-
tikoak behar
ditugu, ugaldu
ditzagun
guneok, eta
gainera izan
dezatela
eguneroko
bizitzarekin
lotura».

erantzunez, inertzia astindu eta eguneratze bat ez ote dugun egin behar. Bestalde, ezinbestekoa da alfabetatze euskalduntze alorrean partaide diren guztien arteko egituraketa. Horrela ezin da

jarraitu, sakabanatze honek ez dakar ezer onik.

A. *Baina dirulaguntza kendu zaie euskaltegi libreei.*

M.K.G. Krisi gogor batean murgilduta gabiltza. Beraz baliabideak ere urritu

egin dira. Hala ere, nire us-tez baliabide horiek ahal den zuhurrena erabili behar ditugu, dauden beharrei erantzuteko erabiliz.

A. *AEKren beharrak begibistakoak dira. Ezin al dira baliabide horiek beste era*

batera banatu?

M.K.G. Ez dago nire esku, baina ez da nik egingo nukeena. Ur eskasia dagoenean, ura gutxitu egiten da, eta ezin da lehortea egongo ez balitz bezala jokatu. Zer egiten du herriko alkateak horrelakoetan? Herriko auzune guztietara ura iritsi dadin saiatzen da, ez auzune batzuentzat ura banatzen bakarrik. Ur gutxiago baina denei erantzunez. Honetan ere beste hainbeste egin beharko litzateke. Ni sinesturik nago demokraziaren joko zelaian denontzat lekua dagoela eta hor erabaki behar ditugula gure auzi eta arazoak.

A. *«Euskaldunon Egunkaria» eta Eusko Jaurlaritzaren arteko konponbidearen atarian al gara?*

M.K.G. Ni ez naiz azia. «Euskaldunon Egunkaria» euskaldun guztien egunkaria izan behar du, ez ezker abertzalearena. Abiapuntua

NORTASUN AGIRIA

1947an Ormaiztegin jaioa ● Bi seme-alaba ditu, 22 urteko Mikel eta 19 urteko Maddi ● Garai batean igerian eta korrika egiten bazuen ere, egun oinez aritzen da ● Imanol, Xabier Lete, Antton Valverde eta muskildiarrek dira gehien atsegin dituen kantariak ● Gustuko euskal

idazleez galdetuta, Lizardi, Atxaga, Xabier Lete eta Bitoraino Gandiaga aipatu dizkigu ● Euskaldunak bereak dituzten ezaugarri asko galtzen ari direlakoan dago: lanerako kemena; hots gutxiko lana; bizitzaren aurreko duintasuna eta emandako hitza betetzea

hori izanik, eta horrek euskaldunon artean iritzi guztietakoak gaudela esan nahi duela jakinik, gauza izan behar dugu auzia bideratzeko. Legebiltzarreko akordioa onerako izan daitekeela uste dut.

«Helduen euskalduntze eta alfabetatzean inertiaren harlauza gainetik kendu behar dugu» ●

A. Ez al da «Euskaldunon Egunkaria» iritzi era guztietara zabalik dagoen media?

M.K.G. Bai, denentzat lekua dago, baina aurrerapausoak eman behar dira. Puntu batera iritsita gaude baina hortik aurrera jo behar da. Pausoka joan behar da.

A. Euskalgintza munduan, zuek eta Joseba Arregik oso ikuspuntu ezberdinak dituzuela aipatzen da.

M.K.G. Zortzi urte daromatzen Eusko Jaurlaritzako Hizkuntz Politikarako idazkari bezala, eta eman zitzaidan agindua betetzen saiatu naiz. Urte hauetan adierazitakoak nik guzti honetaz uste eta sinesten dudaren adierazgarri dira. Eta egia esaten badut, ez nahiko nukeen guztiaren adierazgarri. Zorionez etapa bat bete da, urteak ez dira alferrik joan. Lan izugarriak egin dira eta kezka handiak ditugu, baina iruditzen zait hizkuntz politikan ere, bere osotasunari begira, ezin dugula inertiaren jokatuta, eta beraz etorkizunari buruzko hainbat pauso berritatzaila emateko atarian gaudela.

«Etorkizunerako oinarritzko azpiegiturak ziurtatu behar ditugu. Hizkuntzaren ezagutza eta gaitasuna garatzen jarraitu behar da».

ARGIA. Ia hamaika urte dira Euskararen Normal-kuntzarako Legea onartu zela. Zeintzuk dira egungo lehenetsuneko puntuak?

M.K.G. Korpusaren alorrean, hizkuntza sendotu eta garatzeko modua egin behar da. Horretan ari dira Euskaltzaindia, Elhuyar, Uzei eta beste zenbait erakunde.

Etorkizunerako oinarritzko azpiegiturak ziurtatu behar ditugu. Gainera, hizkuntz transmisioa ziurtatu beharra dago. Bestalde, erabilerarako guneak eta aukerak gehitu egin behar dira. Horrek zer esan nahi du? Guzti honetan gabiltzanoneko koordinazioa hobetu egin behar dugula, ditugun ba-

liabideak oraindik ere etekin hobea ateratzeko moduan jarri behar ditugula. Euskararen aldeko politikak sustatzailea behar du izan, horretarako gainera herriak duen borondatea kontuan hartu eta garatuz.

A. Euskararen ezagutza gehitu den arren, erabilera

«HPIN eta EKB egoeraren diagnosi askotan bat gatoz, ez guztietan baina».

ez da hainbeste banditu.

M.K.G. Dakizunez, Euskal Herri osoa kontuan hartzen duen ikerketa soziolinguistikoa egin dugu. Batetik, garbi ikusten da epe erdira edo ertainera ez dugu erabilera kontuan aldaketa handiegirik sumatuko. Batetik, erabilera ziurtatzeko talde batean hamar

lagunetik zortzik euskaldunak izan behar dutelako, bestela hizkuntzaren erabilera ahuldu eta aurrera atera ezinik geratzen delako. Hainbat pertsonaren kopurua behar da, beraz. Bestetik, hizkuntz gaitasunak ere ez du motela izan behar, zenbat eta gaitasun handiagoa orduan eta erabilerara-

ko aukera, erraztasun eta zihurtasun handiagoa. Hizkuntzaren Erabilera gauzatu ahal izango duten gune soziolinguistikoak behar ditugu. Guneak ugaltu ditza-gun, eta gainera izan dezatela eguneroko bizitzarekin lotura. Gune horiek erabilera bultzatzeko modukoak izan daitezen, borondatea

eta argitasuna beharko tugu, ez dirua bakarrik.

A. Zertan dira gaur egun HPIN eta EKBren arteko harremanak?

■ «Epe erdira edo ertainera, ez dugu erabilera kontuan aldaketa handiegirik sumatuko» ●

M.K.G. Gure egoeraren diagnosian puntu askotan bat gatoz. Bestalde, elkarrizketarekin programa jakinen inguruan lanean dihardugun hizkuntzaren transmisioari buruzko kanpaina baten inguruan eta UEUren lan programaren tako soziolinguistika alderatuz gurean, esate baterako. Elkarrizketarekin burutuko dugun lanarekin eragarraren programa ebatzi behetara indarrean jarri behar da: hizkuntz plangintzararen graduondoko unibertsitateko diplomatura.

A. Esparru zabala ikusten duzu EKBrekin batera jorratu daitekeena?

M.K.G. EKBren eginkizuna Jaurilaritza eta erakunde osagarritzakoa da. EKB ez da HPIN, eta HPIN ez da EKB. Bakoitzak bere eraginkizuna, bere eginkizuna, bete behar du. Hori ezagutzen eta onartzen hasi behar dugu bai batzuek baita besteek ere. Elkarlanerako zenbait gune baditugu. Aitorre beharra dago, besteak beste nahiz eta beste gauza batzuetan ados ez natorren EKBren eskutik dugula «Bere aldizkaria, oso aintzakotzat hartzeko lana.

Alberto Irazu

Itxura baino gehiago...

FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ANTZA

Maisuen Eskutik

Industrialdea 1-2 20160 LASARTE-ORIA
Tel: (943) 37 07 38 - 37 15 45 Fax: (943) 36 54 93 - 36 10 48

Ilunpetako pasadizoak

ELEBERRIGILE garaiak gizaki biziak sortzen ditu, eta itzal horien biziak ez dio batere zorrik hezur eta mamizkoen biziari. Dio anonimoak. Eta Poesia Eguna egin zen Donostian. Hitzeko mailua aldarrikatzeko. Zirikatzan, arakatzen edo kezka sortzen duen hitza aldarrikatzeko. Erdi ilunpetan aritu zitzaizkigun poetak. Fokoen huts egitea zela medio, antza. Ez nintzen harritu, hala ere. Agian, gure eleberrigintza erdi ilunpetan baino ezagutzen ez dudalako (dugulako), lehendik ere. Edo hitzak ageriko argietatik ihesi aritu behar duelako. Tunnel beltzean.

Donostiakoak, izpiritu handiko ekitaldietako argia erakutsi zuen. Ur-

teotan korapilatutako hitzaren erre-bantxa saioa bete zen. Erdi itzaletan. Oraindik, erabat erreskatatu gabe baitugu (urrun gaude), baina aho bete gabiltza eta ez eskasia larrian.

**— Noizko piztuko
zaizkie argiak agintari
«navarroei»? Noizko
jasoko du euskarak
beharrezkoa duen doinua
Nafarroan? ●**

AHO bete dabilta (esateko askorekin) ere Euskalerrria irratikoak eta erdi ilunpetan, halabeharrez: baime-nik gabe eta legeaz kanpo. Nafarroako Gobernutik ez zaiela kasurik egiten, bertako kideek adierazi dutenez. Noizko piztuko zaizkie argiak agintari *navarroei*? Noizko jasoko du euskarak beharrezkoa duen doinua Nafarroan?

Ordubetez luzatuko du bere programazioa Euskalerrria irratia aurretantzean, euskara zein euskal kulturaren legeak gordetzeagatik, bost urteko zigorra bete ondoren. 60 minutu baino zerbait gehiagorako emango du ordubete honek, bere balioa neurtzen hasita, erresistentzia mai-

Basauriko Social Antzokian kudeatu du «Euskal Herriko Animagintzaren Lehen Bilera Profesionala», urriaren 20etik 24era, Basaurin egingo dena, animazioaren mundua bere zabalean aztertzeko xedez.

Hasiera egun osoko bilera batekin emango zaio. Bertan, lau ardatz jorratuko dituzte:

Euskal Herriko egoeraren azterketa (Patxi Azpillaga izango da hizlaria); Estatu eta Europako egoera (Emilio de la Rosa); «Media-Cartoon»

deituriko programa (Miguel Sazatornil); eta industriari begirako aukerak (Juanba Berasategi). Erakusketa zabala antolatu dute bestalde, profesional guztiei zabaldua.

Maila honetako lehen ekimena dugu honakoa.

TERMINOLOGIA

Artista. Kantuan, dantzan... bereziki ogibidez aritzen den pertsona.

Izugarri famatzen dute ikusi duten guztiek: Negu Gorriak. Gure larre estutegian sartzen ez direla daude. Europa eta Ameriketako bidean beti. Parisetik jaso dugu azken berria: arrakastarena. Bilbora iritsi aurretik: Euskal Herria. Artista onak: mundukoak. Musika buruan eta... Japon begibistan jarri digutenak. Lubakietan hazita-koak: lubakiarrak. Euskaldunak: euskararekiko fedea rap-arekein ere uztartzearen aldekoak. Elastikoetako kuttunak. Gau giroko izar gorriak. Ez dira lau, hamalau baino. Artistak: sarrerak agortzeraino. «Negu».

lako lanean aurrera doazela nabarmentzen baitu. Nahiz eta erdi ilunpetan.

ERDI ilunpetan ari zaizkigunen ize-nean, euskarazko antzerkigintza aipatu behar, beste behin. Nafarroa, Santurtzin... udazkenarekin batera hasi diren jaialdietan euskarari ez zaio lekurik egin. Hainbatgarrenez.

Joan den astean, Eugenio Arozena Antzertik zuzendariak gogoratzen zigunez, «administrazioen aldetik eta baita taldeen aldetik ere jaialdiotan euren presentzia ziurtatua izatea aldarrikatu beharko litzateke». Gaur, ez da antzeko ekimenik ikusten. Alderantziz, gero eta errazago ahazten dira euskarazkoak. Arrazoi (aitzakia) ezberdinak direla medio.

Euskarazko antzerkigintzaren lemoak gehiegi okertu aurretik 'negar' egitea hobe izango da, ondoren egitea baino. Ilunpe osotik gertu baizkaude.

J.J. Petrikorena

Zuberotar grafiez

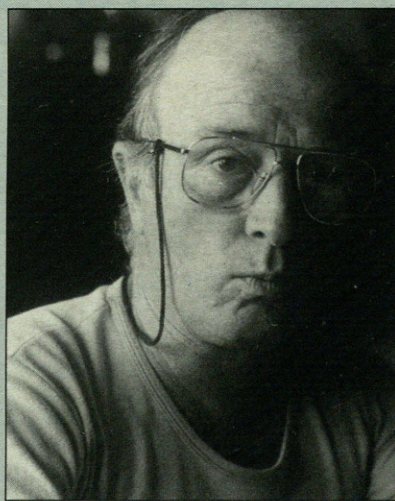
ZUBERERAN hiru grafia ditugu orain: zaharra, berria eta artekoa. Zaharra ez dugu hain zaharra. Duela berrogei bat urte, haxean eman zuten Eppherre eta Lafont Euskaltzainek. Ahozkeratik hurbil dago. Zuberoako populuak ezagutzen duen bakarra da, elizan erabiltzen dena baita.

Berria, Gau-Eskolek eta Zuberoako ikastolek baturari hartu die ta zubereraren ezarri. Logikaren arabera da, baina zuberotar ahozkeratik urruntzen da zinez, hau ez baita batukoa.

BIEN artean, nire grafia. Orain hogeit bat urte horren erabiltzen hasi nintzan, Euskaltzaindiko bide berriak kontutan hartuz, literatura tradizioetik nire ustez gehiegi baztertu gabe.

Euskaltzale gazteen iritziz, ez naiz logikaren bururaino joan. Besteentzat aldiz, fonetikatik aldentzen hasi naiz, bide galgarri batean sartuz, berrizaleago horiei atea idekiz.

Hots funtsezko arazo bat badugu hor gure Zubero ttikian. Ez du polemika bide bihurtu behar, gaxorik eta eri baitago zuberera.

JEAN LOUIS DAVANT

ZEIN da kontutan hartzekoa: logika ala fonetika? Ahozkeraren errespetatzen du grafia zaharrak, hargatik hitzak osoan idatziz. Logikaren ildotik jalgitzen da deklinabidean eta aditzan, gramatika zailduz. Irakurketa ere zail egiten die beste euskaldunei. Baina zuberera nola ahozka ikas dezakete horri esker.

Logikatik ari da grafia berria. Irakur errexa da, bereziki zuberotarrak ez direnentzat. Baina zuberera bere fonetikatik urrun dezake. Haren eta batuaren arteko euskalki berri bat ez ote digu sortuko? Desbideratze horren lehen otsak entzun ditut kantu eta pastoraletan. Beldurra emaiten didate. Akats hori badu ene grafiak ere, nahiz ez ber heineraino. Kritikak idazleari doazkio eta zuzen da.

Gaiaren ikertzen hasi gara iparraldeko Euskaltzain batzuk eta Sü-Azia batasuna. Lana aurrera eraman behar dugu eta Euskaltzaindiaren eskuetan ezarri. Beste biderik ez dago nire ustez hizkuntzako gai batean.

Trikitixaren inguruan sortu den egitasmoko partaide da Joseba Tapia

«Trikitixan komunikazioa lortzea da gure helburua»

Aurretik zenbait bilera egin ondoren, urriaren lehenengo egunean burutu ziren Trikitilari, Trikitilari Elkarte eta Zaletuen Topaketak. Mundu honetako arazo eta premiak aztertzeke asmoz, laurogei trikitilari nahiz zale bildu ziren Donostian. Egitasmo honen bultzatzaileetarik bat da Joseba Tapia, eta berak azpimarratu digunez, komunikazioa lortzea da beren helburu nagusia. Proiektua azaltzeaz gain, trikitixa munduaren diagnostikoa egin digu.

ARGIA. Komunikazioa da giltza. Komunikazioa bideratzea da zuen helburu nagusia.

JOSEBA TAPIA. Guretzat hori da xede nagusia: komunikatzea, jendea ezagutzea eta hitz egitea. Azken batean, ez baitugu elkar ezagutzen. Trikitilari gazteek ere beti lehiaketa baten barruan elkar ezagutzen dute, beti txapelketetan. Elkarren kontrako jarrera sustatzen da guzti horren bidez, eta komunikazioa beste testuinguru batean izatea nahi genuke. Gazteak zein zaharrak, beraien artean eta gure artean ere.

A. Azken hilabeteetan gertakari bat baino gehiago izan dira trikiti munduan: Martin Aginagalde elkarte

berria martxan jarri zuen *abuztu*an, Esteban Larrañagak Trikitilarien Elkarteko lehendakaritza uzteko asmoa agertu zuen, eta azkenik, zenbait trikitilari eta zaleren artean beste egitasmoa abiatu duzue.

J.T. Nire ustez, hausnarke-ta usaintzen da airean, elkartzeko beharra. Alde batetik, bera bakarrik baino elkarte modura jardun nahi du Martinek; gero, nik ez dakit zein puntutaraino izango den horrela. Komunikazioa lortzeko gure saiaketa dago; eta nahiz eta utziko duela esan, Estebani sumatzen zaio denok elkartuta egonik bera hor barruan egoteke gogoia ere. Ez dut uste giroa lehen baino nahiagoa denik; agian koordinaketarik gabeko saiaketak

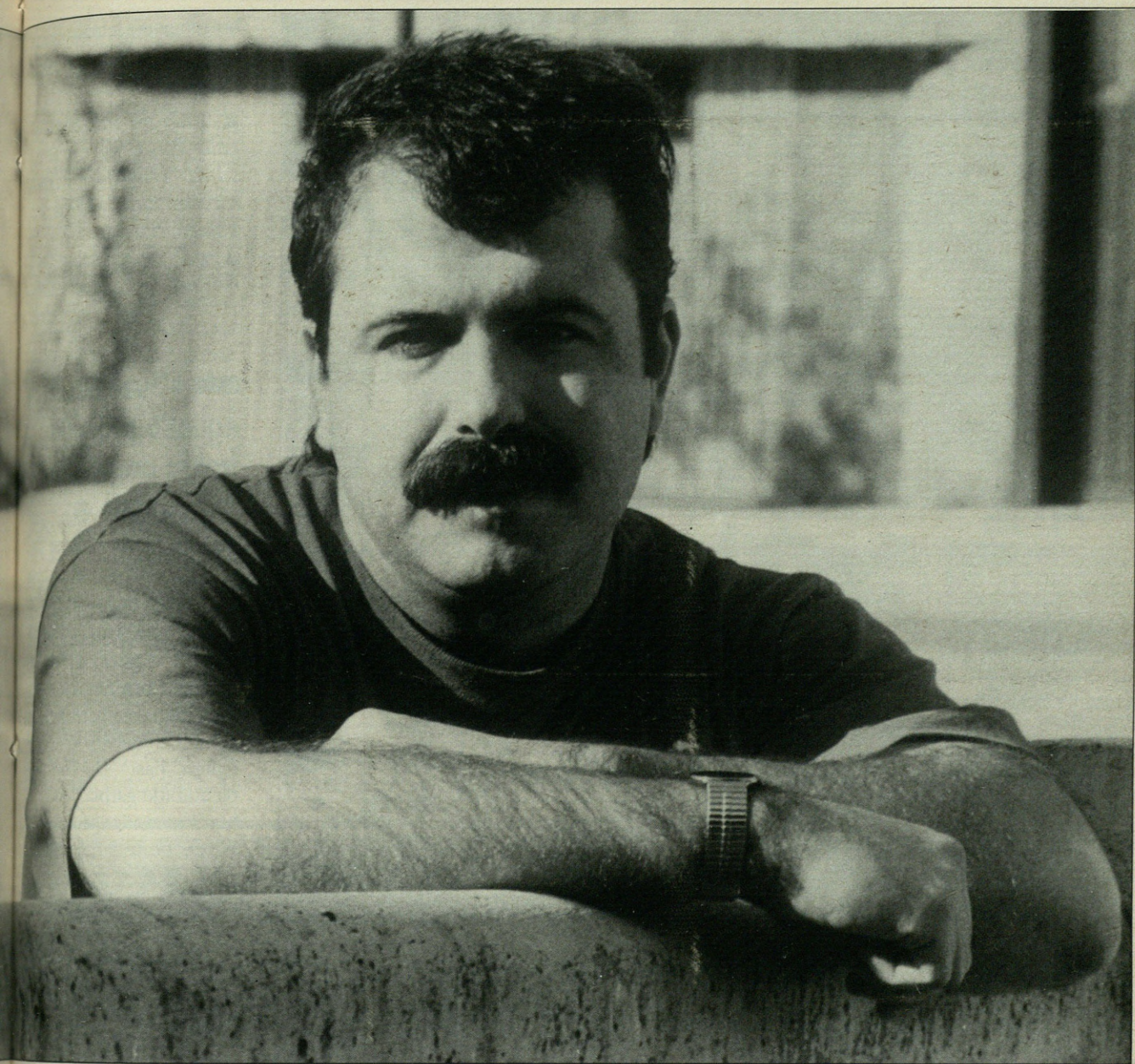
izan dira.

A. Iraileko zuen bilera eta gero - Martin eta Esteban Larrañaga izan ziren, besteak beste-, bazirudien *denen* artean zerbait egingo zenutela.

J.T. Giro oso onean egin zen bilera hura, eta bazirudien azkenik trikitilarien artean adostasunik izango zela. Denak ados geunden gure artean: gogoeta batzuk egon ziren, proposamenak... Gure ustez, behintzat, geroztik ez da ezer aldatu. Baina urrian egin genuen bilera orokorraren ostean,

Martinen jarrerak ez zuen erakutsi komunikatzeko asmo handirik. Bere aldetik jarraitu nahi du. Guk ez daukagu ezer horren kontra. Gure nahia komunikatzea da, eta hor dauden arazoei aurre egitea. Gure deialdiak zabalak dira. Ez dugu ezer egin, ez dugu ezer erabaki. Guztien artean egiteko proiektu irekia proposatu

■ «Trikitilari gazteek beti lehiaketa baten barruan elkar ezagutzen dute, eta elkarren kontrako jarrera sustatzen da horrela» ●

nahi dugu. Esteban Larra-
ñagak, berriz, esan zigun
ezin izango zuela bilera oro-
korra etorri, baina onartu
zuen gure saiaketa positiboa
zela.

A. Arazo handiak izan ditu
bere ibilbidean zehar Triki-
tilarien Elkarteak: egoitza-
rik gabe jardun behar izan
du, iaz ez zuen dirulagun-
tzarik izan...

J.T. Identifikazio Fiskale-
ko Kodea lortu zuenean di-
rulaguntza eskatu zen, baina
Guggenheim-en afera zela
eta ukatu egin zioten. Kolpe

gogorra izan zen. Hala ere,
Elkartean zegoen taldean
bertan ere —Martin, Leturia,
Maixa, Zabale...—, urriko
bileran ikusi zen bezala,
gauzak ez zeuden argi. Ba-
tek elkarerik ez zela esaten
zuen, besteak baietz, beste
batek bukatuta zegoela...
Beraien artean ere komuni-
kazioa eskasa izan zen; ho-
rrrela oso zaila da elkarte
aurrera eramatea. Bestalde,
Estebanek bere aldetik lan
egiten zuen, batzuetan El-
karteko lehendakari bezala,
bestetan bere kasa... Gauza
nahastuak izan dira.

Hasiera batetik ez da izan
ondo egindako gauza bat.
Alderantziz, elkarte baten
bukaera eta gero sortu zen.
Kezka handirik gabe. Ho-
rrek elkarte horren barruan
aurrera ez egitea ekarri
zuen.

A. Zergatik ez dago bata-
sunik trikitixa munduan?

J.T. Gure belaunaldian
izan dugu aurrekoekin bai-
no komunikazio handiagoa.
Gauza askotan iritzi berdi-
nak genituen behintzat.
Kepa Junkera, Imuntzo,
Imanol eta beste batzuen

**Aldaketarik ikusi du Joseba
Tapiak gazteengan azken
aldian, eta bere ustez
badago kezka dauzkan
gazte jendea.**

Hiru egitasmo nagusitan banaturik dago trikitixa mundua: Esteban Larrañaga lehendakari duen Trikitilarien Elkartea, Martin Aginagaldek sortutako elkarte berria, eta bien artean, Joseba Tapia kide duen eta zenbait trikitilari eta zale biltzen dituen taldea.

artean lotura handia izan dugu. Komunikazioa baino, distantzia izan da gure arazoa. Oso tarteka biltzen ginen. Baina gure artean jarra ez da txarra izan.

Jende askok galdetzen du zergatik elkarte berria sortu lehendik bat izanik. Baina Trikitilarien Elkartea sortu zenean oso jende gutxi

geunden aurreko elkartearen lekukoa hartzeko. Beste guztiak oso gazteak ziren eta oso jende gutxi zegoen bere ahoz hitz egiten zuena. Bestalde, Elkartearen jardura omenaldi bat antolatzen mugatzen zen, eta batez ere Gipuzkoan ziharduena nahiz eta teoriarik Euzkal Herri osokoa izan. Guzti

horrengatik, lehengo elkartetik at hasi gara bilera hauek egiten.

A. Hala ere, gazteen artean gaur egun badago bizitasuna. Trikitilari gazteak sortzen dira, diskoak grabatzen dituzte...

J.T. Gauza ezberdinak ikusten dira. Alde batetik,

«Guztien artean egiteko proiektu irekia proposatu nahi dugu» ●

azken bost urteek nahasketa handia sortu dute. Batzuk trikitixa tradizional deitzen dioten horretan murgildu dira, eta beste batzuk trikitixa tradizionaletik kanpo lan egiten hasi. Lin-Ton-Taun da adibide garbia. Modu ezberdinean ulertzen dute trikitixa, beste jarraitzaile batzuk dituzte, gazte jendea, eta beste lan batzuk ere egiten dituzte. Dena den, ez dugu uste bat eta bestea bateraezinak direnik. Jende guzti horren artean gauza komun asko egon daitezkeela uste dut. Elkartzea eta arazo komunei irtenbideak bilatzea interesgarria izango litzateke.

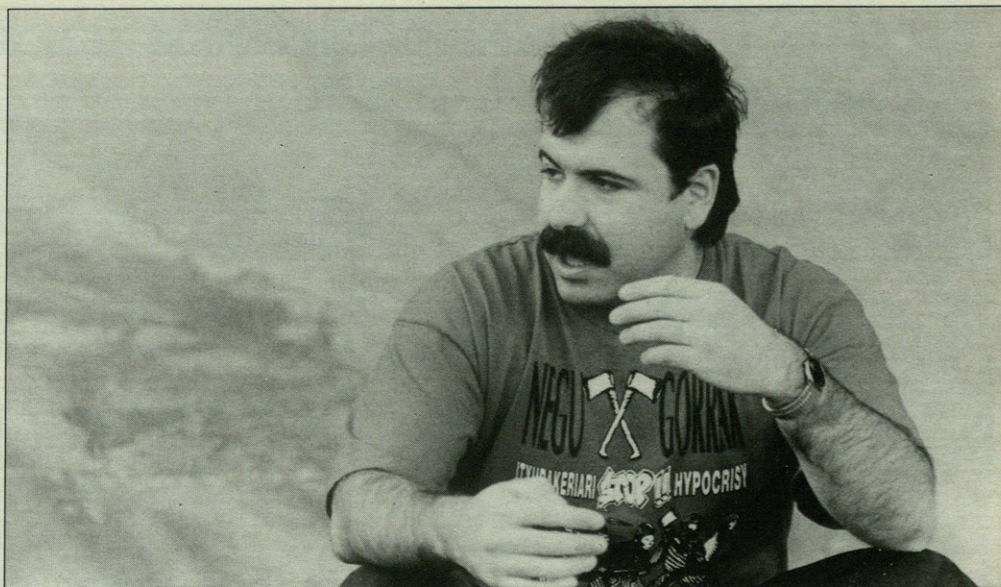
A. Zein bide berri edo musika proposamen interesgarri ikusi duzu azken aldian trikitilari gazteengan?

J.T. Musika aldetik, betidanik txapelketetan parte hartu izan duten gazte batzuk jarrera ezberdina hartzen hasi dira egun batetik bestera. Beren konposaketak egiten dituzte, batera beldurrik gabe. Nahiz eta kontrako iritzia badagoen txapelketa inguruan mugitzen den jendearen aldetik.

batzuk rock estilora hurbil-
tzen dira.

Badago kezkak dauzkan
gazte jendea, zerbait egin
nahi duena. Aldaketarik
ikusten da gazte jendearen-
gan lehendik hona. Giltza
diren izen batzuk ari dira
sortzen: Iker Goenaga, Ipa-
rragirretarrak, Lin-Ton-
Taun... eta ziur ezagutzen ez
dugun jende gehiago bada-
goela trikitixa munduan.
Rock estiloaren eraginik
duten gain, trikitixa tradi-
zionala jorratzen duen jen-
dea interesgarria iruditzen
zaio. Elkarrekin egoteko au-
tera badago, eta aukera ho-
rrek ez du politizatuta egon
behar.

Informazio asko dago, bai
kanpoan jotzeko, bai dis-
koak kanpoan grabatzeko...
Jo izan dugu trikitixatik oso
aparteak diren giroetan
eta ondo hartua izan da mu-
sika estilo hau. Gazte jen-
deak izan beharko luke

Trikitixa tradizionala jorratuko duen diskoa grabatuko du hurrengo urtean Leturiarekin.

komunikazio hori kanpoko
jendearekiko.

A. Bukatzeko, zeintzuk di-
ra Tapia eta Leturia gisa di-
tuzuen proiektuak?

J.T. Hurrengo urtean dis-
ko bat grabatuko dugu Ta-

pia eta Leturia Band bezala,
eta Tapia eta Leturia bikote
gisa beste bat egin nahi dugu
hurrengo urtearen bukae-
ran. Proposamen tradizio-
nala izango da. Leturia eta
biok bakarrik. Fandango,
porrusalda, trikitixa eta

arin-arin doinu zaharrak bil-
duko ditugu gure ikuspun-
tutik. Saiatuko gara lehengo
erara eta instrumentu zaha-
rrekin jotzen. Estilo horren
oso zale gara.

Joxi Goikoetxea

BILBOKO IX. LIBURU ZAHAR ETA OKAZIOZKOEN AZOKA

Urriaren 22tik Azaroaren 7ra

ORDUTEGIA:

11.30etik 14.30era eta 17.30etik 21.30era

IRAKURRIZ BIZI

Euskadiko Liburu Azoken Batzordea

**Alameda Mazarredo, 63-behea
BILBO (94) 424 24 49**

Azaroan zabalduko da Koldo Mitxelena Kulturunea

Kulturari bizi emateko habea

Duela hiru urte proiektua baino ez zena gauzatzear dago: Koldo Mitxelena Kulturuneak azaroan zabalduko dizkigu ateak. Donostiako erdigunean kokaturik, kultura zabaltzeko prestatu ditu bazter guztiak, sototik ganbarara bitartean erakustokia, liburutegia eta ikusentzutekoak erreparatuz. Eta bi mila milioi pezeta xahutu ditu horretan Gipuzkoako Foru Diputazioak. Egitasmoa barrutik aurkeztuko dizugu erreportai honetan.

Liburutegian, fondo orokorreko eta erretserbakoaren artean, 120.000 liburu bildu dituzte.

GIPUZKOAKO Foru Diputazioako liburutegia, aspaldion geratu zen zahar- kituta, leku faltan eta oinar- rizko hainbat zerbitzu es- kaini ezinean: liburuen mailegua zela, bideoteka edo fonoteka bat... Gabezia horietatik abiatu zen proiektua dugu Koldo Mi- txelena Kulturunearena eta gipuzkoarrentzat kultura erreferentzia izateko eta bertako kultur altxorra zaindu, zabaldu eta susta- tzeko xedearekin azaroan zabalduko da.

1990ean abiatu ziren Donostiako Ingeniaritza Eskola zaharra egokitze- ko obrak. Hiru urteren buruan, 6.200 metroko zabalera bete- dute, lau soilarutan bana- turik, eta horretarako 2.000 milioi pezeta (87 milioi libe- ra inguru) xahutu. Gipuz- koako Foru Diputazioa ar- duratu da proiektuaz eta be- re esku egongo da kudea- keta. Eli Galdos, diputatu nagusiaren hitzetan, «Euskal Herriko liburutegirik mo- dernoena izango da; gure herrialdean, urtetan, egin dugun obrarik onena dugu. Gainera, Europa mailako abangoardiari helduko diona».

Langileak azken ukitue-

Ganbaran areto balioanitzera eraiki da, kulturaren hedapenari zuzendua.

ari dira. Eskola zaharrari aurrealdea baino ez zaio errespetatu. Beste guztia goitik behera aldatu da. 1.400 milioi pezeta baliatu dituzte horretarako. Sarrera, mutabe sendoez jantzi dute. Aurrera jarraitzera, eskuin aldean, hitzaldi aretoa aurkitzen da. Sarrera atzealdean, sotorako bidea. Berneko argitan egiten du gora eskalerak, gaineko solairuetara. Ganbararaino.

Kultura sototik ganbarara

liburutegien ohizko 'aurpegia' aldatzera dator Koldo Mitxelena zentroa. Nola egituraz hala helburuez. Kultura diziplina diferentek uztartuko ditu: sotoko solairuan, erakustareto a egongo da; behekoan, hitzaldi aretoari nahiz liburu-

tegiari egingo zaio lekua; lehenengoan, liburutegiko erreserbako fondoen gela antolatuko da, ikusentzutekoen gelarekin batera. Bulegoak daude gainean. Ganbara, berriz, balioanitzeko aretoak beteko du. Helburuei dagokienez, kultura eskaintzeaz gain, sortzeaz ere arduratuko direla azpimarratu du Maria Jesus Aranburuk, kultura diputatuak: «Irekitzera goazen zentroak, dinamika erakargarria, interesgarria ekarri behar du Gipuzkoa osorako».

XX. mendeko gertakari artistikoen berri jaso ahal izango da erakustaretoan, «bereziki, 60ko hamarkadaren ondoko arte plastikoa bistaratuko dugun arren», Maria Jesus Aranburuk esan duenez. Teknologia berrietan oinarrituriko artea, diseinu arkitektonikoa, in-

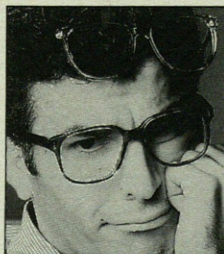
VARILUXIK EZ BADUZU, EZ DAKIZU ZER GALTZEN DUZUN.

Varilux Comfort lente berria, MULTIOPTICSek bermatutako egoitzapenarekin. Dagoen lenterik perfektuena distantzia luze, ertain eta laburrena ikusmen naturala izateko.

VARILUX COMFORT LENTE BERRIA. IKUSMENIK ATSEGINENA

Naturala, duen ikuspen-eremu zabalagatik, hurbiletik urrunerako aldaketa leunagatik eta buruari eta begiei mugitzeko ematen dien askatasunagatik. Eta gainera, diseinu eskuliboa, moderno eta edergarria. Lehenago edo geroago Varilux aukeratuko duzu.

Ikusiko duzu zein atsegina den.

Lehenago edo geroago...

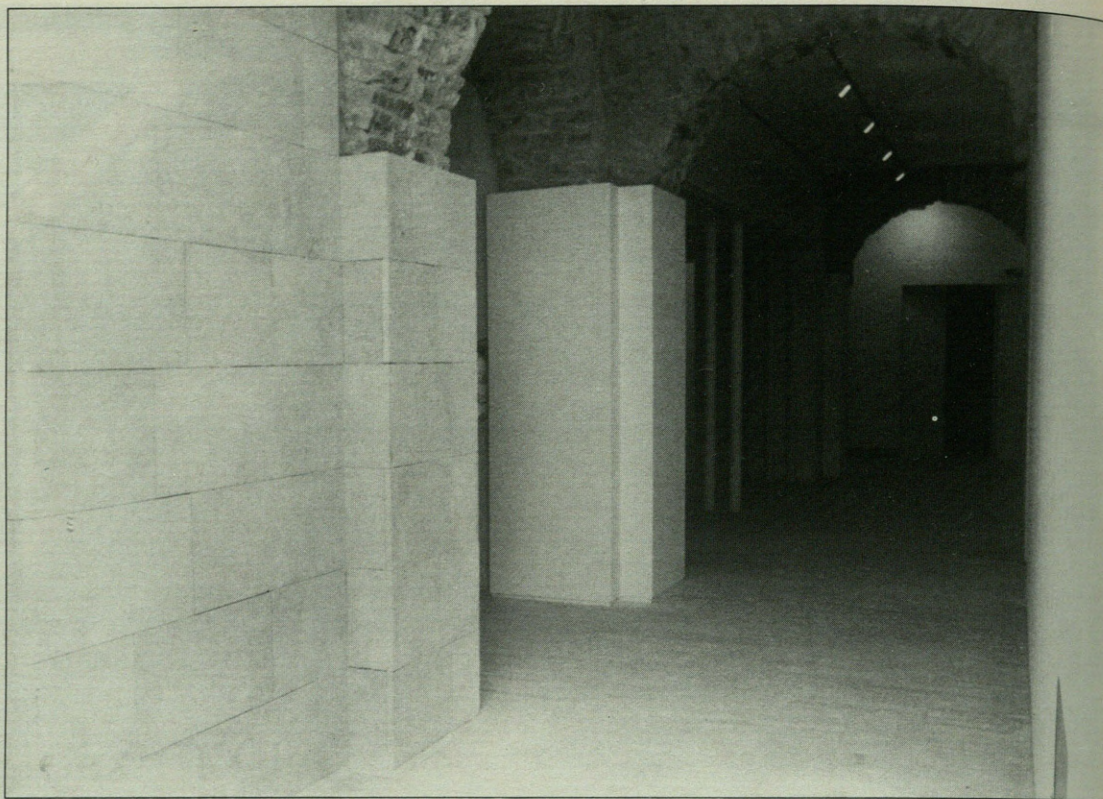

...VARILUX aukeratuko duzu

ZINKUNEGI OPTIKA
MULTIOPTICAS

Hernani, 4 - DONOSTIA

XX. mendeko
gertakari
artistikoen
berri emango
zaigu
erakustaretoan,
bereziki, 60.
hamarkadaren
ondokoa eta
izen handiko
euskal artisten
lanei oso
hurbiletik
erreparatuko
zaie.

dustrial eta grafikoa...
Hainbat espezialitate n
aterbe egin nahi dute Koldo
Mitxelena zentroaren sotoa;
izen handiko euskal artisten

lanei oso hurbiletik errepa-
ratuko zaie. Artelekuri lotua
dagoen dinamika ere ber-
taratuko da.

Erakusketak egin eta

izaera didaktikoaz jorratuko
dira, fitxa eta panelen bitar-
tez. Bost gelatan banatu du-
te aretoa, guztietan barrena
ibilaldia osatu asmoz. Aza-
roaren 5ean zabalduko dira
ateak, «Gizaldi bateko artea
Gipuzkoako Foru Aldun-
diaren bildumetan» erakus-
ketarekin, eta ondoren, ur-
tarrilak 21ean, Rafael Ruiz
Balerdi pintorearen lanak
ekarriko dituzte.

Liburutegira joz gero,
beheko solairuan bitan ba-
natutako areto zabala aurki
daiteke. Batetik, fondo
orokorreko liburuei (maile-
guan utziko direnak) zu-
zendutakoa. Bestetik, erre-
tserbako fondoak bilduko
dituena. Guztira, 120.000 li-
buru. Epe laburrean,
150.000 liburutegiraino iriste-
a espero dute. Horietarik
60.000, sistema informati-
zatua dela medio (16 termi-
naleko ordenadorea baliatuko
dute), bezeroak bere
kabuz topatu ahalko ditu,
momentuan. Era guztietako
gaiak izango ditu eskura.

Euskal historia zein kultu-
rari buruzko material ugari
tartean.

Hemeroteka eta egunka-
riak eta aldizkariak irakur-
tzeko gela prestatu dira,
bestalde, solairu berean.
Aukera hauetaz gain, Koldo
Mitxelena Kulturunean po-
sible izango da Gipuzkoako
hainbat liburutegitako (Do-
nostiako Arteleku; Tolosako
Gipuzkoako Agiritegi Oro-
korra; Oñatiko Protokoloen
Agiritegia; Ormaiztegiako
Zumalakarregi Museoa; eta
Donostiako Untzi Museoa)
materialak kontsultatzea
sistema informatikoaren bi-
dez.

Ezaugarri bereziak

- Eraikuntzak bi barne patio ditu, zenit-argidunak, zirkulazio pasabideez inguratuak, erakusketak egiteko eta era berean bost erakustaretoetara sartu ahal izateko erabilgarriak direnak.
- Dobis-Libis sistema informatikoa erabiliko da liburutegiaren gestio gintzarako. Eskuraketak, kontsulta publikoak eta maileguak mekanizatu ki burutzen ditu. Ez dira fitxak beharrezkoak izango aurrerantzean.
- Tenperatura eta hezetasun maila, lekuan lekuko beharretara egokituko da. Berea izango du erakusketa aretoak. Europa mailan funtzionatu ahal izateko gutxieneko baldintzak bete dira honela. Ezberdina izango dute, kasu, Erreserbatuko Fondoa eta ikertzaileen gela. Liburutegia, bestalde, haize egokituaz zainduko da.
- Antzinako fondo baliagarrienak mikrofilmazten ari dira. Dagoeneko, Urkijoren liburutegitik jasotako 1850. urtearen aurreko dokumentu guztiak mikrofitxetan dituzte.
- Ekipamendu guztia segurtasun neurri berezietaz zainduko da. Barruan eta kanpoan kokaturiko 30 telebista kamera ditugu honen lekuko.

■ «Zentroak
dinamika
erakargarria,
interesgarria ekarri
behar du Gipuzkoa
osorako»●

MARIA JESUS ARANBURU

Garbiñe Egibar, Gipuzkoako Foru Diputazioko Kultura Departamenduko zuzendaria

«Dinamizatu nahi dugu, jendea erakarri, zirrara sortu»

ARGIA. 2.000 milioi pe-
zeta inguru xahutu dira
Koldo Mitxelena zentroan.
Nola adieraziko zenioke
kalearrari inbertsio ho-
nen beharra?

GARBIÑE EGIBAR.
Gipuzkoan eta Euskal He-
rrian liburutegien beha-
rrean gaude. Ahaztuta
egon dira. Gutxi ditugu. Ez
dago, adibidez, Liburutegi
Nazionalik. Gure asmoa,
Koldo Mitxelena zentroa
gipuzkoar guztientzat kul-
tur eragilea bihurtzea da,
eta horretan xahutu dugu
dirua.

A. Gailurrerako saioa
izan al da bonakoa?

G.E. Hau adibide bat du-
gu. Ekipamendu mailan,
betebehar batzuk baditugu
Gipuzkoan. Hasiera batean
kultur etxeak osatu baziren
ere, esperientziak erakutsi
digu ez direla egokienak
(benetan dinamikoak eta
eragileak) izan.
Maila honetan, baina, gu-
txienekoak bete dira.

Hutsunea, hala ere, an-
tzoki eta erakustokietan
dago. Antzokietan pauso
bat eman dugu, baina era-
kustokietan hutsunerik
badugu. Beraz, gailurrik ez
dugu bete. Koldo Mitxele-
na beste zulo bat betetzera
dator, batez ere liburutegi
mailan.

A. Liburutegiak, ordea,
jendez betetzen zailak di-
ra. Zer egin arrakastarik
erdiesteko?

G.E. Beldur nahiz jendeak
erantzungo duen ala ez.

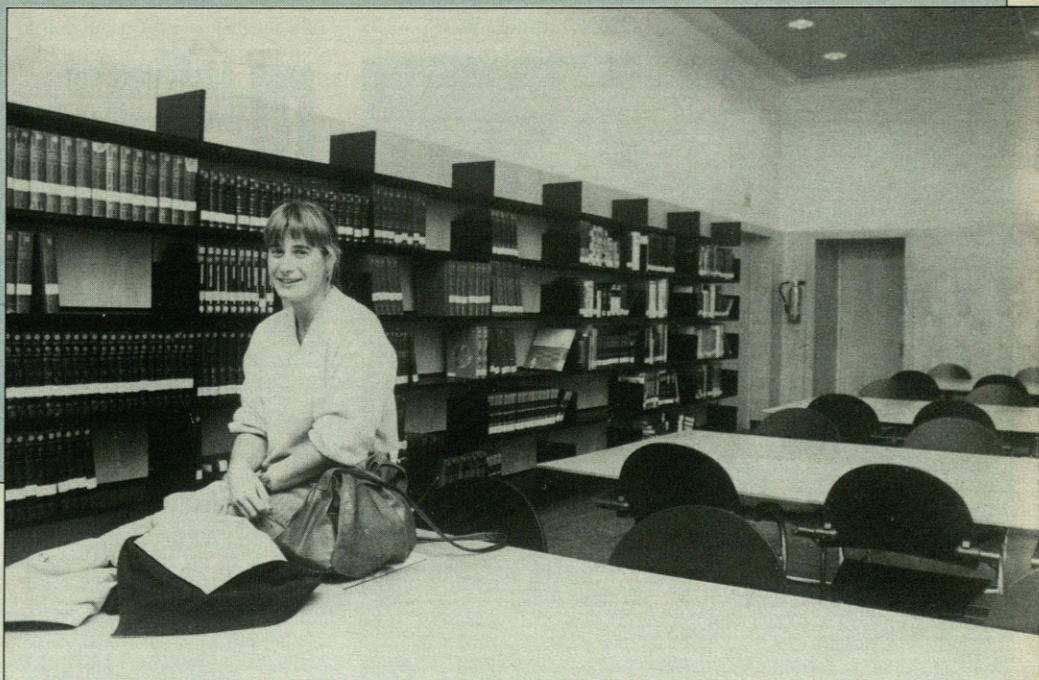
Ikusiko dugu... Liburutegi
eta erakustoki on baten al-
de egin dugu, gazte eta
helduak bilduko dituen
eta asmatuko dugulakoan
nago.

Bi ekipamendu nagusi
izango ditu Kulturuneak.
Erakusketa guztiek aukera
pedagogikiko inportantea
izango dute, eta asko lan-
duko da hori. Dinamizatu
nahi dugu, jendea erakarri.
Liburutegiarekin berdin,
pentsamendu eta eztabai-
darako lekua bihurtu nahi

dugu. Guzti honek eragin
behar du, zirrara bat sortu
behar du, hori da helburua.

A. Mota guztietako kultur
adierazpenak jorratuko al
dituzue?

G.E. Bai, ez dago muga-
tua. Erakustaretoa mugatua
dago XX. mendeko arteari,
alde honetatik definizio
puntu bat lortzea inpor-
tantea iruditu baitzaigu,
baina bestela ez. Liburute-
giaren inguruan, berriz,
edozerk eduki dezake le-
kua.

Garbiñe Egibarrek dionez, azpiegitura honen inguruan jendearen interesa piztea izango da hurrengo erronka nagusia.

den musika herrikoari ba-
ruzko ia material guztia jaso
dute) biltzen ditu.

Ganbarari ere etekinik
aterako diote (Areto Ba-
lioanitz deitu diote), kul-
turaren hedapenarekin lo-
turiko zenbait ekintza pa-
ratuko baitituzte bertan,
hala-nola hitzaldiak, libu-
ruen aurkezpenak, ikusen-

tzutekoak edo gai jakin ba-
ten gaineko erakusketak.
«Izatez, kultur agente eta
sortzaileen topaketa gu-
neak dira», Maria Jesus
Aranburuk adierazi duenez.

Zerbitzu guzti hauek ber-
din baliatu ahal izango di-
tuzte ikusmen gutxikoek.
Fondoak kontsultatzeko te-
lelupa ekiptoak jarri dira,

erabiltzaileen beharrianen
arabera, testuen irakurketa
moldatzen dutenak. Libu-
rutegiaren solairu bakoit-
zean, bestalde, lau fotoko-
piagailu kokatu dira, nor-
berak erabiltzeko moduan
antolaturik.

J.J. Petrikorena

Lehen solairuan, berriz,
Erreserbako Fondoan, Ga-
briel Celaya, Jose Maria
Busca Isusi eta Julio Urki-
oren liburutegiak daude,
eskuizkribu zahar eta mo-
dernoak eta 1958. urtearen
aurretik argitaratutako libu-
ruak: 50.000 dokumentu
guztira.

Ondoan, ikusentzute-
koen gela aurkitzen da.
Zerbitzu honek 1.000 bideo
(euskarazko filmeez gain,
natur-zientzia, teknika,
ekologia... gaien inguru-
koak) eta 2.200 disko
(lehenetasuna musika klasi-
koari eman dioten arren,
gaur egun arte argitaratu

Proposamen ugariak udazkeneko antzerkietan

Baliko «Arja» antzerkigintzan oso deigarriak dira janzkerak, baita oinen mugimenduari ematen zaion garrantzia ere.

Udazkenarekin batera, antzerki muntaia berriak ikusteko parada izaten da Europako hiri nagusienetan. Aurtengo eskaintzaren adibide gisa, Londres, Bartzelona, Florentzia eta Frantziako hainbat hiritan ikusi ahal izango dena ekarri dugu orriotara. Baliko antzerki tradizioaletik mende bukaerako gizarte industrialetara, gustu guztietarako eszenak.

IPARRAMERIKATIK

ihesean Europa aldera etorri da Bob Wilson zuzendari. Telebista zozoaren kontrako antidotoa izan nahi du bere lanak eta aurtengo proposamen oso desberdin taularatuko ditu etengabeko bilaketari segituz. Batetik, Virginia Woolfen «Orlando»-ren bertsioa ikusi daiteke egunotan Parisen, aktore bakar batentzako (Isabelle Huppert) lana. Bestetik, Florentzian ari da prestatzen bere hurrengo obra, Japoniako No antzerkigintza oinarritua. Estatu Batuetako ikuslegoa eskematikoegia dela adierazten du Wilson-ek eta horixe da Europar lan egiteko arrazoia. «Amerikan dena dago etiketatuta eta sailkatuta: pintura, arkitektura, eskultura, design-a, antzerkia, dantza. Baina nik arteen nabasketa egin nahi dut».

Eta Japoniako antzerki formalistatik Baliko «Arja» antzerki erdi inprobisatutara pasatuko gara. Aurtengo ikusi ahal izan da lehen aldiz Europar era honetako

...muntaiarik, eta Suitzan izan
...ordoren Frantzian zehar
...gingo dute bira Abianba-
...seko printzeak zuzenduriko
...antzerkikoek. Literatura in-
...do-javaniarratik erakarrita-
...ko «Arja-k, musika, dantza
...eta hitza nahasten ditu eta
...atorrizko emanaldietan gau
...oson zehar luzatzen bada
...ere, ordu t'erdiko ikuskizu-
...na agertuko dute Europan.

Eta beste irla batera salto
eginez, Londresek udazken
hasiera honetan iragartzen
dituen bi ikuskizun aipatu-
ko ditugu. Lehena Terry
Johnson-en «Hysteria»,
Freud eta Dali, surrealismoa
eta histeria koktel berean
sartzen dituen obra. Aipa-
tuko dugun bigarren an-
tzerki lanean ere personaia
historikoa da nagusia:
Byron.

Eta bukatzeko, Bartzelo-
nara joko dugu Mercat de
les Flors-ek taularatuko di-
tuen ekoizpenen berri

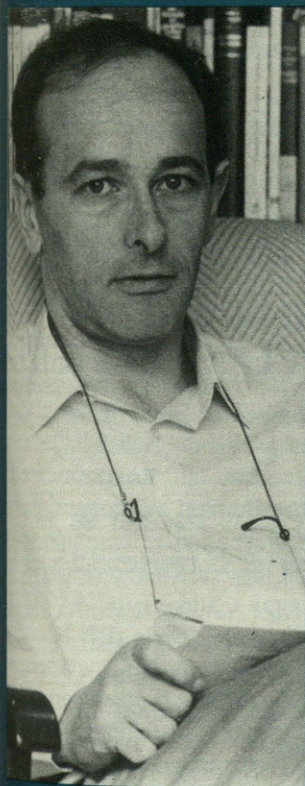
Abangoardiak arketipoen ondarea berreskuratu behar duela dio Bob Wilson zuzendariak.

emateko. Hasiera Susanne
Linke koreografo alemanak
emango dio «Ruhr-Ort»-ekin.
Gizonezkoek bakarrik dan-
tztatzen duten lan honen ar-
datza eskualde industriale-
tako problematika da eta
Mercat de les Florseko zu-

zendariak honela definitzen
du: «*Proposamen insolitoa
da, mimoa eta dantzariak
bildu egiten ditu lan mun-
duaren ikuspegi femeni-
noan*». Hurrengo hilabe-
teetan bestelako dantza eta
antzerkia ikusi ahal izango

dira Kataluniako hiribu-
ruan, besteak beste Merce
Rodoredaren «Un dia», Ca-
lixto Bieitok zuzendua, eta
David Mamet-en «American
Buffalo».

J.M. Heritz

ANDOLIN EGUZKITZA

*mila urte igaro eta,
ura bere bidean*

Amodiozkoak bezainbat, desamodiozkoak dira Andolin Eguzkitzak dakarzkigun poema gehienak. Giza harremanen prekariedadearen eta pertsonen arteko komunio iraunkorra mamitzeko ezintasunen inbentario lirikoa da poemario hau.

FERMIN EGUREN

S U S A

literatur
argitaldaria

(943) 37 07 38 / 37 15 45

URRIAK

23

■ SAN ESTEBAN AUZATEGIKO KULTUR ASTEA

SEIGARREN urtea da Tolosako San Esteban auzuneak kultur astea antolatzen duela. Urriaren 17an hasi zen **San Esteban Auzoko VI. Kultur Astea**, eta aurten ere kultur arlo ezberdinetako ekitaldiek osatzen dute egitaraua: antzerkia, jazz zein rock musika, dantza...

Horrela, kultur asteko azken egunean zenbait dantzari arituko dira eguerdiko ordu batean, eta bezperan, urriaren 23an, **Basajaun** plaza taldeak joko du gaueko hamabietatik aurrera goizaldera arte.

OLDARRA dantza taldeak «Nafarroa» ikuskaria aurkeztuko du urriaren 31n Donostiako Victoria Eugenia Antzokian. Herri tradizioa, dantza, jantzi eta musika herrikoiak dira Oldarraren ardatzak, eta obra honetan 30 dantzariak parte hartuko dute. Mitologiak eta historiak garrantzi handia dute ikuskarian, baita Erdi aroak, Napoleonen garaia eta Amaiurko borrokak ere.

URRIAK

23

■ ANTONIO GABRIELEN 100 ARGAZKI BILBON

ANTONIO Gabriel argazkilari profesionala k egindako txuri-beltzeko 100 argazkiak osatzen dute Bilboko Eusko Trenbideak-eko geltokian muntatu den erakusketa ibiltaria. 1993an jaio zen Antonio Gabriel, eta 14 urtetik aurrera zenbait egunkariak argitaratu dituzten **gertaera ezberdi-
nen argazkiak** egin ditu.

Kubako iraultza, 50eko hamarkadako Bilbo hiria edo Afganistan, Managua, Napoli eta Vietnam-eko lurrikarak, besteak beste, agertzen dira urriaren 23ra arte Bilbon ikus daitekeen bilduma honetan. Ondoren, Gijon, Santander, Santiago de Compostela, Madril eta Bartzelonan erakutsiko dira lan hauek.

URRIAK

24

■ UDAZKENEKO MUSIKA ZIKLOA

SAN Martin de Tours elizan burutuko dira Urretxun antolatu den Udazkeneko Musika Zikloko kontzertuak. Aurten zortzigarren edizioa izango da eta hauek izango dira parte hartuko duten abesbatzak: **Goiargi** (Urretxu-Zumarraga), **Kimets-Goiargi** (Urretxu-Zumarraga), **Iraurgi** (Azkoitia) eta **Muungano National Choir** (Kenia).

Goiargi eta Kimets-Goiargi abesbatzek zabaldu zuten egitaraua urriaren 17an, Iraurgiko abeslariak urriaren 24ean kantatuko dute arratsaldeko 8etan, eta Muungano National Choir Keniako taldeak 31n, ordu berean, arituko da.

URRIAK

26

■ CONCHI URRAREN IKERKETA LANA GASTEIZEN

GASTEIZKO Olagibel udal aretoan ikus daitezke urriaren 26ra arte, Conchi Urrak teknika ezberdinez egindako zenbait lan. **Emakumearen figura eta komunikazioa** abiapuntu hartuta, grabatua, litografia, serigrafia, monotipo edo xilografia teknikak erabili ditu erakusketa hau osatzen duten obrak egiteko garaian.

Arte Ederrak ikasketak orain dela bi urte bukatu, eta ondoren zenbait litografia eta serigrafia ikastaro egin zituen Urrak Bartzelonan. Tenika asko erabili izan ditu bere ibilbidean zehar, etengabe ari da ikertzen eta teknika hauetan sakontzen, baina **litografia** da berarentzat gustukoena.

URRIAK
27

■ 22 ARTISTA EIBARKO KULTUR ETXEAN

EIBARKO Kultur Etxean ikus daitezke urriaren 27a bitarte txorimaloen inguruan egindako lanak. Txorimaloak oinarri hartuta, Euskal Herriko **22 artista ezagunek** egin dituzte erakusketak biltzen dituen formato eta jenero ezberdinetako eskultura zein margoak.

Fernando Beorlegi, Koldobika Jauregi, Iñaki Larrañaga, Asier Laspiur, Marina Barrena, Mertxe Sueskun eta Juan Luis Goenaga dira egitasmoan parte hartu duten izen batzuk.

URRIAK
29

■ DANTZA-ANTZERKIA LUGARITZ KULTUR ETXEAN

DONOSTIAKO Antiguu auzoan dagoen Lugaritz Kultur Etxea aurrera eramaten ari da duela gutxi martxan jarri zuen egitaraua. Besteak beste, urriaren 29an dantza-antzerki emanaldia eskainiko da arratsaldeko 8etan.

Margarita Guergue eta Veronica de Soyza izango dira «Constanza» ikuskariko protagonistak. Bertan, gela berean topo egiten duten bi pertsonaia misterioaren arteko solasaldia adieraziko dute dantza eta musikaren bidez.

■ BEDERATZI ARTISTA NAFARREN LANAK PINTZELEN

IRUÑEKO Pintzel aretoak antolatu du azken urtetako bederatzi pintore eta eskultore nafar ezagunetarikoen lanen erakusketa. **Pello Azketa, Morras, Mariano Royo, Luis Garrido, Pedro Osés, Alfredo Sada, Julio Pablo, Joaquin Resano eta Pedro Salaberri** artistek egindako **17 koadro, hiru eskultura eta erretrato bat** bildu ditu Pintzelek urriaren 29ra arte.

Duela urte batzuk hil zen Mariano Royorenak dira erakusketan dauden obra abstraktu baka-rrak; beste guztiak errealismoan oinarriturik eginak daude.

URRIAK
30

■ IMAJINA EZAZU EUSKADI SARIA MARTXAN

BANCO Central Hispanok antolatu du aurten ere Imajina Ezazu Euskadi izenburupean biltzen diren **pintura, argazkigintza, poesia eta ipuin lehiaketak**. Banketxe honek Euskal Autonomi Elkarteko hiriburuetan dauzkan bulegoetan aurkeztu daitezke lanak, eta epea urriaren 30a bitarte dago zabalik. Informazio gehiago Banco Central Hispanoren bulegoetan.

URRIAK
31

■ SAGASTIZABALEN 60 MARGO GASTEIZEN

ARABAKO Diputazioak Gasteizen daukan **Amarica aretoan** ikusi ahal izango dira urriaren azken egunera arte Juan Sagastizal margolariak burututako 60 koadro. Gai klasikoetara itzultzen saiatu da lan hauen bidez Sagastizabal, eta horrekin batera egunerokotasuna gaia landu nahi izan du. Amarica aretoan ikus daitezkeen margoetatik erdiak haur jaioberrien inguruan egin zituen pintore eibartarrak.

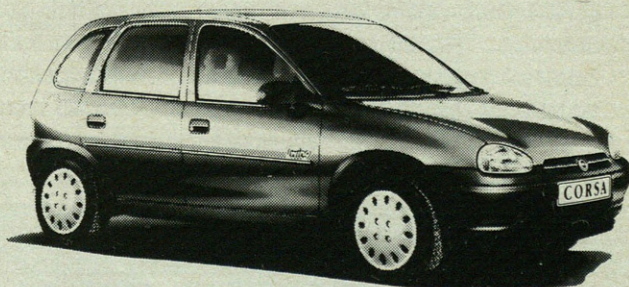
■ AUTE ETA SANZ-EN KOADROAK DONOSTIAN

DONOSTIAKO Garibai kalean Kutxak daukan erakustaretoan ikusi ahal izango dira urriaren 31 bitarte **Luis Eduardo Aute eta Jesus Sanzen** obrak. Kantari ezagunak azken hamar urteotan egindako marrazki eta pinturak eta Sanz eskultoreak brontzez nahiz buztinaz egindako lanak biltzen dira erakusketan.

Lau sail nagusitan banaturik agertzen dira Autereren obrak, eta Jesus Sanzen erakusketako lanik nabarmenenak brontzezko atletak eta buztinazko figura handiak dira.

NERE AUTOA IZANGO BAZINA OPEL CORSA BERRIA IZANGO ZINATEKE

OPEL BERRIA **CORSA**
NIRE AUTOA! **OPEL**

Z A I N G A U Z K A Z U
TALLERES OLA

Olabarrena Auzoa, z/g. Tfnoak: 76 33 44 / 45 / 46. **BERGARA** (Gipuzkoa)
Erakusketa **ARRASATEN**: Loramendi, 2. Tfnoak: 79 05 86
DEBA ARRO. LEINTZ BAILARA ETA GOIERRI GARAIako kontzesionaria
DENBORAREN PODERIOZ OPEL KONTZESIONARI OFIZIALAK. HOBIAK.

LIBURUAK

Herri-KO

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

Herri-komunikabideen Berripapera J.M. Baez, A.R. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez

laldiari amaiera emanez, hona «Prensa Lokala» izenpean bilduriko herriz herriko aldizkariaren berripapera. Izen berria emanik, ale berezi honen helburua azaroaren 26 eta 27an burutuko diren Herri-komunikabideei buruzko 2. jardunaldien berri ematea da eta ez, antza, berriro ere aldizkako zitari erantzutea ■

«AMETS GEOMETRIKOAK».

ASKOREN ARTEAN.

ARTELEKU ETA GIPUZKOAKO

FORU ALDUNDIA.

J.R. Amondarain, J.M. Baez, V. Civera, A. Corujeira, Dis Berlin, A. Guache, L. Palme-

ro, A. Rojas, J. Usle eta X. Vazquez artistek osaturiko «Kritikoa arista gisa» jardunaldiak zirela eta antolatutako erakusketa da honakoa. Juan Manuel Bonet da bildumaren arduraduna eta berea da partaideei buruzko azalpena lanaren hitzaurrean. Artisten lanez gain, euren pentsaeraren ardatzak ematen zaizkigu zenbaitetan ■

«BIOLIN ESKOLA». DAN

MITU, RADU HAMZEA ETA

SAIOA LIZASO. BILBOKO

UDALA.

METODO berria da honakoa, LOGSE legearen aginduaren arabera, biolin es-

kolak emateko. Proiektu elebiduna, euskal kantu tradizionalena da gehien jorratuko den musika mota. Material osagarri gisa, aipatu abestiak biltzen dituen kasetak ere eskaintzen da ■

«EMAKUMEZKOEN

PARTAIDETZA KIROLEAN».

EMAKUNDE. 79 or.

EMAKUMEAREN Euskal Institutuak «Ikerketak» izeneko sail berria ireki du txosten honekin. Lehenik, kirolaren azterketa soziologikoa nahiz eta antropologikoa egiten da; ondoren, EAEko kirol mota eta azpiegitura aztertzen dira. Azke-

B E G I B E L A R R I

LIBURUAK

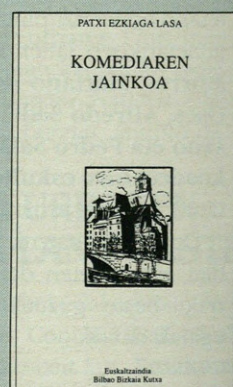
«Iraganaren errefuxiatua naiz»

PATXI Ezkiaga Lasa, euskal poeta garaikidetan emankorrenetan koka dezakegu. Honen poemagintzak, eguneroko gaiak eta mitoak jorratzea du helburu zehatz, hitzak indargabe-tuak bailiran. Hala ere, Patxi Ezkiagaren olerki bildumetarik bat irakurtzean, ez da engainatu behar: hitzak, gutien ustean, leitzalearen esku-ahurretan zaparta baititezteke.

«Komediaren Jainkoa» Euskaltzaindia/BBK argitalpen bikoteak, aurten plazaratu honekin halaxe gertatu zaigu. Lehen begiradan pentsatu dugu: beno... hitzak dira, eta gero, astiroago hartzean, hitzak labandakak hasi zaizkigu. Alabaina, poetak, Parisera egin duen bidaia aipatzen digu, Parise kontzeptuaz, munduko herri zapaldu orok hazten dituen mi-

toak poesiaratuz: prostituzioa, prau-bezia, kultura ainiztuna, Montmartre, inpresionismoa, Landareen Baratza, Austerlitzeko Zubia, Les Halles, pertsonaiak, lekuak eta denbora Seine ibaiaren ertzean higitzen dira. Ordea, zorionez, bidaia bakoitza, norberaren baitakoa da. Orduan da, poeta *interesgarria* bilakatzen, eta «Komediaren Jainkoa» izeneko bilduma klixetearik urruntzen. Gida-liburu turistiko huts izaitetik salbatzen da halatan.

Dena dela, Patxi ezkiaga ari da, obra batetik bestera, bide poetiko pertsonal baten jorratzen. Azken obra honetan, olerki batetan idazten du «iraganaren errefuxiatua» dela, eta erraz sinesten dugu, nostalgia eta omenaldiz hanpaturik den «Kome-

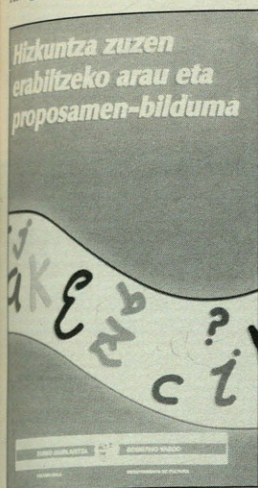

«KOMEDIAREN JAINKOA». PATXI EZKIAGA LASA. EUSKALTZAINDIA

diaren Jainkoa» hau eskualatzean. Komediaren Jainkoak, funtsean, gaurko egunean, agurtzale guti baitauka.

ITXARO BORDA

nik, oinarritzko kirola egiten duten emakumezkoen profila ■

«HIZKUNTZA ZUZEN ERABILTZEKO ARAU ETA PROPOSAMEN-BILDUMA».
ESKARNE LOPETEGI. EUSKO JAURLARITZA.
HABE-KULTURA SAILA. 276 or.

LIBURU hau arau-bilduma moduan aurkeztu digu egileak. Erabileran zalantzabide gertatzen diren zenbait kasuren argibidea da, beraz. Horretarako, Euskaltzaindiak, eta zenbait kasutan beste erakunderen batek, proposaturiko arau, gomendio eta erabakiak biltzen dira orrialdeotara. Euskal kazetaria da liburu honen hartzaile zuzena, baita euskalduntze eta alfabetatze munduko edozein. Ortografia, puntuazio-markak, zenbakien idazketa, labur-

tzapenak, deklinabidea, leku-izenak, lexikoa, joskera eta aditza dira jorraturiko atalak ■

CENTRO UNESCO
DE SAN SEBASTIAN

RECURSOS HELPIDEAK

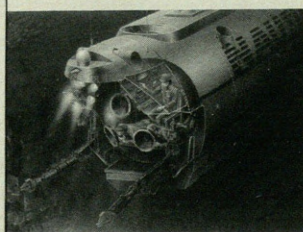
AÑO I. VOL. I. 1992

**«HELPIDEAK». DONOSTIAKO
UNESCO ZENTRUA. 1.**
ZENBAKIA. 44 or.

HONEZKERO 170 partaide dituen nazioarteko erakunde honek hilerio Unescoren «Bidalgoa» argitaratzen du, euskarazko alea HABEren ardura delarik. Sortuberria den aldizkari honek —lehenengo alea maiatzeko dataz baina kaleratu berria da— aldizkariaren informazioa sintetizatzen du. Elebiduna, ikastaroak, bekak, tailerrak, ekintzak eta bestelako informazioa laburbiltzen da. Lau orrialdeko lehen hamaika aleak biltzen dira argitalpen honetan ■

ELHUYAR 76

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

ITSAS AZPIAN LANEAN
LARRAKO INGURUNE ZARTATUA
ESTATORREAKTOREAK HEGAZKINETA
UR GEZETAKO GARGANTUA TXIKI HORI
ATMOSFERAKO ELEKTRIZITATEA. TXIMISTAK

**«ELHUYAR ZIENTZIA ETA
TEKNIKA».**
ELHUYAR. 1993.EKO URRIA. 76.
ZENBAKIA. 64 or.

LEHEN animalia hegalarien bigarren atala eskaintzen dute koloretan ale honetan elhuyartarrek, txosten zehatza eta ondo prestatua in- tsektu hauei buruz. Larra bailarari buruzko artikulua, izarrak eta gaueko argiteria- ren arazoa aztertzen da beste batean, eguneroko bizitzan horren erabilia dugun alu- minioaren gorabeherak... Benetan dotorea egun kale- ratzen duten aldizkaria ■

**«BILBOKO NAZIOARTEKO
ERAKUSTAZOKA. 1992KO
MEMORIA». BILBOKO
NAZIOARTEKO
ERAKUSTAZOKA. 88 or.**

URTEAN zehar Erakustazo- karen izenean antolatutako azoken berri ematen da

txosten mardul honetan. Elebidun argitaratua, bertan izan diren partaide, ikusle eta abarren datuak laburbil- tzen dira, estatistikoki ere ematen direla ■

**«GOIARGITZAPEN
PROFANOAK. ARTEAREN
ZEREGINA». ASKOREN
ARTEAN. ARDURADUNA: JOSE
LUIS BREA. ARTELEKU ETA
GIPUZKOAKO FORU
ALDUNDIA.**

MANIFESTUAK eta saiake- rak biltzen dira artearen in- guruko lan-bilduma hone- tan. Jose Luis Brearen «hu- tsala ez den artearen alde» manifestua eta Manel Cloten «Esatearen tolesturetan», Jo- se Lebreroren «Aladinoren linterna», Ana Martinez-Col- ladoren «Isisen estalkia: emakumezkoaren idazkera» saiakerak eta, azkenik, hainbat artigileren erakus- ketak ■

«IDAZKERA-LIBURUA».
JOXE RAMON ZUBIMENDI ETA
PELLO ESNAL.
EUSKO JAURLARITZA,
KULTURA SAILA. 331 or.

ESTILO liburuaren lehen pausoa da honakoa, haren atarikoa, hitzaurrean egileek esaten digutenez. Idatzizko nahiz ahozko kazetaritza- ri zuzendua da, baina euskaraz idatzi nahi duen edonoren- zat egokia izan daiteke ■

ARGIA

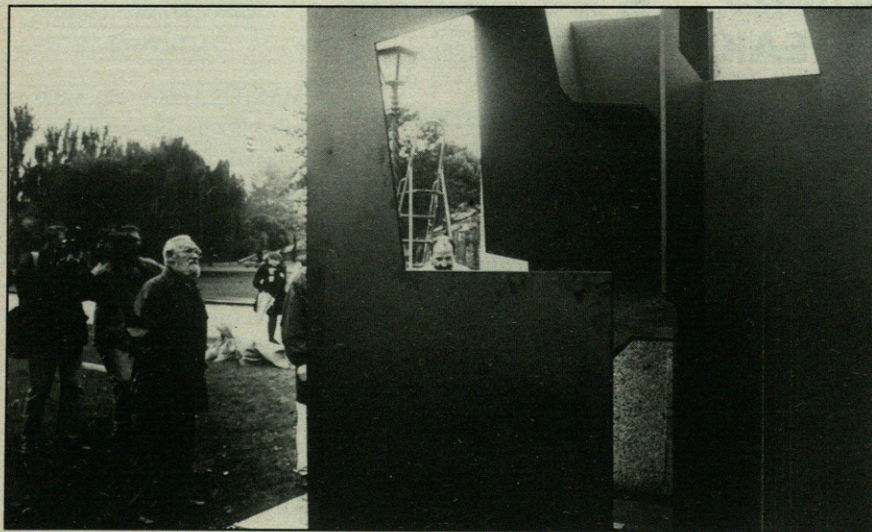
egutegia

1994 SALGAI

Liburudenda,
kiosko, elkarte,
tabernetan...
aurkituko duzu

Aurten ez duzu ARGIA
EGUNEAN eskuratzerik
izango

T E I L A K

■ OTEIZAREKIN SOLASEAN

ARTISTA oriotarra beti dugu aipagai. Sortzen dituen polemikak ez dute ordea, bere obraren garrantzia alboratzen. Gasteizko CM2 arte galeriak hitzaldi sorta eta erakusketa antolatu ditu bere omenez, urriaren 15etik azaroaren 27ra bitartean. Aitzakia, «Quosque tandem» liburuaren 30. urteurrena hartu dute.

Erakusketan, Txaro Arrazola, Ana Arregi, Jesus Gestoso eta Joxerra Melguizok parte hartuko dute. Hizlarien artean berriz, Xabier Saez de Gorbea, Roberto Ercilla, Pedro Manterola, Jorge G. Aranguren eta Felix Maraña aurki daitezke Oteizaren obra aztertzen: prozesu sortzailea dela, arkitekturaren ikuspuntua, poesiarekiko begirada, ezberdintasunak... «Quosque tandem» liburuari arreta berezia eskainiko diotelarik. Hitzaldi guztiak CM2 galerian izango dira.

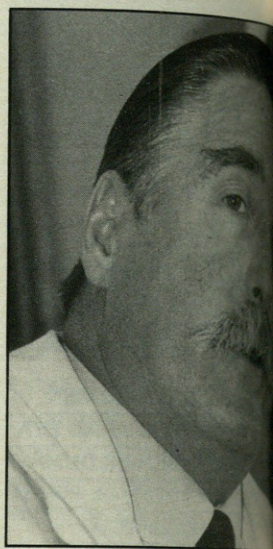
Artista handiarekin dagoen zorra kitatzeko baliatu nahi dituztela ekitaldiok adierazi dute antolatzaileek.

■ BERTSOLARI EGUNA

BERTSOLARITZA munduak ez du atsedetik hartzen ekitaldiak antolatzeko orduan. 1994ko Bertsolari Eguna iragarri dute, dagoeneko. Donostiako Victoria Eugenia antzokian izango da ohizkoa denez, urtarilaren 23an. Omenaldi zabala (orain artean zabalea) egin nahi dute, 50 eta 60ko hamarkadetan bertso paper arloan nabarmendutako belaunaldiari zuzendua.

Hauexek beteko dituzte ohorezko aulkiak egun horretan: Luis Rezola «Tximela», tolosarra; Manuel Matxain, Donostiakoa; Inozentzio Olea, Zerainen jaioa; Jesus Lete «Ibai-Ertz», itsasondotarra; Joxe Aierbe, Donostiakoa; Xalbador Zapiarain «Ataño», erreteriarra; Xebastian Salaberria, Oiartzunen jaioa; eta Gillermo Albizu, Beasaingoa. Denak, libururen bat osatutakoak, sariak irabaziak nahiz prentsan lanak argitaratuak.

Euskal Herriko Bertsolarien Elkarteak, hauen lanak biltzera datorren liburua kaleratuko da omenaldiaren atarian.

«Ikerfolk lanean dabil, saiatzen da, kultura tradizionaleko mundua normalizatzen. Izan ere, oso sakabanatua baitago. Lan monografiko asko dago, baina sintesi baten falta nabaritzen dugu».

Juan Antonio Urbeltz,
Ikerfolkeko lehendakaria.
Egunkaria, 93-X-9.

«Euskal argitalpenetan Hegoaldeko euskalkien pisua oso nabarmena da eta ez da abalegin handirik egiten Iparraldeko euskalkiak kontuan hartzeko».

Aintzane Lasarte,
kazetaria.
Egin, 93-X-8.

TXUTXU - MUTXUKA

BERNARDO ATXAGAREN «GIZONA BERE BAKARDADEAN»

BERNARDO Atxagaren hurrengo eleberriaren izenburua duzue: «Gizona bere bakardadean». Pamiela etxeak argitaratuko dio. Durangon bai, ez... ezetz aitortu digu idazleak, ez dela ordurako prest izango. Urtearen amaiera aldera kaleratzeko asmoz dabiltzala. Durangorako liburua prest izango dutenen artean, Juan Mari Irigoien azpimarratuko dugu lerrootan. «Arrosa eta kamalehoia» dugu bere hurrengo eleberria, Elkar argitaletxearen eskutik plazaratuko dena.

NOR - NORI - NOR K

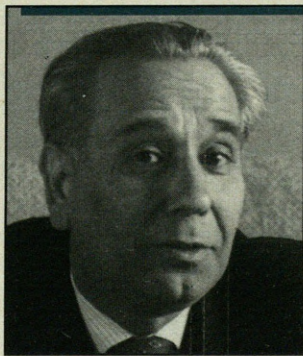

«Unibertsitateak egin diezagukeen eskaera ekonomikoei erantzuteak, gure ardura diren gaiak baztertzea eskatuko luke; Unibertsitateak dirua Jaurilaritzari eskatu behar dio».

Jose Alberto Pradera,
Bizkaiko diputatu nagusia.
Egunkaria, 93-X-8.

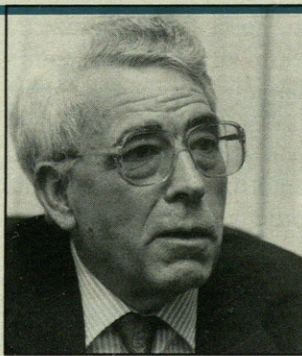
«Egun, Euskadin bi orkestra profesional gehiegi izan daitezke».

Jose Antonio Sainz,
Donostiako Orfeoiares zuzendaria.
El Diario Vasco, 93-X-11.

DIDIER BOROTRA

Miarritzeko auzapez eta senadoreak zabaldu digu 88 ikasle hartzeko bost gelaz osatu den ikastolaren (hogei urte betetzen ditu aurten) egoitza berria. Jean Michel Sorraitz ikastolako lehendakariaren hitzetan, «ikastolako haurrek beste eskoletakoen tratamendu bera jaso du Udatetik, lehen aldiz». Borotraren «keinu» hau begi onez jaso da ●

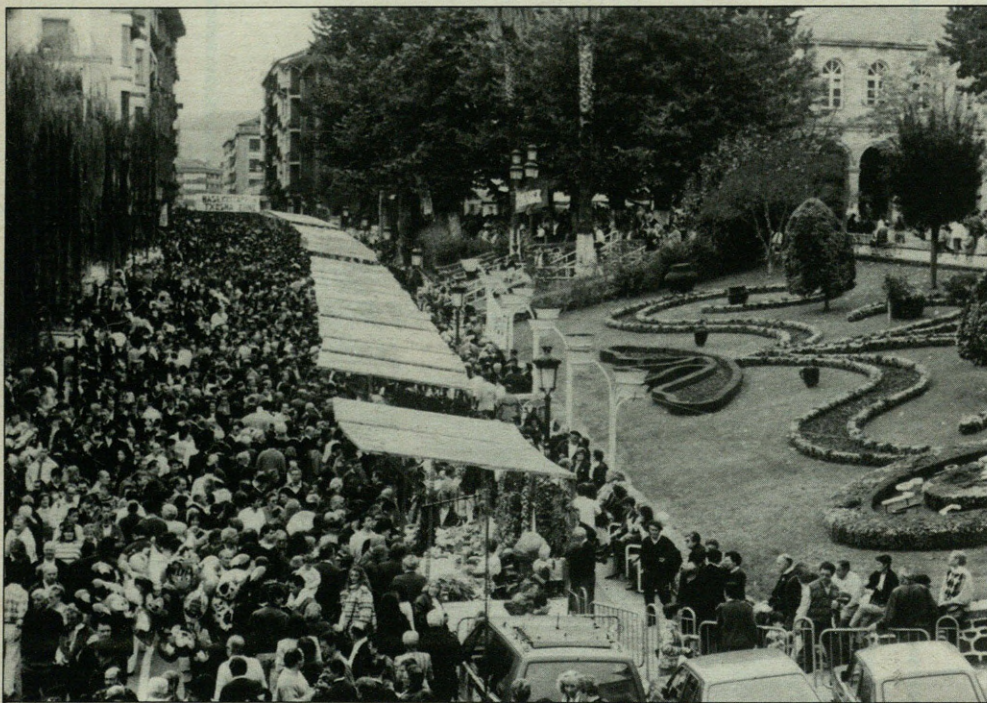
J.M. RODRIGUEZ OTZOARI

kontuak okertu zaizkio Nafarroako Hizkuntz Politikarako zuzendari lanetan eta Gobernuoko euskaltegiari eragiten dioten murrizketak direla eta, euskarazko klaserik gabe utzi ditu Espainiako Administrazioziko 125 funtzionari. Murrizketak euskararen alorrean: normalizazioaren kaltetan handitzen eta sakontzen ari den zuloa. Rodriguez Otzoak badakienez ●

IÑAKI ZABALETAK

bere lehen eleberria oinarritzat harturik burutuko du segidako proiektua, hots, «110. Streeteko Geltokia» zinemara eramatekoa. Xehetasunik aipatu ez badu ere, Euskal Herriko ekoizle batekin filmearen aurrekontua sinatua dagoela nahiz Europatik laguntzarik izango dutela aurreratu digu. Geltoki hartan bildutakoek arrakastarik ekarri diote Zabaletari ●

Urriaren azken astelehena Gernikan igaro ezazu

ANTZINATIK zetorren ohi-turari eutsiz, Gernikako Udaletxearen baimena, Bizkaiko Diputazioaren laguntza eta Baserritarren Kutxaren diruarekin, duela hamabost urte Gernikako urriaren azken astelehene-

ko feria berreskuratzeari ekin zitzaion. Jai eguna bihurtu zen herrian. Ekin taldea sortu zen, ospakizunen egitaraua prestatu eta antolatzeaz arduratzen dena ordutik. Eusko Jaurilaritzako Nekazaritza Sailak ere bul-

tzatu du azoka hau azken urteetan.

ZER du, ordea, berezia feria honek? Bizkaiko garrantzitsuenetakoa dugu berau. Nekazariei begira eratua batez ere, ortuariak eta loreak dira garrantzi handia

hartzen dutenak egun honetan. Nekazaritza makinaria ere ikusgai izaten da bertan. Urriaren lehen astelehenean egiten den gaudu feriaren bigarren zatia dela diote herritarrek. Baita arrotzek ere, gero eta ugariagoak baitira egun honetan bisitan. Santo Tomasen parekoa dela dioenik ere ez da falta.

Gernikako kale nagusietan kokatzen dira aurtien baimenduak dauden 200 postu inguruak. Baratza zein basoetako fruituak eta loreak ezagutu eta eros daitetzke. Horrez gain, egurra, keramika eta harria lantzen dituzten hiruzpalau artisau bertaratuko dira. Gazte zein zahar, kaletar zein nekazari **GOIZEKO** bederatzietan txistularien kalejirez agurtutako egunak trikitiaren soinua du lagungarri orduoro. Makinaria erakusketa ere goizeko ordu berrean irekitzen da. Eguerdiko 12etan bertsolariak kantari, orduerdi beranduago aurreko batekin amaituko dutenak.

Bazkalosteak ere eskaintzen du zereginik. Santa Ana frontoian eskuzko pilota partidua izango da bostetatik aurrera. Gazez, beriz, zesta punta norgehiagoka Jai Alai frontoian. Kirol eta apustuaren muga zehatzgabea, idi probak ere izango dira. Nekazari mundua gertu gertutik ezagutzeko aukera paregabea.

Amaitzeko, gazteek ere beren lekua behar dutela eta, Akelarre taldearen musikaren erritmora egunean hartutakoak botatzeko aukera. Igandea eta gero, astelehen buruzuria ez izateko biderik proposena ■

HISTORIA

Gernikaren sorrerarekin jaiotako feria

GERNIKAKO feria nagusiaren jatorria zehatz mehatz ezagutzen ez den arren, herriarekin batera sortutakotzat jotzen da. Gernikako Sorkuntza Gutunean, astero egiten zen azoka bati buruz hitz egiten da. Eskualdeko nagusia izateko nahia zuen, gainera, Gernikako azokak. Dirudienez, ez zuen oztopo gehiegirik izan horrelakorik lortzeko. Ospea eta dirua zituen Bizkaian, baita nekazari kopuru handia ere.

Ondorengo izkriburik ez da topatzen urriaren azken astelehenari buruz, baina idi pare zein piper lehorrei buruzko aipamenak badira Udaletxeko artxiboetan.

Irakurtzen ez zekien nekazari gehiengoaren artean ahoz aho etorritako ohitura, neguaren hurbiltzearekin Bizkaiko nekazariak Gernikarako bidea hartzen baitzuten urteak joan eta urteak etorri. Neguaren etorrera da, izan ere, feria egun honen arrazoi nagusia. Urriaren etorrerarekin, nekazariak barazkiak eta ortuariak gordetzen hasten ziren, eta dira, bera baita horretarako hilabeterik aproposena. Indabak, piperrak, sagarrak, intxaurrak, gaztainak... Guztiak topa zitezkeen Gernikan. Orain ere bai, noski, duela hamabost urte indar berriz ekin baitzitzaien feria egiteari.

MOKO FINA

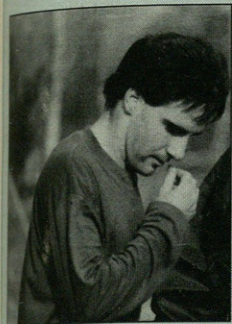
● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA ● MOKO FINA

LEHIAKETAK

HURA OTORDUA!

ANDER
GARITANO

Futbolaria

Athletic jokoz kanpo

Lehenengo batean Ruben Belokik pilotarien artean sukaldari onik ez zegoela esan zigun, sukaldean pilotak txapapera joan ohi zirela. Eta orain, jokoz kanpo geratu direnak futbolariak dira: Athleticcekoak behinik-behin. Izan ere, ezkongai daudenak izan ezik, talde bilbotarreko jokalariek eserlekutik jarraitzen dituzte sukaldeko jokaldi gehienak. Are gehiago, Garitanoren kasuan legez, jokaldiak babarrun eta txuleta itxura baldin badu. Ez ei da horren larria, baina, bere kasua: etxean jokatuz gero, arraina eta haragia frijitzea eta tortilak egitea dira bere golak. Etxetik kanpo, berriz, futbol italiarra denean bereziki, huts gutxi egiten ditu. Larritu, dena den, Derioko jatetxe baten izena eskatutakoan larritu da. Ez luke inork txartel gorririk erakustetik nahi.

Kalitatzeko ezitia, gazta eta txakolina Gernikan

GERNIKAKO urriaren azken astelehenean egiten den feriak nekazari munduan garrantzi handia du, eta ferriaren baitan garrantzi gero eta handiagoa hartzen ari dira bertakoak diren hainbat jaki. Gazta, txakolina eta ezitia postu gehienetan topa ditzake bertara hurbiltzen

den edonork. Jatorrizko izendapena dutenek bertan parte hartzeko eskubide zuzena dute. Nekazariak beraiek nahi izan dute horrela, antolatzaileekin bildu eta gero.

OGIA eta euskal pastelak nola egiten diren ere ikas dezakezu bertaratzen baza-

ra. Postutik postura zoazen bitartean, epaile taldea ikusiko duzu batetik bestera gazta, txakolin zein ezitia dastatzen. Goizeko bederratzit erdietatik aurrera arituko dira ea zein den jakirik goxoena erabakitzen. Eguerdiko ordu batean irabazleen izenak iragarri ondoren, gero eta ikusgarritasun handiagoa irabazten ari den gazta enkantea hasiko da. Lehen bien artean egongo da lehia, eta dirutza politak gastatzen dituzte zale-tuek gazta hobereneko zatitxo bat etxean jan ahal izatearren.

AURTENGOAN, aipatu jakiez gain, ortuarien kalitatezko *label*-a aurkeztuko da, eta datorren urtean beraiek ere izango dute euren lekua ferian. Gernika eta inguruetako nekazari produktuek dastatzeko aukera ezin aproposagoa duzu, beraz, datorren urriaren 25eko ferian ■

SASOIKO JAKIAK

Pikondoaren fruitu belaunaldi bikoitza

PIKONDOA udaberrian loratu ondoren, uda azkenalderara heltzen dira pikua.

Azukrea eta vitamina ugari ditu pikua.

Negua samurra denean, pikondo batzuek beste fruitu belaunaldi bat ere ematen dute. Uztapikuak izena hartzen dute piku hauek. Aurtengo urriaren izan dira pikondoetako adarretan agertu direnak.

Pikondo egurra kalitate txarrekoa da, eta fruituengatik dira preziatuak, batez ere, zuhaitz hauek. Ez da arraroa, urteko edozein sasoi-tan jan baitaitezke, behar bezala lehortuz gero. Sasoi hau da, hala ere, pikua gordirik jateko aipose-na, eta ahal izanez gero,

aprobetxatu zaitez horretaz. Lehortuta jateko aukera beranduago ere izango baituzu.

AZUKRE eta bitaminetan aberatsa, pikua mermeladak egiteko ezin hobea da, biguintasun eta glukosa kantitateagatik. Azukre kopuru handi hori dela eta, hain zuzen ere, esfortzu handiak egitean elikagai aproposak bihurtzen dira pikua. Horretaz gain, pikondoaren esnea garatxoak sendatzeko ere baliatu izan da Euskal Herriko baserri eta etxeetan ■

BATA ZURIA ERANTZITA

ARANTZA TAPIA

Elhuyar-eko kidea

Domotika

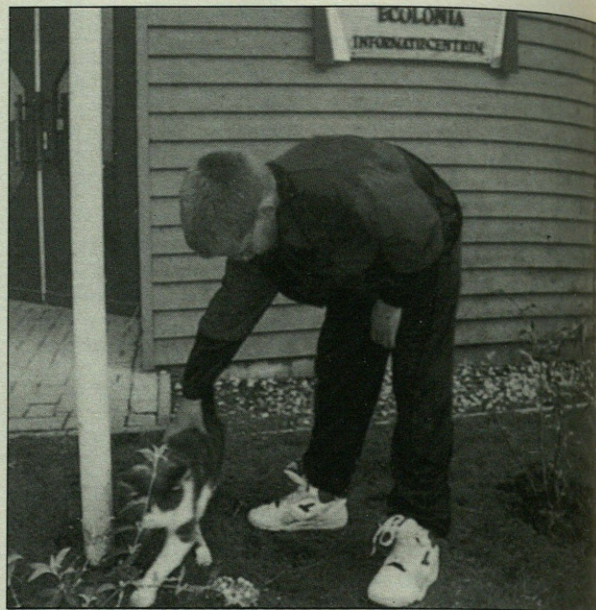
Eraikuntzetako zerbitzuen automatizazioa aspalditik datorren arazoa da. Adibidez, 1935. urtean Estatu Batuetan agertu ziren lehen aplikazioak. Dena den, 70.eko hamarkadako erdialdea arte, hots, mikroprozesadorea agertu arte, eraikuntza handiek soilik jasan zezaketen automatizazio sistemak zekarkiten inbertsio ekonomiko erraldoia.

Mikroprozesadorean agerpenarekin eta 80.eko hamarkadan lortutako teknologi aurrerakuntzekin, eraikuntzetako zerbitzuek garapen azkarra eta izugarria izan zuten. Garapen hau, monitorizazio zein kontrol-teknika berrien ezarpenean oinarritu da batez ere. Teknika hauek, prozesu eta planta industrialetako eraikuntza-azpiegiturretan, berauen zerbitzuetan eta gainera, gestio zein ustiapen-prozesuetan aplikatzen dira.

Ondorioz, garapen honek terminologia tekniko berria ekarri zuen, hots, domotika edo berdina dena eraikuntzen automatizazioa edota eraikuntza adimentsua.

Lehen hurbilketa batean, eraikuntza batek zerbitzu aurrerakoak izateko informazio-teknologia berriko osagaiak baldin baditu, eraikuntza hori adimentsua dela esan daiteke. Normalean eta arestian aipatutakoak, zerbitzu hauek eraikuntza arrunt batek eskaintzen baditu, aipatu eraikuntza bertsio adimentsua dela esaten da.

Konzeptualki oso erakargarria izan arren, domotikaren etorkizuna ekipo/zerbitzuaren eta erabiltzailearen *interfazeen* estandarizazioari zeharo lotua zaie. Lehenbizikoari dagokionez, hau da, ekipo/zerbitzuaren *interfazeari* dagokionez, mundu guztiko industriak ikeritzen ari diren sistema da; baina arazo larriekin topo egin denez, zerbitzuak atzeratzen ari dira. Erabiltzailearen *interfazeari* dagokionez, etxebizitza batek eman behar dituen zerbitzu eta aplikazioak lortzeko ezarriko diren sistemen sinpletasuna eta erabiltzeko erraztasuna dira, lortu nahi diren helburuak. Sistema horiek oso sofistikatuak izan arren, erabiltzailearekin dituzten *interfazeak* zailak eta ulertezinak badira, porrota ziurtatuta dago.

Ekologisten neurriko herritxoak

KUTSADURAREN aurkako gerra aspaldikoa da. Bigarren Mundu Gerra ostean hasi ziren, batez ere, arkitectoak ingurugiroa ahalik eta gutxien kaltetzeko eraikuntzak asmatzen. Bost hamarkadaz itxaron behar izan dugu, ordea, kutsaduraren aurkako lehen garaipen osoa lortzeko. Behingoz, guztiz ekologikoa den ingurua osatu da. Holandako erdialdean dagoen herritxo

batean izan da: Ecolonia.

Ecolonia 100 etxek osatzen dute. 12 eta 20 milioi pezeta (520.000 eta 860.000 libera artean) arteko prezioak dituzte guztiak, eta ingurugiroa ez kaltetzeko orain artean lortu diren aurrerakuntza guztiak bertan aplikatu dira. Eraikuntza guztiak, salbuespenik gabe, material naturalekin egin dira, plastiko eta polietilenoaren erabilpena saihestuz.

Ekologismoaren zailtasunak

BERE burua ekologizatzen duenarentzat ez da erraza koherentea izatea egungo gizartearen baitan. Kutsadura eta zaborraren gizartean. Horregatik, Ecolonia bezalako komunitate bateko partaide izan nahi duen guztiak ekologiararen oinarri praktikoko ikastaroak jarraitu behar ditu. Oinarri hauek nahitaezkoak dira, esate baterako, eguzki xaflen mantenua norberak egin ahal izateko. Edota ur sistemaren akatsak konpontzeko.

Etxe ekologikoetan egindako saioa kalean ere ikusi behar dela eta, zaborraren erabilpen ekologikoa nola egin ikasi dute Ecoloniakoek. Autoak ere ez dira begi onez ikusiak.

Hotza heldu da eta, berogailuak prest

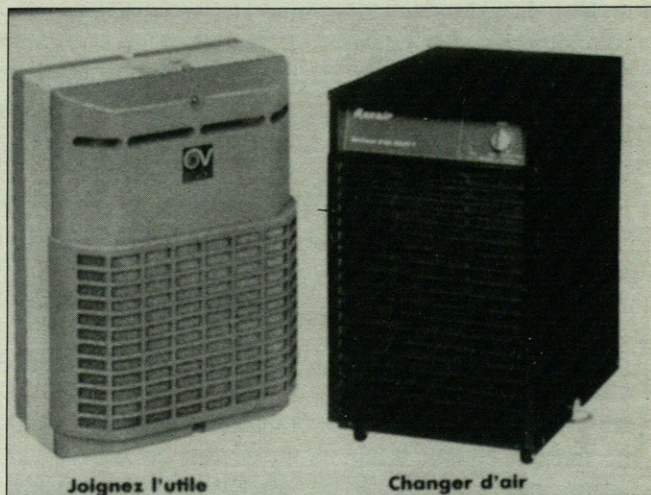
Kaltegarriak diren osagari kimikorik ez duten pinturez margotu dira etxeak. Etxe-bizitzaren guztietako energia erabilerak eguzki xaflen bitartez egin ahal izateko diseinuak egokitu dituzte Bear arkitekto taldeko bederatzik pertsonaileek. Pareta, zoru eta sabai guztietan zortzi eta hamar zentimetroko zabalera duten aire kamera isolatzaileak ezarri dira. Hegoaldera begira dagoen etxe zatian leiho ugari ezarri dira, iparraldera begirakoan oso gutxi eta txikiak ezarri diren bitartean. Horrela, energia asko aurrez daiteke.

Richard Loos izan da Ecoloniako sustatzailea. Bederratzik arkitektoaren bitartez lortu du etxe bakoitzaren muntasun berezia mantentzea. Bere dema da giro atsegin batek ez duela zertan giro kutsatu bat izan behar. Horretarako, zientziaren azken aurrerapenak erabiltzea erabaki zuen. Euri ura eta airea ere birzikla daitekeela erakutsi dute. Isolagailu legez egunkari zaharren zati txikiekin osatutako ore berezi bat erabili dute, zarata ere kutsatzailea dela argudiatuz.

Baina Ecolonian guztia da ekologikoa, kaleak ere bai. Energia aurrezteko, kaleetako farolak pertsonak sentitzen dituzten zelulen bitartez pizten dira, gainontzean itzaliak mantentzen direla. Dendak eta leku publikoak ere arautegi zehatz bati jarraiki onartuko dira. Holandan gauzatu da ekologista anitzen ametsa. Garestia da egun, baina Ecoloniako biztanleek dioten bezala, «orain gastatutakoa energian aurrezten dugu-narekin orekatuko dugu» ■

UDA joana da aspaldi eta hasiak gara udazken giro hotza sentitzen. Berogailuak erabiltzeko ordua iritsi zaigu, beraz. Hau dela eta, zenbait kontseilu emango dizkizuegu berogailuen erabilera eta mantenuaren inguruan, oso garrantzitsua baita hauek egoera onean edukitzea, ongi ibili daitezten eta, batez ere, inolako istripuren sorburu bilaka ez daitezten.

Etxeko berogailua zentrala bada, garbiketa zaila izaten da, baina oso komenigarria ongi funtzionatzen jarrai dezan. Aspiragailuak kasu hauetan erabiltzeko aparailu berezia badu, hau erabil ezazu, baina horren ezean, garbitzeko tresna norberak egitea ere erraza da. Berogailuaren atzetik sar daitekeen erratz baten makila hartu eta muturrean esponja bat jarri galtzerdi zahar batean bilduta. Berogailua garbitzen den bitartean komenigarria da berogailuaren beheko lurraren

Berogailuak egoera onean mantentzea garrantzitsua da, beraien funtzionamendua erabatekoa izan dadin eta istripuak saihesteko.

gainean plastiko zati bat edo zapi zahar bat jartzea.

Berogailu elektrikoei dagokienez, oso era ezberdinetakoak dira eta bakoitza garbitzeko modu bereziak daude. Erresistentziadun berogailu, ohizko berogailu eta olioizkoetan noizbehinka hautsa kendu eta zapi heze batez igurtzitzea nahikoa izaten da. Aire berozko be-

rogailuak garbitzeak, berriz, garrantzi handia du hautsa pilatuz gero sistema osoa matxuratu baitaiteke. Aire berozko berogailuak garbitzeko era egokiena aspiragailua erabiltzea da. Berogailuari korrante elektrikoa kendu ondoren, aspiragailua erabili airea burdinsaretik zehar botaz.

Gasez dabilen berogailuak garbitzeko ere hautsa kentzea nahikoa izaten da. Hala ere, gas erretzaileak garbitzeko profesional bati deitzea komeni da. Bestalde, ohizko eta erresistentziadun berogailuen gainean arroparik ez jarri, gehiegi berotzen baitira.

Parafinaz ibiltzen diren berogailuak xaboiz bustitako zazpi heze batez garbitu behar dira. Horrelako berogailuetan garrantzitsua da batzuetan metxa moztea, bestela kea isurtzen baitute. Hauek garbitzeko, normalean, berogailuak berak gailu berezia izaten du eta hau erabiltzea da egokiena ■

ISTRIPURIK EZ

Istripuak saihesteko aholkuak

PARAFINA eta gasez dabilen berogailuak ez dira gela guztiz itxietan erabili behar.

Parafina edo gasezko berogailuak ez mugitu piztuta dauden bitartean, berogailua mugitzen ari den pertsonaren arropak su hartzea oso erraza izaten baita.

Berogailu elektrikoak ez garbitu korrante elektrikoari lotuta daudela.

Parafina edo gasezko berogailuak garbitzeko orduan, hotzak daudela ziurtatu.

Parafina kopuru handia etxean gordetzea ere ez da batere komenigarria, eta parafinadun potea ongi bereizi behar da.

Inoiz ez utzi haur bat bakarrik finkoa ez den berogailu bat dagoen gelan.

TELEBISTA-IRRATIA

• TELEBISTA-IRRATIA • TELEBISTA-IRRATIA

IKUSI BAIETZ

● **«Hor dago koska»:** 140 lagun biltzen dira lehian Jon Anduezak aurkezturiko saio honetan. Lai lehia-keta fasetan banaturik, garaileak milioi bat peze-tako saria irabaz dezake. Asteazkenean, urriaren 27an, 21.00etan.

● Ostegunean, urriaren 28an, **«Vinnie and Bobby»** duzue ikusgai. Etor-kizin hobeagoaren zain dauden bi lagunen gai-nean ari da. Vinnie ikasle jatorra da eta negozio gi-zon garrantzitsua izan nahi du. Bobby berriz, bere iru-diaz baino ez da kezka-tzen. 17.30etan.

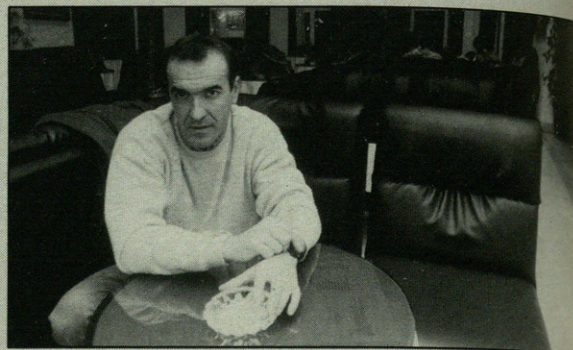
● Ostegunean ere, zinea: **«Cinema Paradiso»**, zi-nemagintza italiarreko fil-

me klasikoa eskainiko du ETBk. Zuzendaria: Giu-seppe Tornatore. Antze-zeleak: Philippe Noiret, Jacques Perrin, Brigitte Fosey eta Salvatore Cascio. 22.35etan.

● Martxan da berriro **«Hizetik hortzera»** saioa. Bertso saiorik interesga-rrienen zatiak, bertsolari-tza munduko pertsonaie-kin elkarrizketak... ohizko bideari jarraitzeaz gain, Txapelketa Nagusiaren gorabehera guztiak jarrai-tuko ditu. Ostiralean, urriaren 29an, 23.35etan.

● **«Jan edanak»** doku-mental telesailak, «Angula, ibaikoa eta sasikoa» gaiari helduko dio, larunbatean, urriaren 30ean, 13.30etan.

TXORI BATEK ESAN DIGU

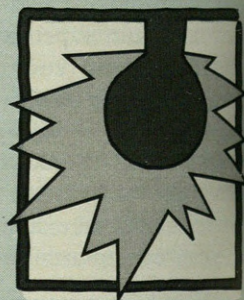

Gontzal Mendibilek, «eragiok mutil aurreko danbolinari...» eta antzerako doinuez berotuko digu gabonetako sutoi-doa. ETBrako programa bat prestatuko du, «Olentzero» izeneko ordubeteko musikala, Keinu disketxearen es-kutik. Historian zehar, gabonak nola ospatu izan diren kontatuko digu musikal dramatizatu honek, «Iparragirre Hegalaria» antzezlanean aritutako aktoreen parte har-tzeaz. Hamabi abestiren harian luzatuko da istorioa: bat ezik beste guztiak doinu berriak dira, Gontzal Mendibilek prestatuak. Letren egilea Bitoriano Gandiaga idazlea du-gu. Sopranoa, koroa eta haurren ahotsak ere tartekatu di-a «Olentzero» espektakuluan.

ARGIA

EZ GALDU AUKERA HAU!

Datozen asteetan ARGIAren harpidedun egiten bazara 1994ko egutegia dohainik jasoko duzu zure etxean.

HARPIDETZA TXARTELA

Tel: (943) 37 15 45

Faxa: (943) 36 10 48

IZENA _____

1. DEITURA _____

2. DEITURA _____

HELBIDEA _____

TFNOA _____

HERRIA _____

KODE POSTALA _____

HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTS. HELBIDEA _____

SUKURTS. ZKA. _____

KONTUAREN ZENBAKIA _____

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 LASARTE-ORIA 20160

HARPIDETZA SARIAK

(BEZ barne)

Hego Euskal Herria

10.300 pzta

Ipar Euskal Herria

685 libera

Espainia 10.300 pzta

Beste Atzerriak

13.450 pzta

Airez 21.300 pzta

Marifeli Etxeandia: «Gure helburua ez da telebista, antzerkia baino»

L arrabetzuar emakume honek 10 urte daramatza Kukubiltxo antzerki taldean. Lehenago irakaslea izana, antzerkigintzan buru-belarri dihardu aspaldi honetan. Orain, taldearekin batera, ETBko «Konta ditzagun gezurrak» programa berrian beraien panpinekin aurkezpen lana egiten dute.

ARGIA. Zer da «Konta ditzagun gezurrak»?

MARIFELI ETXEANDIA.

Urtiaren 10ean hasita, igandero bazkalondoan Euskal Herriko haurrei eskainiko zaien denborapasa saio berria. Bertan bi herrien arteko lehiaketa izango da, eta gure panpinak izango dira aurkezleak. Programan hiru

marrazki bizidun sorta, «Ninja Dortokak», «Starkom» eta «Zikin Biltzaileak», umeei egindako antzerki klipa eta erreportaia bat ere ikusiko dira.

A. Orain artean Kukubiltxok egin al zuen telebistarako lanik?

M.E. 1988an egin genuen lantxo bat, «Marraskil boss

eta Pantxineta» izan zen, gure Zokozorrimorria muntatua 5 zati ezberdinetan egokituz. Geroago ere «Pausoka» saiorako Zangarin panpina egin genien. Baina hau da, dudarik gabe, telebistarako egin dugun lanik garrantzitsuenak.

A. Antzerki talde batentzat garrantzitsua izango da telebistarako lana egitea.

M.E. Zabaltasun aldetik garrantzi handia dauka, telebistak antzerkiak berak baino hedapen eta ikusle gehiago ditu eta. Guretzat eguneroko lana aurkezteko bidea da, baina gure helburua ez da telebista, antzerkia baino.

A. Zer moduz umeei?

M.E. Umeekin ez dago arazorik, urte asko daramatzagu beraiekin lanean. Telebistan zailagoa bada ere, ondo konpontzen gara beraiekin, nahiz eta gidoia zorrotza izan. Urte askotako lana nabari da.

A. Zein nabiago, kalea ala platoa?

M.E. Dudarik gabe, kalea.

A. Hemendik aurrera zer?

M.E. Nahiz eta 1992 eta 1993 oso urte txarrak izan euskal antzerkiarentzat bereziki eta kulturgintzarentzat orokorrean, une honetan nahiko lanpetuta gabilta. ETBrako 14 programa egin ditugu, batetik; bestalde, abenduaren 4ean txotxongilo muntatua berria aurkeztuko dugu ingurugiroaren gainean, eta Gabonetarako Oskorri taldearekin baditugu zenbait ekitaldi.

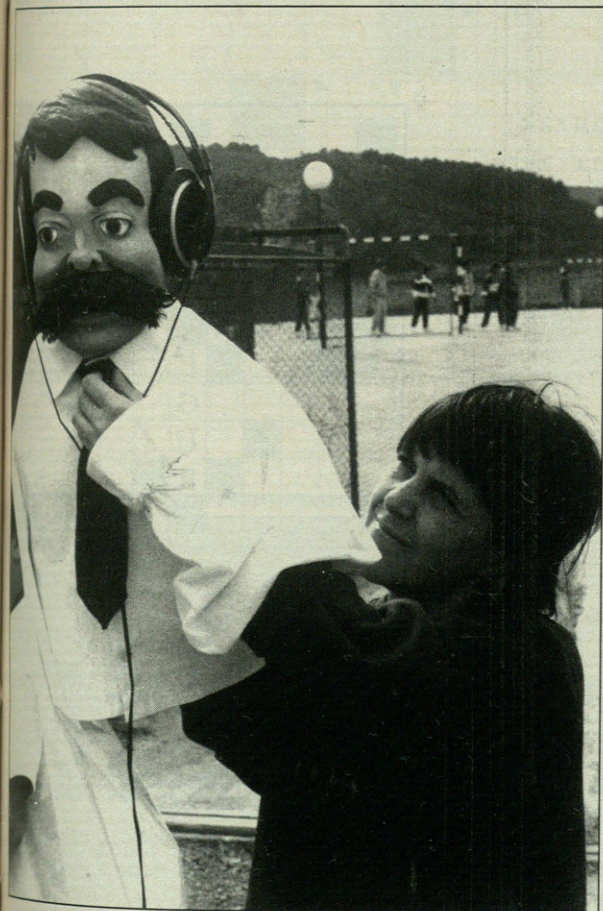
IKUSITAKOAK

IKUSITA

«Balinda»

E uskara erabiltzerakoan egiten ditugun akatsak agerian utzi eta modu egokiagoak proposatuz, Xabier Kintanak idazten zituen artikulak etorri zaizkit buxura ETB-1eko «Balinda» ikusiz. Euskarazko kanalean, euskarari buruzko programa honek, formalki, *pout-pourri* itxuroso bat proposatzen digu astero. Norgehiagoka bi pertsona jartzeak dakarren lehiari «adituen» partaidetza gehitu eta ia omnipresentea den aurkezlea konbinatzen ditu. Nahasketa eramangarria iruditzen zait, pedagogikoa oso. Agian, gainera, programa aurrera joan ahala, Egaña aurkezlea sueltagoa arituko da. Oraindik ere, aurregrabaturiko saio usaia du «Balinda»k. Gauzak esanaz bat hobeto guran dabilenaren antza hartzen diot, eta horrek freskotasuna galdu arazten dio. Gainera, kultur programa honek dituen atalak, tele-ortodoxiaren barne egokiak ere, lotura hotzegia dute, zatika egina izan dena pegamentuz josita bezala. Dekoratu malguta da, argiketa egokia eta ikusi ditudan programetan, lehiakideak ondo baino hobeto enroilatzen dira. Telebista ikusteaz bat ikastea posible dela ziurtatzen du «Balinda»k.

EDORTA ARANA

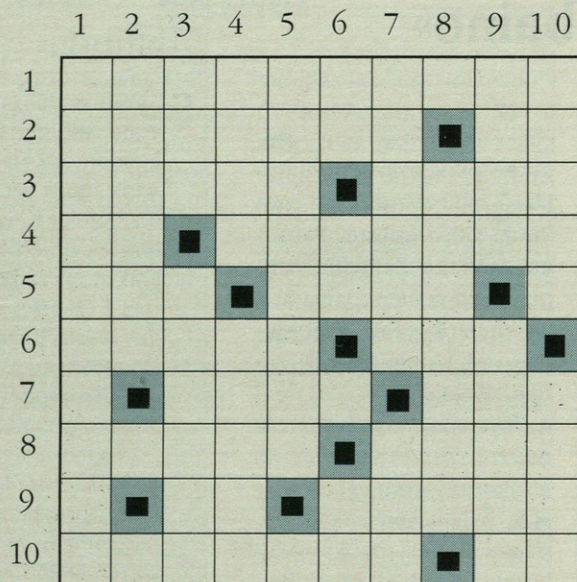

«Telebistak, zabaltasun aldetik, garrantzi handia dauka, antzerkiak berak baino hedapen eta ikusle gehiago ditu eta».

PATXI GAZTELUMENDI

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Mando zaindaria. 2.- Animalia adardunak. Berrogeitabederatzi. 3.- Zuri. Irlanda. 4.- Suari dario. Bildotsa. 5.- Arabako herria. Interjekzioa. Potasioaren sinbolo kimikoa. 6.- Maurice ..., euskal musikagilea (1875-1937). Emakume izena. 7.- Tona. Landare mota. Infusio mota. 8.- Asiako estatua. Denbora. 9.- Lehenengoa. Kasik. Erlijio tenplua. 10.- Frijitutako jakia. Ez eme.

GOITIK BEHERA: 1.- Edanzaleak. 2.- Bizkaiko herria. Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. Röntgenen sinbolo kimikoa. 3.- Ni. Gizon izena. 4.- Sos. Errazak. 5.- Izaki biziduna. Bokala. 6.- Zamorako ibilgailuetan. Bizkaieraz, omen. Bokala. Interjekzioa. 7.- Ahuntzaren arra. Gabarra. 8.- Bat. Eztarritik pasarazi. 9.- Eni. Aezkoakoa. 10.- Bihiak. Aiako.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Amazuloa
Elikagai
Lemariak
Ukabilak

7 letra

Ekimena
Esaldia
Ezkilak
Kurloia

4 letra

Aker
Alai
Bake
Bele
Deia
Egur
Elba
Eman
Erak
Eten
Ezin
Iaio

Ilar
Izar
Lelo
Naro
Okin
Onak
Riau
Sare
Seta
Tsar
Ukan
Zien

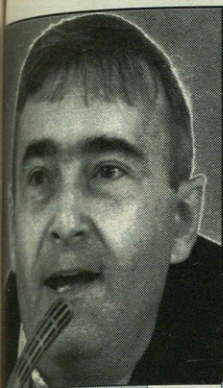
2 letra

Ak
Az
Ii
Ka
Kd
Te
Tt
Zz

3 letra

Ari
Eri
Iel
Oka

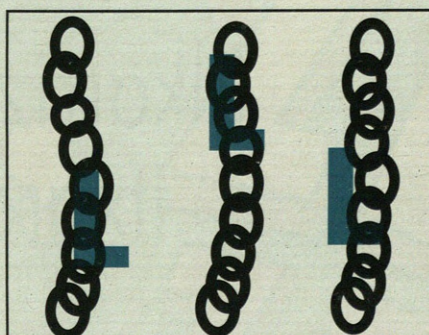
ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza
 dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena,
 bizkaitar idazle handi baten izena alegia, ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13

Txori uxatzailea		Ez hotza, ez beroa		Burdinola		Agiri mota	
Buruko estalkia		(Infin.) Akitu		Bizkaiko herria			
Elur zatikia		Haragiak					
Karta jokoa		Jainko-egyptiarra				7	
2						Kontso- nantea	
				8		Intsektu mota	
		Artzainen bazkaria					
		Bat		12			
		Musika nota		T bustia		Une honetan	
		Azkenekoa		Trazaketa			
		(Onom.) Pipien hotza					
		11		Zakur		1	
		Tropikoko hegaztia				Röntgen	
10		Meatzia				6	
		Europako eskualdea					
		Gaueroakoa				3	
		Bizkaiko ibaia		Zein gauzari			
		Kontso- nantea		Iodoa			
13				Kasik		4	
						Non atzizkia	
						9	

—Hieroglifikoa—

Ekaitzak ... handiak ekarri ditu

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

X	A	B	I	E	R
A	Z	K	A	R	G
G	T	A	E		
B	A	D	I	A	T
T	O	B	I	L	A
T	X	A	N	P	O
O	R	A	I	N	A
I	S	O	T	A	R
T	A	I	A	K	E
Z	E	R	R	A	K
N	E	U	O	S	O
M	A	R	R	A	S
K	E	A	K	O	K

EZKER ESKUIN: 1. Emakumezko. 2. Kalakariak. 3. Oreka. At. A. 4. Ir. Elsatzi. 5. Zauritua. L. 6. P. Bila. IKA. 7. Elea. Bakoak. 8. N. L. Lainoa. 9. Amazulo. Br. 10. Kikara. Gat.

GOTTIK BEHERA: 1. Ekizpenak. 2. Marra. L. Mi. 3. Ale. Ubelak. 4. Kakeria. Za. 5. Ukabil. Iur. 6. Ma. Atalsala. 7. Erratu. Aio. 8. Zitzaien. G. 9. Ka. I. Kaoba. 10. Oka. Lakari.

Hieroglifikoa: Hiru orein

Hitz Kateatuak

L	E	L	O	I	Z	E	N
G	E	L	A	O	E	G	O
E	Z	A	B	A	T	U	I
R	O	E	K	A	I	T	Z
O	I	K	E	R	X	A	A
I	Z	A	R	G	O	L	A
I	U	D	Z	A	L	A	A
B	E	T	A	Z	A	L	A
I	Z	I	A	M	E	R	I
A	T	A	L	A	T	A	T
I	K	A	S	G	E	Z	A

Hontza
 LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
 Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
 20 004 DONOSTIA

Elkarrizketa eta akordioa itxaropenezko bidea

«**ELKARRI**»K onartutako idatzietan Euskal Herria denbora luzez golpatzen duen biolentziatzko eta gatazka egoeraren azterketa egiterakoan, liskarraldi honen konplexutasuna azpimarratzeaz gainera, gatazka adierazpen ezberdinen tentsio haundi edota lasaitasunezko uneak dituztela esaten da.

Aurtengo urtea dugu gurpil horren ispilu argia. Urte hasieran, itxura zen lozorroaldian sartua zela indarkeriazko mozorroa. Bazen pentsatzen zuenik ere hori bakearen seinale ote zen.

Baina azken hiru hilabetetako gertakizun ilunek oroitarazi digute herri hau jipoitzen duen arazoa ez dagoela konponduta. Horren lekuko ditugu Iglesiasen bahiketa eta Yantzi eta Kalparsororen heriotzak.

GERTAKIZUN hauek erakutsi digute baita ere indarkeriazko bi errealitate ezberdinen aurrean aurkitzen garela. Batetik argitaratua den indarkeriazko erralitate bat dugu eta oinazea, tentsioa eta krispazioa sortzen du. ETak eragindako atentatu, bahiketa eta ekintzak sartzen dira honen barrenean.

Bestetik, argitaratua ez den indarkeriazko beste errealitatea dugu, ez-

GOTZONE SESTORAIN

«Elkarri»ko Antolaketa Arduraduna

kutukoa. Honen ixiltzeak oinazea, hasarrea, inpotentzia eta biolentziatzko errakzioak eragiten ditu. Errealitate honen barrenean kokatzen dira terrorismoaren kontrako legea, tortura, tratu txarrak, presoek jipoiak, hauen seniartekoei erasoak, eta abar.

Bi errealitate hauek agerian utzi digute ez dela urratsik eman bake bidean, indarrean oinarritutako estrategiak soka tentsatu egiten dute eta ondorioz sufrimendua areagotu, baina ez dute gaitasunik indarkeriazko gurpila geldiarazteko eta gäinditzeko.

Tamalez ikusi dugu baita ere, holako une gorapilatsu eta krispatuetan eratuta dauden agenteek, soluzioak aurkitzeko erantzunkizuna dutenek hain zuzen ere, beren eginkizuna alde batera utzita hitz joku antzutarä eta elkarren kontrako irain eta erasotara mugatzen direla.

Gizartea aspertuta dago, nazkatuta eta nekatuta hondamendira baino ez garamatzen noraezko bide honetaz. Behingoz zezenari heltzea eskatzen du egoerak, berehalako soluzioa. Tentsio suntsitzaileak alde batera utzita, proposamen eraikitzaileak eta integratzaileak eskatzen ditu deia-darka herri honek.

AKORDIORAKO elkarrizketa jorratzea da itxaropenerako bide bakarra. Eta elkarrizketa elkar onartzea, elkarrekiko errespetoa, elkarrekiko konfidantza eta borondate ona eskatzen du, distentsioa hitz batean. Borondate eta jarrera ireki eta eraikitzaileek bakarrik aldaraz dezake gatazka egoera hau.

«Elkarri»k luzatu du bere proposamena. «Euskal Herria akordioa'94» proiektua hain zuzen ere, gatazka egoera hau akordiozko egoera batez ordezkatzeko erronka da, ihardunbide eta epe zehatzak dituenä. Gure apustua da elkarrizketa burutzea ETA eta gobernuaren artean, alderdi politikoen artean eta gatazkan protagonista diren beste gizarte mugimenduen artean, bakea lortzeko akordiozko proposamen zehatzak jorä ditzaten eta 94 urte bukaera baino lehen hain beharrezkoa dugin bakearen atarian izan gaitezen.

AREA, ZE
AREA, ZE
AREA, ZE
AREA, ZE
AREA, ZE
AREA, ZE

I · R · A · T · I · A

egn

Tfno. (943) 55 47 70

F.M. 103.0

ETB

1

ETB

2

UHING BERRIA.
IRUDI BERRIA.